

קונטרס

הבינוני

**פרשת
פנחס
תשפ"ד**

שנה ו'
חוברת מ"ט
גליון 321

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת השיעורים או החוברות באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור רמ"ט

שימוש נכון בחמדת הכסף והזהב מביא לאדם את כל צרכיו . . . . . ה

האי סימנא האי לאו סימנא | מדוע דרך רשעים צלחה | הטעות לרדוף אחר הפרנסה | מתענגי העוה"ז לתענוגי העוה"ב | מבטחון באדם לבטחון בה' | אבד מנוס ממני אין דורש לנפשי | מגאולת המדה לגאולת האדם | סיוע על גבי סיוע | הלב הוא העיקר | סוד הכסף והזהב | כלים למדות האהבה והיראה | יש לו מנה רוצה מאתיים | מצודת היצר פרוסה על כל החיים | אם תעוררו את האהבה עד שתחפץ | כל חלקי הבריאה מחפשים חיות | הדוממים מגיעים אל האדם מאליהם | הכסף אינו מחפש צרות | לי הכסף ולי הזהב נאום ה' | בריחה מן הכסף כיצד | התנהגות ניאוטה עם הכסף | האוירה משפיעה יותר מהדיבורים | זכה מלאכתו נעשית על-ידי אחרים | הצרכים נגררים אחר חיותם

תחילת העלייה בהר ה' כרוכה מטבעה בבלבולים וכשלונות . . . . . יח

להורות לפנינו הדרך | לא תתיר קשרך מן הבורא | אחרי התיקון נקרא נוטר הברית | אף אחד אינו מנוע מן השלימות | אין פתחיהם מכוונים - תחבולה כנגד הסטרא אחרא | מהנשמע במכשירי הקשר של הסטרא אחרא | לבלבל את השטן | מלאך רע בעל כרחו יענה אמן | תחילתה של קביעות עתים | בלבולים של ספיקות במוח | עקב אחר אגודל | ירידה מוכרחת לצורך עלייה | הכשלונות אינם מחיר אלא סיבה | גם אויביו ישלים אתו | אם יהיה נדחך בקצה השמים | תורתו של דור עקבתא דמשיחא | משם יקבצך ה' אלוקיך | לא נבהלים מצעקות

מדור שבת קודש

לכו נרננה לה' על-ידי ההכרה שאנו נבראים . . . . . כח

כולם נגררים אחרי האדם | בני ישראל אומרים שירה | המצבים מגלים לאדם מי הוא | תואר נכבד אך בלתי נעים | מצוה חשובה אך בלתי נעימה | מה גורם לאדם לפצוח בשירה? | עם זו יצרתי תהלתי יספרו | לכו מכאן ונרננה לה' | ישועה בלי יד אדם באמצע | האדם מחפש להרגיש גדלות | מקטנות גדולה לגדלות קטנה | גדלות שלא מעלמא הדין | הודאה על השייכות לרבש"ע | והכינו את אשר יביאו | הודאה על הזכייה לקבל דיבור מה' | נכנסים אל השבת בשירות ותשבחות

מדור אור החיים הק'

ח יציאה מסבך החטא על-ידי ניתוק הקשר הרגשי . . . . .

ציון האור החיים' הק' | התדבקות רוחא בנפשא | תורה מפּי הגבורה | כמים שאין להם סוף | צרור את המדינים והכיתם אותם | הקושי להפרד מן החטא | בלי היפרדות אין כפרה | הולדת מיאוס בנפש | שינוי התפיסה מוליד סלידה | כח יש ללב להתהפך | עקירת השורש על-ידי השי"ת בלבד | משניאך ה' אשנא | התרחקות מחבר שמחטיא | ויתור על העצים והמעיינות | התבוננות בחיים הנגזלים | שבע יפול צדיק וקם

מ ניתוק הקשר הרגשי לחטא על-ידי תענוגים דקדושה . . . . .

הבא ליטהר מסייעין אותו | מצוה שסגולתה לנתק את הקשר | מתי יבוא לידי ואתעב את הדבר | החרטה מתעבת ומרחיקה את החטא | מחני נא מרשימתך אשר כתבת | החטא מונע את החרטה | כדרך שמצילים את מי שנתפס בכת | סור מרע על-ידי עשה טוב | בראש השנה יוצא יוסף מבית האסורים | תענוגים האחרונים משכחים את הראשונים | חייב אדם להתענג על ה' | מתיקות אמיתית רק בקדושה | החילוק בין תענוג דקדושה לשאר התענוגים | כמיהה רוחנית משביעה את הנפש | אין חיבור בלי הרגשת תענוג

מדור שיעורי ליל שישי

נח נושאים בעול עם השכינה הקדושה . . . . .

נשיאות בעולם יוצרת קרבה | הוי גולה למקום תורה | חוסר נוחות בתורת השתתפות | חביבין עלי יסורין | כל רודפי-יה השיגוה בין המצרים | הושטת עזרה בנשיאת החבילה

סב השתתפות בצער הבנים המתמודדים בנסיונות דקדושה . . . . .

וכרות עמו הברית | על זה דוה לבנו | תפילה על אחרים המתמודדים | על בריתך שחתמת בבשרנו | על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה | כי לא ידח ממנו נדח | הודאה על העתיד | סיומים בתשעת הימים

מדור אמונה ובטחון

שיעור רמ"ט

יום שלישי פרשת בלק י' תמוז תשפ"ד

שימוש נכון בחמדת הכסף והזהב מביא לאדם את כל צרכיו

וכך כתב ה'אור החיים' הק"י¹. ולכן אם רואה אדם שחסרים לו צרכיו, הוא צריך לבדוק בעצמו הן אם הוא לומד ומתפלל והן אם הוא משתדל לפרנסתו באופן הנכון, אשר זהו הנקרא בפינו קיום התורה, כי אז יש לו את הנסיונות העושים אותו יהודי ירא שמים באמת. אך כשחסר לו לאדם רחבות, אין זה סימן שאינו ממלא את תפקידו. הוא רוצה יותר רחבות, הוא רוצה יותר נוחיות. אין בזה עוול. אדרבא! תמיד הנפש חפצה בכך. אבל אין זה סימן שאינו ממלא את תפקידו. ולכן במקום שיוסיף לעסוק עוד בעניני העולם, יתפלל ויוסיף בלימוד התורה.

מדוע דרך רשעים צלחה

ישאל האדם: הן אני רואה את פלוני שעובד יותר מהמיימום ומצליח לחיות ברחבות. יש לו דירה נאה ורחבת ידיים, ועוד יש לו כסף לחסוך לנישואי הילדים וכדומה. אכן זוהי הסוגיא הנושנה שרבינו המחבר כבר עסק בה בפרק השלישי שהקב"ה סידר את העולם באופן שיהיה בו הרבה אחיזת עינים וישפטו בני אדם לפי

האי סימנא האי לאו סימנא

בשבוע שעבר התחלנו ללמוד בענין שיעור הזמן שהאדם צריך להקציב לעבודת פרנסתו, וראינו מה שכתב רבינו המחבר בפרק הרביעי שהאדם צריך לצמצם את שעות עבודתו ולעבוד רק כפי מה שהוא צריך כדי לקבל את צרכיו המינימליים. הוי אומר: אם האדם מקיים את תפקידו ומתפלל וקובע עתים לתורה, ועדיין אין לו את צרכיו המינימליים, צריך הוא להוסיף לעבוד עד שיהיה לו. אבל אם הוא כבר מרוויח מספיק כדי צרכיו המינימליים, אך רוצה להוסיף על שעות עבודתו כדי שיוכל לחיות ברחבות, על זה אין לו לא חובת השתדלות ולא זכות השתדלות, כי מה שמעבר לכדי צרכיו, אינו תלוי בהשתדלותו, אלא בגזירת שמים. אם נזור עליו לחיות ברחבות - זה יגיע אליו ממילא, ואם לאו - לא יועיל כלום מה שיוסיף במלאכתו. זהו היסוד שיצק רבינו המחבר.

ונסביר יותר: ידוע הכלל שכאשר חסרים לו לאדם צרכיו הבסיסיים, סימן הוא שאינו ממלא את תפקידו. כך כתב רבינו המחבר

1. בחוקתי פסוק ראשון אופן ל, האיזנו לב, ב.

גדולה בורחת ממנו וכל הבורח מן הגדולה גדולה מחזרת אחריו. וכשלוּמדים את דברי ה'מאור עינים' רואים מדוע זה כך. מבינים שאינה אמרה בעלמא. בוודאי! כל אימרה מאמרות הצדיקים אינה אמרה בעלמא, אבל יש שהאדם חושב שמדובר באמרה בעלמא, וכאן ה'מאור עינים' מסביר בפירוש מדוע זה עובד כך, וכשהאדם מבין זאת קצת יותר טוב, אור התורה מסייע לו להתנהג נכונה.

הרה"ק מנעשכזי פירש לפי זה **המשנה בסוף קידושין** (פב, ב) שהבאנו בשיעור הקודם: רבי שמעון בן אלעזר אומר: ראית מימין היה ועוף שיש להם אומנות?! והן מתפרנסין שלא בצער, והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער?! אלא שהרעותי מעשי וקפחתי את פרנסתי. על-ידי מעשי, היינו **על-ידי שרדפתי אחרי פרנסתי, קפחתי את פרנסתי, כי כשאדם רודף אחר פרנסתו, פרנסתו בורחת ממנו** שלא כפי סדר הבריאה, **כי לפי סדר הבריאה, הפרנסה רודפת אחרי האדם.**

מתענוגי העוה"ז לתענוגי העוה"ב

ובכן, כדי להבין אמרה זו, נלמד את דברי ה'מאור עינים' שם. נתחיל מאמצע דיבורו, שם הוא מביא מדברי הבעש"ט הק' זיע"א בענין מדות הנהגותיו של הקב"ה ואיך האדם יכול ליכות באותן מדות שהקב"ה רוצה שנוכח בהן. הוא מביא מה שפירש הבעש"ט הק' לשון הפסוק (שה"ש ז, ז) מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. **הקב"ה רצה שהנברא יוכל להתקשר בו באהבה**, היינו שלא רק יציית לו - יעשה מה שצוהו לעשות ולא יעשה מה שאסר עליו - אלא **ירגיש הרגשים עמוקים של קשר עמו**. נשאלת השאלה: איך אפשר

מראית עיניהם שעשיית הדברים הבלתי נכונים, הביאו לו לאדם את רוב עושרו.

הן זוהי שאלת רשע וטוב לו, והרבה תשובות לה. יתכן שבין כה וכה היה מקבל מה שיש לו, וזה שהוא מרבה בהשתדלות, רק עושה לו צרות. ועוד יתכן שהוא מקבלו כשכר על מצוותיו, בבחינת משלם לשונאיו אל פניו להאבידו. וכן יתכן שמקור שפעו הוא הסטרא אחרא, וסיפור בלתי נעים הוא, לא בעוה"ז ולא בעוה"ב. עכ"פ סוגיא שלימה היא שכבר עסקנו בה רבות בפרק השלישי. אל יתבלבל האדם לחשוב שבגלל שפלוגי עובד יותר, הוא מרוויח יותר כסף, ולכן הוא חי חיים יותר מרווחים. התורה מגלה לנו שזה לא עובד ככה.

הטעות לרדוף אחר הפרנסה

ולהרחיב יותר בסוגיא זו, נראה מה שכתב בענין זה ה'מאור עינים' בפרשת ואתחנן. כידוע שהרבה מדיבוריו בפרשת ואתחנן מלאים ביסודות הדת, וכבר עסקנו בהם רבות, אך כעת נראה את דיבורו הראשון בפרשה זו אשר עוד לא למדנו. ונקדים ונאמר שיש אמרה שמוזכרת ברמיזה בדברי ה'מאור עינים', וכמו"כ היא מובאת מהרה"ק **רבי יצחק מנעשכזי זיע"א** בשם אביו הרה"ק **רבי מרדכי מנעשכזי זיע"א**. וכה אמר: **העולם טועים במה שהם רודפים אחר פרנסתם, כי סדר העולם הוא שהפרנסה רודפת אחר האדם. כשהאדם מתנהג כפי שהוא צריך להתנהג, מצד הטבע הטובע בבריאה, הפרנסה רודפת אחריו ומשיגו. ואם אין האדם רואה שהפרנסה רודפת אחריו, סימן הוא שחטא, ואחד מאופני חטאתו הוא שרדף אחר פרנסתו**. מתוך שהוא רודף אחר פרנסתו, הוא מקלקל את הסדר, ועכשיו הפרנסה בורחת ממנו. והרי זה דומה **למאמר התנא** הידוע (עירובין יג, ב): כל המחזר על הגדולה

שהבטחון עצמו הוא כך, כי הילד צריך לגמרי להישען על הוריו, בשונה מכל בעלי החיים שמיד בהוולדם יכולים להסתדר בעצמם, והכל מפני שהוא צריך להבין מה זה גמול עלי אמו, כדי שיוכל אח"כ לקיים את ה'כ'גמול עלי אמו. הוא כבר הרגיש את זה, הוא כבר יודע מה זה להשען, הוא כבר יודע מה זה שהוא לא יכול לעשות שום דבר לבד ומצפה לעזרה שתגיע. הוא בוכה וצועק שאמו תגיע אליו. הוא באמת מפתח אז את ההרגשים האלה.

וזהו באמת תפקיד האם להראות לבן שכאשר הוא צועק, היא שומעת ובאה לעזור לו, כי כך הוא מתרגל למושג זה, שכאשר כואב לו והוא בוכה וצועק מתוך מצוקה, יש מי שאכפת לו ממנו ושומע לו. ואח"כ הקב"ה מסבב שהדברים שעליהם סמך יסורו ממנו, כפי שאמר דוד המלך (תהלים כז, י) כי אבי ואמי עזבוני, כדי שלא יוכל להשתמש בדרך הישנה, ויוכרח לעבור מן המשל אל הנמשל, כי איש שלומי אשר בטחתי בו הגדיל עלי עקב (ראה תהלים מא, י). אדם זה שעל ידו השתמשתי בתחילה עם תכונת הבטחון שבי, הפך עכשיו את עורו והתהפך להיות כנגדי.

ובכן, מה הוא עושה? הוא פונה אל השי"ת ואומר: יש לי את התכונה, אך אין לי את האדם. אומר לי השי"ת: זו היתה התכנית - לקחת ממך את כל הדברים שאתה בוטח בהם כדי שתישאר עם תכונת הבטחון ותוכרח לבטוח אך ורק בי. הן רק בגלל זה בראתי את האדם שבטחתי בו בתחילה. הקב"ה ברא לו לאדם אם רק כדי שיוכל לפתח את תכונת הבטחון, ואחרי שיש לו כבר תכונה זו, אין הקב"ה רוצה שישתמש בתכונה זו כלפי אמו. אין זה

לפתח¹ את ההרגשים האלה? הלא הרגשים עדינים הם ואי אפשר להעמיד פנים כאילו מרגישים אותם. זוהי באמת השאלה שהראשונים כבר שואלים על ואהבת את ה' אלוֹקֶיךָ - איך מגיעים לאהבה זו. אני יכול לציית, אבל אהבה היא דבר שבלב, או שיש לי או שאין לי. האם אני יכול להכריח את עצמי לאהוב מה שאינני אוהב?

הסביר הבעש"ט הק' שהקב"ה הכניס בבריאה עצה לזכות לאותה אהבה. הקב"ה הכניס בה תענוגי עוה"ז, דברים שכאשר האדם רואה אותם, מתעוררת בו תאוה וחמדה כלפיהם. הם מדברים אליו והוא מסכים לעשות דברים הרבה כדי להשיגם. הוא מרגיש שהם יסיפו לו לחייו. הוא מרגיש שעל ידם ירגיש יותר את נשמתו. אולי אינו קורא לזה נשמה, אבל הוא מרגיש שהם יכולים ליתן לו תענוג. הם מעוררים בו רתיחת הדם והוא בטוח שאם ישיגם, ירגיש תענוג נפלא. צריך האדם להבין שהסיבה שהקב"ה הכניס אותם בבריאה היא רק כדי שיוכל להבין מהי אהבה ומהי תאוה, ואז יוכל לקחת את ההרגשים האלה ולהשתמש בהן לרביש"ע, לעזוב את הדברים החיצוניים שעוררו את המדה אצלו, ולהשתמש במדה זו שנתעורר אצלו כלפי השי"ת.

מבטחון באדם לבטחון בה'

יסוד זה יסוד גדול הוא וכבר למדנו אותו בדברי רבינו המחבר לגבי מושג הבטחון¹, שהקב"ה הכניס בבריאה את האפשרויות שהאדם ירגיש את כל ההרגשים הנצרכים לבטחון בה', ורק אחרי שהוא רואה איך זה עובד בצורה של העוה"ז, הוא יכול להבין שלזה התכוונו לגבי העוה"ב, ובשיעור הקודם ראינו

1. develop
1. ראה בפרק ז.

ואומר: **בעצם אף פעם לא היה לי כלום. כל מה שנתת לי עד כה היה כלים ולבושים שאלמד על ידם איך להרגיש שייכות לאיזה דבר ואוכל להשתמש בהם כלפני.**

זוהי הסיבה שהקב"ה יכניס כל יהודי ויהודי במהלך חייו במצבים של מצוקה אשר לא ימצא בהם שום דרך להמלט. הוא ירגיש אז כעומד בין הפטיש והסדן ואינו יכול לזוז לא ימין ולא שמאל. בוודאי יעשה זאת הקב"ה. בכלל לא בשביל עונש. אין זה קשור לעונש. אלא מפני שזהו האמצעי היחיד להביא את האדם להיות יהודי אמיתי וירא ה'. זה מוכרח לקרות לאדם. האדם מרגיש - אצל כולם הכל זורם על מי מנוחות, רק אצלי... משהו מוזר... אין לי מקום להיות, אין לי כולל... אשתי, חמותי... הכל תקוע במין אופן כזה שאינני יכול לפנות לשום כיוון. שיידע שזה היה התכנית. זה היה כך באופן רשמי. ואין אף אחד שאין זה כך אצלו, אלא כדי שלא יוכל האדם להתנחם ולומר שאצל כולם זה כך, עשה הקב"ה שלכל אחד זה יתבטא בדרך אחרת. אחרת, שוב ירגיש נורמלי, שוב ירגיש חלק מהקבוצה. עשה הקב"ה שאצל כל אחד זה יהיה באופן אחר ובזמן אחר, כך שלכל אחד ייראה שכולם מצליחים ורק הוא אינו מצליח. זהו מהלך החיים אצל כל אחד ואחד.

מגאולת המדה לגאולת האדם

ובחזרה אל דברי ה'מאור עיניים': אומר ה'מאור עיניים' בשם הבעש"ט הק' זיע"א שכאשר האדם רואה שמתעוררת אצלו משיכה חזקה לאיזה תענוג הקיים בעולם, יידע נאמנה שזהו סיוע עליון מן הבורא ברוך הוא בכדי שיקל לו לאחוזו אז באהבתו יתברך, כי יודע הוא יתברך שבלעדי זה לא תתעורר בתוכו המדה. וכיון שהוא מבין זאת ועושה כן, הוא מעלה את המדה הזאת. הוי אומר: **הוא לוקח את מדת האהבה**

אומר שאמו צריכה ח"ו להסתלק מן העולם, אך זה אומר שהוא מקים את ביתו, ועל כן יעזוב איש את אביו ואת אמו (בראשית ב, כד). פעמים הרבה זה באופן טכני, ופעמים שזה בכל מיני אופנים.

אבד מנוס ממני אין דורש לנפשי

ובמאמר המוסגר, זה יכול לקרות גם כשזה לא הסתדר מספיק טוב... פעמים שיש הרגשים קשים ודברים קשים, אשר בוודאי צריך האדם להתבטל לרבש"ע, אבל הרבה פעמים אינו מקבל תמיכה מהוריו. הוריו אינם מכירים בדרכו. הוא רוצה לעבוד את ה' ותמיכה אין לו. הוא מנסה לכבד ולהכניע את עצמו, וכל-כך כואב לו שאין לו הכרה מצד הוריו ושואין נותנים לו את המילה הטובה - אנחנו כל-כך נהנים שאתה מתעלה. אתה עושה לנו כל-כך הרבה נחת. כמה אנשים יש שאינם מקבלים שום מילה טובה, רק את ההיפך מזה. ודברי ה'מאור עיניים' בשם הבעש"ט הק', פותחים לנו צוהר להבין זאת, שהקב"ה נוטל את זה מן האדם כדי שלא יהיה לו אף אחד שיראה לו פנים שוחקות ויאמר לו מילה טובה, וכך ירגיש בודד, ויקבל את זה ממנו יתברך. שיכריח את עצמו להשתמש עם כל ההרגשים שבכוחם לקשר את האדם לדבר מה, להתקשר על ידם לרבש"ע.

זה מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קמב, ה): הביט ימין וראה ואין לי מכיר אבד מנוס ממני אין דורש לנפשי. אין לי אף אחד. כולם נטשו אותי. כבר דיברנו בעבר שזה מה שהרגיש דוד המלך בצקלג כשהעמלקים באו ושובו את הנשים והטף. הוא נשאר אז לבדו כי אפילו רעיו התהפכו עליו והאשימו אותו במה שהשאר את הנשים והטף לבדם. הוא הרגיש אז שאיבד את הכל, הן את הגשמיות והן את הרוחניות, ואז הנברא מדבר אל הבורא

לעבוד קשה כדי לקיים מצות התורה לא תהיה לו כנושה, ויש אנשים שרודפים את הלווה. לא סתם רודפים, אלא מאיימים עליו - אם לא תפרע את החוב, נתבע אותך בערכאות ונפרסם עליך שם רע וכו'. ה'מאור עינים' מדבר בפירוש על נסיון זה ואומר שמדובר בלבוש. **השי"ת רוצה שיהיה לו יראה, ואם חכם הוא, הוא מבין שכך הוא צריך לירא מה', וכך הוא צריך לירא מן החטא, ואם יעשה כן, הלבוש יפול,** כי זה לא היה האנשים ההם. זה היה **השי"ת ששלח לו אנשים שיעוררו אותו.** הוא השתמש בהם כלבוש כדי לעורר בו רגש היראה.

הלב הוא העיקר

ונמצא לפי מה שלמדנו עד כה שהמקום שבו תכלית הבריאה מתקיימת, הוא בתוך לב האדם. מסתובבים להם אנשים הרבה מסביב וכל תפקידם אינו אלא לשחק עם לבו של פלוני. כך עשה הקב"ה. היכן קיים העולם האמיתי? בלב האדם. **אם היתה לו אהבה והגביה אותה לאהבת ה', נתקיים בזה תכליתו של אדם זה שעורר אותה.** הלא כבר יכול להסתלק מן העולם, או לחילופין, הוא יכול להתקדם אל התפקיד הבא שלו. הוא לא היה כאן אלא כדי לעורר בך רגש מסוים. זה שרודף אותך, זה שמלגלג עליך, זה מנסה לתת לך כבוד. **כל ההרגשים שנולדים אצל האדם על-ידי הסביבה, הם מציאות הרבה יותר אמיתית מהאנשים שמעוררים אותם.** הללו נמצאים שם רק כדי לשמש את עיקר הדבר שמתרחש. והאדם צריך להיות חכם ולשים לב לכך. אמנם לא קל הוא ומדי פעם הוא נופל ומתחזק, אבל **העיקר הוא שיבין שכך עשה הקב"ה.**

וכך הוא גם לגבי שאר המדות. ה'מאור עינים' מדבר בענין **ההתפארות.** כשיש לו

שהיתה בגלות. מדת האהבה של השי"ת אשר כולה קדושה, צריכה היתה להתלבש באיזה ענין כדי לעורר את האדם לאהבה, וכשהוא קולט ענין זה, אזי הוא גואל מדה זו, כי מעתה אינה צריכה להיות יותר בלבוש זה. ה'מאור עינים' מסביר שאז יכול אותו דבר להבטל מן העולם, כי הוא היה בעולם רק כדי לעורר את האדם לאהבה, וכיון שנתעורר כבר, יכול הדבר להתבטל.

סיוע על גבי סיוע

ומוסיף על זה ה'מאור עינים' עוד יסוד: ולפעמים כשנתעוררה בו איזה אהבה רעה ח"ו שמתאווה לעשות איזה עבירה ואינו יכול להוציא מחשבתו הרעה מן הכוח אל הפועל מחמת שנודמנה לו איזו מניעה, זה גם כן הוא סיוע העליון יתברך שמו. הוי אומר: מדובר בסיוע על גבי סיוע. תחילה סיבב הקב"ה שתתעורר בו מדת האהבה אשר אח"כ יוכל להעתיקה כלפיו ית"ש, ועכשיו שראה הקב"ה שאין לו מספיק דעת להגביה את האהבה ולהשתמש בה לדבר הנכון להתחיל לומר ידיד נפש בהתלהבות עצומה, אלא היה בשפל המדרגה וביקש לקחת את האהבה ולהיכשל על ידה בעבירה, צמצם עוד כבודו יתברך להזמין לו אותן מניעות להיות לפחות בשב ואל תעשה והלואי שלא יזיק עוד אחרי שלא יועיל לעשות ככוונתו יתברך.

ממשיך ה'מאור עינים': כפי שמושג זה קיים במדת האהבה, כך הוא קיים במדת היראה. **הקב"ה מזמין לאדם דברים שיעוררו בו יראה.** הוא מביא לזה דוגמאות, כגון שהאדם מקבל מכתב מעורר אימה מאיזה בעל שררה או שבעלי חובות רעים מאיימים עליו. זה שאין לו כסף לפרוע למלוים - זה נושא אחד, אבל איך יתנהגו הללו אליו - זה נושא אחר. יש אנשים שמבינים את הלווה, יש אנשים שצריכים

במדרגת האדם. מי שכבר נמצא במדרגה יותר מכוונת, סבור שיוכל להיות אדם של תורה וגדולה. כולם יביטו אחריו ויכבדוהו ויוכל לעשות שידוכים יותר נאים.

בסופו של דבר, האדם רוצה כסף כדי שיוכל לקנות בהם תענוגים. וכאמור, כל דבר יכול להיחשב כתענוגים. היכן הוא רוצה לגור, וכמה יהיה גודל דירתו. כל דבר כזה נכלל בזה, כי אין מתכוונים כאן לעבירה דווקא או לתאוות דווקא. מתכוונים למה שהאדם מרגיש שהעוה"ז יש לו להציע דברים מענגים. העוה"ז יכול להנעים לי את החיים. אכן כן, העוה"ז יכול לעשותו לי. תסתכל, אם תהיה לי מכונית כזאת ודירה כזאת, יהיה לי כל-כך טוב. נו, איך מקבלים גישה לעוה"ז? התשובה היא: צריך קצת כסף, או יותר מקצת, ואז יכולים לסדר כל דבר. בין אם אומר את זה באותיות, בין אם הוא חושב על זה עם אותיות, ובין אם הוא חושב על זה בלי אותיות, זה נמצא עמוק בנפשו. כך גילה לנו ה'מאור עיניים'. היכן שהוא נמצאת טעות זו.

כלים למדות האהבה והיראה

והסיבה עמוקה בהרבה מכפי שאנו חושבים. היא לא רק מפני שאנו נמצאים בסביבה שבה הכל סובב סביב הכסף. אולי זה יכול להוסיף, כי מי שגר בתוך אוריה של גשם ועוד גשם, והרוח בסביבתו היא שמוצלח הוא מי שיש לו כסף, באמת יהיה לו טמטום על גבי טמטום, והלבוש יהיה לו עוד יותר קשה. אבל בשורש אפילו האדם לא היה מתגדל בסביבה של רוב גשם, היו קיימים אצלו שורשי האהבה לכסף וזהב. וסיבת הדבר, כי הם הכלי הגדול ביותר למדות האהבה והיראה.

הבעש"ט הק' הרי הסביר שיש מדה של אהבה ומדה של יראה, והן הדברים הקדושים ביותר, כי הן הכלים לדביקות,

לאדם רצון להתפאר במעלותיו, אין זה אלא לעורר בו מדה זו, ועכשיו הוא צריך להשתמש בה כלפי השי"ת, להכיר בגדולתו יתברך ולהכיר שכל מה שיש לו אינו אלא משלו, כי הכל שלו - התהלה והתפארת לחי עולמים.

סוד הכסף והזהב

ומכאן עובר ה'מאור עיניים' לשלב הבא ואומר כך: והנה שורש כל חמדת עולם הזה ושורש כל התענוגים והנהגות העולם הוא על-ידי כסף וזהב שבאמצעותן יוכל ליקח כל תאוות העולם הזה ותענוגיו. הרגשיו החזקים ביותר של האדם בקשר לתענוגי העוה"ז, או לעניינינו נוכל לקרוא לזה עוה"ז... ההרגשים החזקים ביותר שיש לו לאדם בעוה"ז, הם לטוגיות הכסף והזהב.

והסיבה לכך, מבאר ה'מאור עיניים': ראשית, כי על פי סוד הכסף והזהב שורשם באהבה ויראה. אך באופן יותר פשוט הוא כנזכר בלשונו הנ"ל כי האדם מרגיש שבאמצעות הכסף והזהב יוכל ליקח כל תאוות העוה"ז ותענוגיו. פשוט מאוד. הסיבה שהאדם חושב כל הזמן על כסף ומסכים למסור בעבורו חלקים גדולים מחייו, ימים ולילות, ואף את הרוחניות שלו, היא מפני שהוא מרגיש שאם יהיה לו כסף, יהיה לו כל מה שרוצה. כל פעם שמתעוררת בו איזו תאוה, הוא אומר לעצמו: עם כסף הייתי יכול להשיג את זה. כל אחד לפי דרגתו. אדם נמוך מאוד, חושב על עבירות מפורשות. מי שאינו בדרגה כה נמוכה, חושב על מתורות. אם זה על אוכל, אם זה על אופנים לקבל כבוד. זהו הדבר המצוי ביותר. הדבר הנקנה ביותר עם כסף, הוא כבוד. הוא מרגיש שאם יהיה לו כסף, יוכל לקנות כבוד. עוד יש מי שחושב על לחיות ברחבות, ועוד יש מי שחושב על לנקר לאחרים את העיניים. הכל תלוי

האהבה ויראה. ושני הדברים מחוברים, כלומר, שורש התאווה לכסף וזהב, זה שבאמת אפשר להשיג אתם תענוגים. הם מקושרים זה בזה, כי על-ידי השורש של האהבה ויראה אפשר לרכוש ענפים של האהבה ויראה. נמצא שבתוך שורש התענוג יש הכל, ואז משתמשים בו וסוחטים אותו בצורה של רכישת תענוגים שונים.

מצודת היצר פרוסה על כל החיים

עוד אומר ה'מאור עינים': כי באמת כל **חמדת האדם בעולם הזה הוא לאסוף הכסף והזהב, ועל ידי אותה החמדה שיום ולילה לא ישבות** מלרדוף אחר פרנסתו ואסיפת הממון, **על ידי זה הוא סיבה שנופל במצודת היצר הרע ונפסק והולך מבורא ב"ה**, שהוא מצודה פרוסה על כל החיים, כי אף החיות ועופות נלכדים במצודתם עבור רדיפתם אחר פרנסתם, **וכמו כן ברוב בני העולם.**

ולמעשה מדובר באחיזת עיניים מתחילה ועד סוף, וסיבת הדבר, כי השי"ת רצה את הרגש בלבד. הכסף כשלעצמו אינו חשוב כלל. השי"ת רק רצה שיהיה כסף וזהב בעולם כדי שתתעורר בלב האדם חמדה. זה מה שנוגע. השגת הכסף והזהב אינה מעלה ומוריד. כי כך למדנו בתחילה. **הקב"ה ברא דברים בעולם שיעוררו באדם תאוה, ועכשיו באה העבודה שיקח אותה וישתמש בה לעבודת ה'.** זו כל התכנית. אומר ה'מאור עינים': **האדם אינו יכול להשיג פרוטה אחת יותר ממה שמוכן לו.** אין אפשרות כזאת. אין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו, והסיבה היא כי לכל אחד יש שורש בתורה, וההלכה בכתביבת סת"ם היא שכל אות צריכה לעמוד בנפרד. אסור שאחת תיגע בחברתה. אין אחת יכולה להיכנס בגבול חברתה. נמצא שאתה יש לך את הצינור המיוחד לך, ואין לך שום רווח

והקב"ה רצה שיהיה בהישג ידו של אדם בעוה"ז, שיוכל לגעת באהבה ויראה. אבל איך? הלא הן היפך הגשמיות. הטמין אותן הקב"ה בעוה"ז בתוך לבושים, וביותר הטמין בכסף ובוזהב. ה'מאור עינים' מסביר שכסף הוא מלשון כיסופין, כמו נכסף נכספת וגו' (ויצא לא, ל) וזהב שרשו מעולם היראה כמו שכתוב (איוב לו, כב) מצפון זהב יאתה עיי"ש.

יש לו מנה רוצה מאתיים

הוא אומר: הסיבה שהאדם רודף אחר הכסף והזהב היא לא רק טכנית... הוא עושה חשבון: כמה כסף אני צריך? כך וכך. בסדר. כשיהיה לי, אקנה בו כך וכך. לא! זה הרבה יותר מזה. הוא רוצה את הכסף עצמו. הן כך אנו רואים שאף מי שיש לו כבר, רוצה עוד. יש לו מנה רוצה מאתיים. והתשוקה רק הולכת וגוברת, כי אם יש לו מאתיים, הוא רוצה ארבע מאות, וכן הלאה עד אין סוף. פעם שח לי אחד שמעולם לא הבין עד היכן הדברים מגיעים. הוא תמיד חשב שכאשר יהיה לו מאתיים - תנוח דעתו. אך כיון שהסכומים הגיעו למספרים גבוהים, ממאתיים לאלף ומאלף למליון, ראה שזה פשוט קורע אותו לגזרים. הוא לא מוצא עצה לנפשו מרוב התאוה שהולכת וגוברת מיום ליום.

אך ה'מאור עינים' מסביר שזה לא רק מפני שבאמצעות הכסף והזהב הוא יכול לרכוש דברים אחרים, אלא מפני שבהם **טמונות האהבה והיראה, והרי הם כוללים את כל ההרגשים הקיימים באדם.** הוא מרגיש מעבר לאותיות ומעבר לחשבון שאם יהיה לו כסף וזהב, יהיה לו תענוגים ויוכל לעזוב את בעיותיו ולהשתעשע. הרגשה כזו יש לו ואינו יודע למה. אומר ה'מאור עינים': אני כן יודע למה, כי למדתי אצל הבעש"ט הק'. והסביר: כי הקב"ה הטמין בהם את

שצריך לקבוע עתים? בסדר, אנסה. כתוב בהלכה שצריך להתפלל במנין? בסדר. כתוב בהלכה שזה אסור וזה מותר... אח"כ כשהיה פותח ספר חסידות ורואה שכל מה שעשה עד כה, צריך להיעשות באהבה ויראה, לא היה מבין במה מדובר, ואח"כ כשהיה רואה בהמשך הספר שלכל אחד יש בפנים את ההרגשים האלה, היה פונה כלפי מעלה ושואל: רבנו של עולם! איך מוציאים אותם מבפנים? עשה לו הקב"ה טובה והוציאים מתוכו, ועכשיו הם פתוחים לפניו. הקב"ה הביא תענוגים בעולם, ועכשיו אין הוא יכול לומר שאינו יודע איך. כבר דלו אותם ממנו. הם מונחים על השולחן. עכשיו הוא צריך לקחת אותם ולהכניסם באיזה דבר. לך קח איזה בחור ותחזקנו. רוץ!!! אחרת זה יהיה בל תשחית. זה ייעלב. לך עשה עם זה משהו. אמור תהלים עם פירוש המילות. רוץ קח את ההרגשים ותכניס אותם לתוך כלי. אחרת, הם ילכו לריק או יותר גרוע.

כל חלקי הבריאה מחפשים חיות

אומר ה'מאור עינים': עכשיו אחרי כל היסודות האלה, הבה נפנה אל אמרתו של הרה"ק מנעשכ"ז ונבין אותה בהבנה יותר עמוקה. הוא קורא לזה מאמר החכם. הוא כותב בלשונו: **ואם היה באדם דעת ואמונה זאת, אזי לא היה רודף אחר פרנסתו יומם ולילה, כמו שאמר החכם אם לא היה האדם רודף אחר פרנסתו היה פרנסתו רודפת אחריו.** הוא מבאר טעמא דמילתא כי **הקב"ה ברא את העולם באופן שכל הדברים הנמצאים בעולם, משתוקקים לעלות למקום יותר גבוה, כי כל דבר מחפש חיות.** כמו שהאילן מסתובב לכיוון השמש כי היא נותנת לו את מזונו, וכמו שהשורשים מתפשטים עד שימצאו מים, וכמו שהאדם מחפש היכן יוכל לקבל חיות, מי נותן לי מילה טובה, והיכן אני יכול להרגיש את גדלותי, **ואם הוא חכם, הולך**

מזה שתדרוף אחרי הכסף ביום ובלילה. יום ולילה לא ישובת לא יועיל לך מאומה, כי **מה שמוכן לך תקבל מבלי שתדרוף אחריו, ומה שאינו מוכן לך - לא יתכן במציאות שתקבלו.** ובכן, הגזילה והרמאות והמשחק עם המחירים. כל אלה מצודה הם לאדם.

אם תעוררו את האהבה עד שתחפץ

ועבודת האדם היא שיכיר בכך וישים לב שהוא רודף אחרי זה, ויאמר לעצמו: כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו. **אם יש לי יצר גדול כזה, סימן הוא שיש לי דרגה כה גדולה לקדושה, כי ממנו ניקח לעבוד את ה'.** ובכן, **כדי שלא אכשל, אני צריך תיכף עכשיו למצוא כלי להשתמש בתאוה זו לקדושה.** אינך יכול לומר: כאשר אני גיל תשעים, אז אהיה אברך רציני, אך עכשיו תן לי להשתולל קצת, לעשות קצת כסף. לא! זה יביא אותך לידי עבירה. **אתה צריך תיכף ומיד לעשות משהו. תכניס את זה בגמילות חסדים, תכניס את זה בתורה, תכניס את זה בתפילה. אתה חייב להכניס את זה היכן שהוא.** כרגע הוא מוטל סתם פתוח. האהבה ויראה קיימות. אי אפשר לכבותן. **אם לא תכניס אותן בדבר שבקדושה, הן ילכו לעבירה, או שתחלה, כפי שהבאנו כמה פעמים מהרה"ק מפיאסצנא זיע"א בצו וזירוז (אות ט) שמי שאינו מכניס את הרגשיו בדברים שבקדושה, ואת הדברים שבקדושה הוא עושה בקרירות ויבשות, יקרה אחד מהשנים, או שההרגשים יובילו אותו לעבירות או שיחלה.**

ההרגשים הלא קיימים אצלך בבנים, ומה שמעניין הוא שהקב"ה גם מנסה לגלותם אצלך שיתראו. אם לא כן, לא היה הקב"ה מביא כסף וזהב לעולם. הוא לא היה בורא כלל תענוגי עוה"ז, ואז היה האדם קם בבוקר ואומר: כתוב בהלכה

להם משונה. אבל כך היא הבריאה. והדומם אינו שונה. הדומם משתוקק עד מאוד, כי הוא נמצא בבית האסורים הקשה ביותר. מה הוא רוצה? הוא רוצה לקבל חיות. הוא שואף ללכת למקום יותר גבוה ממנו, כי כך הוא יכול להכלל בו ולקבל את חיותו.

הדוממים מגיעים אל האדם מאליהם

אכן הצרכים של האדם, הם במדרגה נמוכה בהרבה ממנו, אך שייכים אליו. הם נבראו כדי לעזור לך ללמוד. יש היכן שהוא דירה מעצים ואבנים שהקב"ה ברא אותם כדי לשמש אותך. כפי שכתב הרמב"ם שיש שהגוי בונה ארמון גדול רק כדי שביום מן הימים יוכל יהודי ירא ה' לעבור דרך שם ולפוש בצלו ולגונן על עצמו מפני החמה. זה נברא בשבילך. הוא רץ אחריך. הוא צריך אותך. הוא מקבל את חיותך רק כשהוא פוגש אותך. הוא נברא בשבילך.

ובכן, אם האדם נמצא במדרגתו ומקיים עיני כל אליך ישברו, הרי השכינה שרויה אצלו... הוא מתפלל, יש לו יראת שמים, הוא נקי... אזי הבריאה עומדת כסדרה, וזה מה שגורם שחלקי הבריאה השייכים אליו, יגיעו אליו. כפשוטו ממש. אפשר לומר כך: האדם הוא כמו נר. אם הנר כבוי, אין הדוממים יכולים למצוא אותו, כי השכינה שהיתה צריכה לשרות עליו, אינה נראית בגלל החושך. לעומת כן, כשהוא מאיר בגלל שהוא נתון לשכינה לשרות עליו, אזי הדוממים אומרים: הנה אנו רואים את האור מרחוק, ובאים אליו בריצה. בדומה לאנשים שתועים ביער ורואים מרחוק אור מאיר. הדוממים מגיעים אל האדם כשהוא עובד את ה'. זה מה שנקרא פרנסתו רודפת אחריו. כך הקב"ה סידר את הבריאה.

אף עם המן היה כך. זה הגיע אל הדלת. אכן בדרך כלל מפרשים שכיון שאתה כזה

הוא אל התורה, ואומר: אה, מצאתי את שאהבה נפשי. הוא מוכרח לקבל חיות. קבלת חיות היא תמיד ממקום יותר גבוה, עד שהאדם השלם ישתוקק רק לרבוש"ע כי רק הוא גדול ממנו ורק ממנו יוכל לקבל את חיותו.

ובכן, כשהקב"ה הכניס קדושה ללבושים שהם יותר מצומצמים ממך, היינו שהם הגיעו למדרגה יותר נמוכה ממך. אתה נשאתר בקומה החמישית והם נמצאים בקומה הרביעית או השלישית והשנית. הם מוסתרים ביותר לבושים. למשל, דומם צומח חי. הקב"ה עשה את האדם עם דעת ושכל ועם כוח הדיבור, ועשה בעלי חיים שהם הרבה יותר נמוכים, אבל עדיין יש להם חיות. הם יכולים לנוע וללכת. הם יכולים לצעוק ולכעוס. הם יכולים לאהוב. וכן הכניס את הקדושה במקום יותר נמוך, באילנות ובשאר מיני הצומח. אין הם יכולים לנוע ממקומם. רק מלמעלה הם יכולים לנוע קצת אנה ואנה. ועוד הכניס את הקדושה במקום כה נמוך - בדומם. אין שם הרגשים. אין שם כלום. האם אתה יודע מה הדומם רוצה? בדיוק כמו שאתה רוצה, אף הוא רוצה. בדומה לאיש הנמצא בין אנשים. עשית פעם את החשבון שאתה רוצה מאוד כך וחברך רוצה מאוד להיפך? זה נורמלי. אתה מסתובב בין אנשים ואתה לומד להבין שכולם רוצים. נו, אם תסתובב עם בעלי חיים, תראה כמה אף הם רוצים. כשהאדם מתחיל להתיידד עם בעלי החיים, הוא רואה כמה הם זקוקים למילה טובה ולאהבה. תסתכל ותראה שזו מציאות. נו, תמשיך הלאה. אף הצומח זקוק לכך. אלו העוסקים בצומח, מדברים אל הצמחים. אחרים לועגים עליהם כי אינם יודעים כמה זה מועיל שנותנים להם מילים טובות. אפשר לבדוק את זה. מדובר במציאות מוכחת. אנשים אינם יודעים, לכן זה נראה

ה'מאור עינים'. אתה רוצה להוריד אותי. לא! לזה איני מסכים. יש לי מספיק צרות - אומר הכסף. אני מספיק שרוי בבית אסורים. וכי חסר לי עכשיו ליפול עם מי שיש לו בכוח לבחור ברע?! הדומם עכ"פ אינו בוחר ברע. הוא שרוי בבית אסורים, אבל אינו מורד בה'. ואם הוא רואה שהולכים גם להוריד אותי כלפי מטה, הוא בורח בכל כוחו.

לי הכסף ולי הזהב נאום ה'

הכסף והזהב נבראו כדי שהאדם יראה אותם ותתעורר בו חמדה, ואז יאמר: אההה! **אני כן יכול להרגיש חמדה בעוה"ז, אם כן אני כן יכול להיות 'דאווינער'** [מתפלל]. מדוע אני אומר שאיני יכול? **אני כן יכול להרגיש חמימות לדברים שבקדושה.** וכשדבר זה קורה, **הכסף והזהב יוצאים ברקידה, כי מילאו את תפקידם שהביאו את האדם להתקרב אל ה'.** וכי תשאל: אם כן יתבטלו מן העולם כי כבר מילאו את תפקידם? שתי תשובות בדבר. התשובה האחת ששורש הכסף והזהב זה האהבה והיראה, והאהבה והיראה הלא נצחיים הן, והאדם באמת זוכה על ידן. והתשובה השניה היא שכמו"כ **יש לכסף ולזהב תפקיד לשמש את האדם, והרי הם באים אליו ומסייעים אותו לעסוק בעבודת ה'.** ואם האדם יפול שוב יתרחקו ממנו. אכן כן, אין זה דבר שקורה פעם אחת בלבד. אלא בכל עת זה תלוי בכך.

נמצא שהאדם צריך לעשות חשבון הנפש בינו לבין קונו: מה קורה אתי? אני רודף אחרי הכסף והזהב או לא? ואדם נורמלי יגלה שהוא רודף אחריהם, כי כך סידר הקב"ה את הבריאה. אם אתה אומר: לאאא, אני לא צריך כלום - הסתכל שוב. הסתכל שוב בתוכך, כי הקב"ה סידר את הבריאה באופן שהכסף והזהב ימשכו את

בעל מדרגה, לא הולכים להטריח אותך. לא! המן לבד הגיע אל הדלת. איך כתוב אצל יעקב אבינו? האבנים רבו ביניהן וכל אחת אמרה: עלי יניח צדיק זה ראשו. מה הם היו? הם היו חסידים שרופים כאלה שכל אחד רוצה להיות ראשון ליד הצדיק? הם היו דוממים. אך מה? הדומם משתוקק ומקווה לקבל את חיותו. כפשוטו ממש. וכולן צדקו, ולכן נהפכו לאבן אחת, כי כולן צריכות היו לקבל את חיותן. הן ידעו זאת. זה היה תפקידם. אז הדוממים מתעלים. אז הם יוצאים מבית האסורים שלהם.

הכסף אינו מחפש צרות

ולענני **הכסף והזהב, הלא הם דוממים** והם נמצאים בבית האסורים הקשה ביותר, אבל **האם אתה יודע איזו קדושה טמונה בהם?** - פסגות של אהבה ויראה. תסתכל כמה אנשים רודפים אחריהם ותבין באיזה דברים חיים מדובר. זה דבר והיפוכו. תמיד זה כך. כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו פירושו שככל שהאור יותר גדול, כך הקליפה העוטפת אותו יותר גדולה. נמצא שהקב"ה הכניס בדוממים עוד יותר קדושה.

אבל כאן מגיעה המלחמה הגדולה. אומר ה'מאור עינים': אם האדם הולך ומכניע את עצמו לכסף... **במקום להיזכר על-ידי הכסף מהש"ת, הוא מתבטל לכסף ושוכח מהש"ת... נמצא שנפל ממדרגתו והדומם אינו רואה בו כלום. הדומם מתבייש ממנו ובורח.** הוא אומר כך: אם אתה רק נכשל ממני, מה יש לי לחפש אצלך? אני מחפש חיות. אינני מחפש להכשיל בני אדם. רודף האדם אחרי הכסף ללא הרף, **והכסף בורח ממנו, כי הכסף מרגיש שיש כאן היפוכו של מה שהוא מחפש. לדומם אין את הנסיון לבחור ברע.** הדומם נמצא עכשיו במדרגה יותר גבוהה ממנו ואומר: אתה רוצה למשוך אותי כלפי מטה. כך אומר

תן לי לקחת אהבה ויראה שנמצאות בתוכי.

התנהגות ניאותה עם הכסף

אך מה שיותר מעשי הוא שהאדם יבין שכאשר הוא יוצא לעבודתו... וכבר למדנו בשיעור הקודם וכן למדנו הרבה בפרק השלישי שניקר העבודה הוא במחשבת האדם, האם הוא זוכר מה תפקידו, מה שליחותו, ושלא להתפעל ממה שהרחוב צועק וממה שנראה לו שייטיב עמו. עבודה גדולה היא עד מאוד. וכשהאדם עושה כך, הרי זה קיום התורה. הוי אומר: אם אתה מצליח להיות ליד כסף וזהב ולהתנהג כיהודי. אתה מצליח להתעסק עם כסף, אבל כיהודי. עכשיו השולחן ערוך אומר לעשות כך וכך, עכשיו הוא אומר לא לעשות כך וכך. אתה מקיים שם יהדות ויראת שמים. זהו האופן הנפלא ביותר להעלות את הכסף והזהב. כשאתה מתנהג עם הכסף והזהב בלי התפעלות מהלבוש, כי אם על-ידי התפעלות מהשי"ת שברא את המציאות הזאת, אתה מקיים בזה את התכלית.

וה'מאור עינים' מסביר מדוע. נאמר על פי משל: תאר לך שאתה רוצה שפלוני יכיר בך ויצייט לך ויבוא לעזור לך ויעבוד אצלך (זה יכול להיות גם בין בני זוג), ואתה הולך אליו ומשתטה עם כל מיני הרגשים והתפעלויות כלפיו - בוא-בוא-בוא! אני לא יכול להסביר לך כמה אני צריך אותך... אתה ממש... הלה מתחיל לירא ואומר לעצמו: אני זקוק לסביבה נוחה. עשה לי טובה. אתם מכירים את המושג של חיבוק דוב? הפשט הוא שהוא מחבק אותו יותר מדי. עזוב אותי!

אך מה יקרה אם תתנהג עם פלוני לגמרי נורמלי, כמו שני אנשים עם נפשות בריאות שהאחד מעריך את השני בגלל פנימיותו.

בני האדם. אבל ברגע שאתה מגלה שיש לך משיכה אליהם, תתחיל להשתמש באותה משיכה כלפי שמיא. תתחיל להוסיף בלימוד, תתחיל לקרר את החמדה לדברים גשמיים על-ידי ליצנותא דעבודה זה, ותבין שכל הצרכים שלך ירדפו אחריך.

בריחה מן הכסף כיצד

ובוודאי צריך לזכור את המעשה הידוע עם זה שבא אל השרף מקאצק זיע"א וטען שהוא בורח מן הכבוד ואין הכבוד רודף אחריו, ומה עם דברי חז"ל כל הבורח מן הכבוד - הכבוד רודף אחריו? והשיב לו: בוודאי אין הכבוד רודף אחריו, כי אתה מסתובב בכל עת לראות אם הוא רודף אחריו. וכן הוא הדבר לגבי הכסף. אם אתה בורח מן הכסף, אבל מידי רבע שעה אתה מסובב את ראשך - נו, זה מגיע כבר? - אין זה נקרא שאתה בורח.

האמת ששורש על הסוגיא הוא שעל האדם להבין שלבוש הכסף והזהב לא יביא לו כלום. זה סך הכל יכול להביא לו הרגשים. אם תהיה לו מכונית כזו ודירה כזו, אחרי הכל, סיימת? מה כל אלו יועילו לך? - הרגשים. הוא חושב ומרגיש שיהיה לו יותר טוב. ברם ההרגשים האלה כשלעצמם הם אהבה ויראה. פירושו של דבר שאתה רוצה אהבה ויראה מתענוגי העוה"ז, ולכן אתה כל-כך עסוק ברדיפת הממון. ובכן, אם תבין שאתה יכול לקבל את ההרגשים האלה ובאופן הרבה יותר עמוק ורחב מהשי"ת, תפסיק להשתוקק כל-כך לכסף ולזהב. נמצא שהבריחה מן הכסף והזהב, עיקרה להבין שהדברים שהם מספקים הם אחיות עינים. אינני צריך שהלבושים יביאו לי לבושים כדי שעל ידי הלבושים אולי יהיה לי משהו ממה שמאחוריהם. עדיף לי ללכת ולקבל את הדבר עצמו בלי כל-כך הרבה לבושים.

עם אמונה ובטחון. כך צריך האדם להיראות. כשהאדם מרגיש כוחי ועוצם ידי, הוא מעוות את המצב. האדם אומר תדיר השי"ת יעזור, זה בוודאי לטוב, בוא ונחשוב מה נכון לעשות, בוא נאמר פרק תהלים, אה, זהו הדבר הנכון, לא נפסיד מלעשות את הדבר הנכון... **כל ההלוך ילך מכפנים בריא. אזי לא רק בני האדם יאהבו אותך ויימשכו אליך**, אלא גם הצמחים והדוממים יימשכו אליך. מאותה סיבה. **הם יבואו אליך.**

זכה מלאכתו נעשית על-ידי אחרים

נמצא לגבי מה שאמר **רבי שמעון בר יוחאי** (ברכות לה, ב): בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתו נעשית על-ידי אחרים - **שזו תוצאה של מי שהלך למלאכתו ועבד כיהודי**. אז הוא נעשה זכאי. כבר הזכרנו כמה פעמים שלפי רבינו ה'חובת הלבבות' הולך הסדר של להישאר בלימוד בלי מילים להישאר בלימוד. זה הולך להיפך. **תחילה הוא הולך לעבודה** (וכך הוא מפורש באוהב ישראל פרשת תרומה), **ושם הוא לומד איך להיות יהודי ירא שמים**. הוא רואה את טעויותיו וחוזר בתשובה ונעשה הרבה יותר רציני ומנצל את הזמן לפני ואחרי ותוך כדי מלאכתו (באופן המותר) ללימוד ולתפילה, **ואח"כ הוא מתחיל לקבל פטור**. לאט לאט השי"ת אומר: טוב, אתה מתקדם יפה. ואז הוא מתחיל להרוויח יותר ויותר, **וכיון שהוא רואה שהוא מרוויח הרבה, הוא מבין שהוא יכול להוריד משעות עבודתו** כדברי רבינו המחבר כאן ולהוסיף בלימודו.

דברים מתחילים להסתדר. בתחילה היו לו בעסקיו פרשיות מפרשיות שונות, וכל יום היה צריך להתרוץ ולהתייגע. **עכשיו**

בלי שום סיבה אחרת. אתה בן אדם? איזהו מכובד המכבד את הבריאות. אתה בריה ואני מדבר אתך כפי שמדברים עם בן אדם. כשמדברים עם האדם בגלל שהוא אדם, מעריכים אותו לא מפני שרוצים ממנו משהו ולא מפני שנכנעים לו, אלא מפני שהוא ברייתו של הקב"ה. הקב"ה ברא אותך, מדוע אזלול בו. כשהאדם בריא, הלה מרגיש שהוא רוצה להיות אצלו. אני רוצה להיות בסביבה זו.

האזירה משפיעה יותר מהדיבורים

דרך אגב, כל פעם שיש פגישה בין שני אנשים, ואחד רוצה ליתן הערכה לשני או לשכנע אותו... זה יכול להיות גם במפגש של רב ותלמיד שהרב רוצה לומר לתלמיד דבר מוסר... **עיקר התכלית והתועלת לא ייעשה על-ידי הדיבורים, אלא על-ידי האזירה**¹ **שתהיה שם**. בכל סוג של מפגש זה ככה. הלה יוצא ולא בהכרח זוכר את תוכן השיחה. אפשר לראות הרבה פעמים אחד מדבר עם פלוני שעה ארוכה, ואח"כ יוצא מלא התרגשות. מבקשים ממנו לחזור על מה שדיברו שם, והמקסימום שהוא יכול לחזור זה על מה שדיברו במשך דקה וחצי. תגיד עוד. איני זוכר. והוא חוזר שוב על אותם דברים. מה אם כן כל-כך נפלא אם אתה יכול לחזור רק על דקה וחצי? התשובה היא שאינו מדבר על האותיות. הוא מתאר את ההרגשה שהיתה לו כשהוא נפגש עם פלוני. ולזה יש השפעה הרבה יותר גדולה מדיבורים ודרשות.

זה הכלל, **האדם נמשך אל השני כשהלה במצב בריא ונכון**. וכפי שהוא אצל האדם, כך הוא אצל הדומם והצומח. כשאתה מתנהג כלפי כסף, וכלפי גשמיות, וכלפי מצבים כמו בן אדם. עם ישוב הדעת,

נמצאים היכן שהוא והם החלקים שצריכים להשלים אותך כפי שהמקבל משלים את המשפיע. הם הדברים שצריכים להגיע אליך כדי לקבל את חיותם, כפי שאמרנו שכולם הולכים ממטה למעלה. ובכן, **כשאתה מתנהג כמו שצריך, וכחלק מזה אתה עושה את ההשתדלות בקרירות, כלומר לא מפני שאתה חושב שאתה יכול להביא את התוצאה, אלא מפני שהקב"ה צוה, אז אתה מתחיל להאיר, וממילא כל הצרכים מגיעים אליך.** הם נמשכים ונגררים אחר חיותם. תמיד זה כך. תמיד המקבל נמשך אחר זה שלמעלה ממנו כדי לקבל מהשפעתו.

אף אצל החסידים הראשונים שחיפשו לעצמם רבי והטלטלו בדרכים ולא היה להם מה לאכול והיכן לנוח, זה היה באופן זה. בפעם הראשונה לא הצליחו, ואף בשניה לא הצליחו, אבל יכול היה להיות מושג כזה... והרבה מהצדיקים הקדומים דיברו בסגנון כזה - עד שהגיע לרבי פלוני, ומיד בפעם הראשונה שראה אותו, הבין שזהו זה. מה הפשט? הפשט הוא שהמקבל חייב לקבל את חיותו. הוא מרגיש כדומם אם אין לו ממי ליטול חיות. הוא מרגיש כבוי. אבל ברגע שהוא עושה את חלקו, לאט לאט הוא נמשך. ולפעמים הרב ממשיכו אליו ממרחקים, כי הרב עושה את עבודתו, שהתלמיד הנצרך לו, יגיע אליו.

חלק ממה שלמדנו - עמוק, אבל מאוד יסודי הוא להבין שכאשר האדם נמצא בתוך הנסיון לרדוף אחרי הממון ואחרי שאר צרכיו החסרים לו, יהפך את לבבו באופן שהללו ירדפו אחריו שירגישו שהשכינה שורה אצלו ושהם יכולים לקבל ממנו את חיותם.

המצב התייצב והענינים זורמים על מי מנוחות. **ומזה הוא מבין שהוא יכול למסור קצת את המושכות לאחרים ולהוסיף בלימוד התורה.** והכל לפי ערך, לפי מה שהקב"ה מחליט שהוא זקוק לקיום התורה, כי אפשר שעדיין הוא זקוק לאחריות ולשעבוד ושיהיה לו על צווארו.

כבר דיברנו בעבר שבימינו המציאות היא שיש נסיונות קשים וטוב לו לאדם שיהיה כמה שיותר באהלה של תורה. אנו מדברים על רעיון הדבר, ולענין מעשה, צריך כל אחד לדון לגופו של דבר ולגופו של אדם. אבל לעניננו, **כשאתה מתנהג נכונה, זה גורם לכך שהכסף ירדוף אחריך, כי הוא זקוק לך.** הוא רוצה לקבל ממך חיות. **אכן קשה לו לאדם להגיע למדרגה זו אם אין לו נסיונות כאלה המכריחים אותו להתנהג כבן אדם.**

הצרכים נגררים אחר חיותם

וכפי שאמרנו, כן הוא לגבי כל מה שהאדם צריך. תמיד אומרים שהאדם עושה השתדלות כאן וזה מגיע ממקום אחר. הוא צריך רק לעשות השתדלות. כן? אמרה ידועה השגורה בפי כל העולם כולו. עשיתי השתדלות וזה כבר יגיע מהיכן שהוא, מפה או משם. השתדלות היא רק קנס. איך כתוב במסילת ישרים? השתדלות היא דבר יבש. לא היא זו שמביאה את התוצאה. השתדלות אינה יכולה להביא תוצאות. אבל ה'מאור עינים' מסביר מדוע זה התוצאה מגיעה. לא רק מפני שאתה מקיים את תפקידך, אלא מפני שכל צרכיך, זיווג שאתה צריך, פועל שאתה צריך, דירה שאתה צריך, שדה שאתה צריך... ארבעים יום קודם יצירתך כבר הוכרז עליך למעלה: בית פלוני לפלוני, שדה פלונית לפלוני. פירושו של דבר שהם

יום רביעי פרשת בלק י"א תמוז תשפ"ד

תחילת העלייה בהר ה' כרוכה מטבעה בבלבולים וכשלונות

שאם עשה האדם דבר שאינו הגון, הוא יכול לתקן. ואף שעבר רק על דרבנן, צריך הוא לתקן את המעוות ולמצוא את הדרך לתקן העניין. ואז הוא מביא דבר חיזוק **מהחווה מלובלין** זיע"א שהיה מרבותיו המובהקים.

וממורי שמעתי על הפסוק ולא תתורו אחרי לבבכם שלא יהיה מותר לך אחרי לבבכם. מותר הכוונה כמו מתיר אסורים, קושר ומתיר. התורה אומרת לאדם: **לא תתיר קשרך מן הבורא אם יאירע לך אחרי לבבכם**. נניח שנכשלת והלכת אחרי לבבך, **עם כל זה אל תיטוש את העבודה. תחזור בתשובה ותתחיל לדבר עם השי"ת ויכפר לך כי רב טוב וסלח הוא**. זהו הפירוש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. **אל תחשוב שהושלכת החוצה**. לא-לא! **אתה עושה טעות יותר גדולה מהראשונה אם אתה חושב כך. חס ושלום! השי"ת אתך ועליך רק לקום ולתקן**.

אחרי התיקון נקרא נוטר הברית

ועוד הוא מוסיף: ואמר **אפילו בבה דבר עבירה לידו מפגם הברית חס ושלום, אם חזר בתשובה בווידי וחרטה באומץ הלב והקיש על דלתי רחמים, נקרא נוטר הברית, ולא נאבד שם צדיק ממנו כיון שהוא עושה כפי מה שיוכל לעשות**. וסיים שם מדיליה: ויש לזה ראיות רבות, עיין **בזוה"ק** לך-לך דף צ"ג ואין כאן מקומו להאריך בזה.

והנה על הספר הנ"ל יש ספר הגהות **מהבני יששכר** ונקרא **הוספת מהרצ"א**,

להורות לפנינו הדרך

יומא דהילולא של הרה"ק **רבי צבי הירש מזידיטשוב** זיע"א. היה מהצדיקים הגדולים ואף הצדיקים הגדולים ביותר החזיקו אותו לרבם. לאחר הסתלקות הרה"ק מראפשץ זיע"א רבו של ה'דברי חיים' זיע"א, אמר ה'דברי חיים' על הרבי מזידיטשוב שבכל המחוז הוא נקרא סתם רבי. ואחרי בנו הרה"ק משינאווא. כך אמרו שלא עבר יום מבלי שהרבי משינאווא ידבר עליו. הוא היה רבי גדול גם לדורות הבאים, כי סלל דרך בספרו לעבוד את ה' על פי סוד.

אחד מספריו הוא הספר **סוד מרע ועשה טוב** שבא כהקדמה לספר עץ חיים של מהר"ח ויטאל זיע"א ומלמד איך על האדם להתנהג באופן שיעלה יפה על פי סוד. כל מהותו הרי היתה להתדבק בזה"ק. וידוע מה שאמר הרבי משינאווא שמי שלא הספיק להיות בל"ג בעומר במירון, יכול להשלים עכשיו ולהיות בי"א בתמוז בזידיטשוב, ואמר על זה רמו גדלו לה' אתי - ראשי התיבות של גדלו לה' הם ל"ג, אתי ראשי תיבות י"א תמוז.

לא תתיר קשרך מן הבורא

אכן בספר הנ"ל הרבי מזידיטשוב עובר על סדר יומו של האדם צעד אחרי צעד, מה יעשה בלילה, מה יעשה בערב, כיצד יתפלל, ואיך יגש לכל דבר. בוודאי זו דרך גבוהה, דרך לאנשים גדולים, אבל יש שם דברים שנוגעים הרבה גם לאנשים כערכנו. הנה בדבר הרביעי הוא מדבר בענין התיקון,

אף אחד אינו מנוע מן השלימות

וכבר ראינו בעבר מה שאמרו **הצדיקים שדור עקבתא דמשיחא הוא דור של בעלי תשובה, והעבודה בדור זה היא להיות צדיק באופן זה.** הוי אומר: בוודאי הקב"ה מביא לנו צדיקים וכן כל אחד צריך להישמר לגמרי. אבל חשוב מאוד שהאדם יבין **כמה שלם הוא יכול להיות כשהוא מתקן.** לפעמים האדם אומר לעצמו: תשמע! צדיקים הם צדיקים. אני איני צדיק. וכששואלים אותו אם הוא שמור בטהרה, הוא משיב: פעם יותר טוב, פעם צריך קצת חיזוק... משתדלים... כאותו נוסח שהיו משיבים למשגיח בישיבה כשהיה שואל אם לומדים בהתמדה - משתדלים. לשון שאינה מחייבת. כאומר: איני צדיק, אבל אל תתרגז עלי, אני משתדל. האדם מרגיש: אם ממילא אני מנוע מן השלימות, מה החילוק בין בינוני ומעלה לבינוני ומטה? הרגש כזה יש לו מבלי לבטא אותו באותיות. וכשמגיעים זמני תשובה, זמני תשובה ממשמששין ובאין (הרבי מיזיטשוב היה מתלהב הרבה בזה), אז הוא מתחיל להתחזק... האמת שבדרך כלל לא אז הוא מתחזק, אלא לאחר שכבר עשה מה שעשה בחודשי תמוז ואב, ואז בחודש אלול, הוא תופס את עצמו. אבל אינו קולט לאיזו שלמות הוא יכול לזכות. אם היינו יודעים מה שכתוב בזה"ק על מי שנוטר הברית... השכר הנפלא ביותר בזה ובבא, והתענוגים שהאדם משיג תיכף ומיד, כי נטירות הברית בכוחה לקשר את כל מהות האדם אל השי"ת. אם היינו יודעים זאת, היה כל אחד מנסה לעשות כל מה שיכול. אך מה? האדם אומר: אני כבר בין כה וכה נראה כפי שאני נראה. ובוודאי מדובר בעצת היצר והצדיקים דיברו הרבה כנגד היצר כדי שהאדם יעסוק בזה עוד ועוד מכאן ומשם.

ושם כתוב: הגם שדברי הרב אמיתיים ובפרט שבמקום קדוש יהלכו, לא מצאתי שם בזה"ק ראייה לכך, אך אולי ראייתו מדברי **הזה"ק** שם שאומר: מאי טעמא כתיב ועמך כלם צדיקים? וכי כולהו ישראל צדיקי ניהו?! והא כמה חייבין אית בהו בישראל, כמה חטאין וכמה רשיעין דעברין על פקודי אורייתא. אלא הכי תנא ברזא דמתניתין, זכאין אינון ישראל דעבדין קרבנא דרעוא לקודשא בריך הוא, דמקריבין בנייהו לתמניא יומין לקרבנא (הם מקריבים את בניהם לשמונת ימים), וכד אתגזרו עאלו בהאי חולקא טבא דקודשא בריך הוא (כשהם עושים ברית מילה, הם נכנסים בחלקו הטוב של הקב"ה) **דכתיב** וצדיק יסוד עולם, כיון דעאלו בהאי חולקא דצדיק, אקרון צדיקים, ודאי כולם צדיקים.

הוי אומר: **כל יהודי, כיון שנימול, נמצא שכתר ברית עם ה' והרי הוא קשור לרבש"ע,** ולכן **אף שעבר עבירה, הוא תמיד יכול לחזור לכריתות הברית, כי הוא בנוי באופן זה.** ה'בני יששכר' אומר שם שמדברי הזוהר אתה למד שאפילו החוטא **כיון שעשה ברית, הוא תמיד יכול לחזור, כי כרת ברית עם ה'.** ומוסיף ה'בני יששכר' שזהו הפירוש בדברי **התנא** סוף **עוקצין**: עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות שנאמר (משלי ח, יא) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. ושאלו כולם מדוע נאמר פעמיים צדיק. השיב ה'בני יששכר' שיש שני מיני צדיקים. יש צדיק שלא פגם ויש צדיק שפגם ותיקן. ומביא שם שכאשר לומדים משניות זה תיקון גדול מאוד לנשמה ומסביר כיצד נעשה תיקון. ומסיים: על כן כתבו **המקובלים** ללמוד בכל יום ח"י פרקים נגד יסוד ח"י לתקן את השדרה שיש בו י"ח חוליות. ועל זה אמר התנא עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, כי שניהם כאחד טובים, ושניהם זוכים לכך.

"ולכן צריך האדם לפקוח עינים על כל דרכיו ובתחבולות לעשות מלחמה, כי כשרואין המקטרגין את הפתח שפתח לו האדם לעבוד את השם". הם רואים שהאדם קנה לעצמו סידור עם אותיות גדולות ועם פירוש המילות. הוא הולך להתחיל לכוון בתפילותיו. מה זה? יש שקורים לזה קבלה, יש שקורים לזה חיזוק. אך לא! **זה פתח לעבוד את ה'.** אם הוא מכוון יותר בתפילתו, **הוא פותח פתח של שייכות לרבש"ע.** דוגמא נוספת: הוא עושה גדר וסייג שלא להיכשל בשמירת עינים. היה לו איזה דבר שלא היה ראוי וסידר אותו. אף זה פתח הוא לעבודת ה'. זה לא רק הפעולה המסוימת שעשה, אלא הוא גם בא ליטרה. הוא פתח פתח. כמו"כ אם האדם מחליט לקום מוקדם ולומר כמה פרקי תהלים קודם התפילה, וכן הלאה, **בכל דבר שהאדם מחליט להתחזק, הוא פותח פתח, כי כל דבר בעבודת ה' יכול להביא את האדם להכל, כמו שאומרים תר"ג מצוות התלוין בה. זה יכול להביא את האדם לדברים שלא העלה בדעתו, כי קדושת הפתח הזה, פותחת הרגשים לקדושה.**

מהנשמע במכשירי הקשר של הסטרא אחרא

ובכן, בכל פעם שהאדם פותח פתח: **"מתחזקין לעמוד לשטן לו באותו הפתח ולבלבלו".** במכשירי הקשר של צוותי הסטרא אחרא שומעים: חברים! ברחוב פלוני, בפינה פלונית, פתח פלוני פתח. באו לשם כולכם. וכך מתקבצים כולם ובאים שם להפריע לו. תמיד יוכל האדם לראות כן. אם קנה בדרך משל סידור חדש, יראה שבאותו יום יתחילו לבנות שם ורעש הבניה יפריע לו או אנשים יתחילו לעבור לידו ולא יוכל לכוון. ואם החליט לקום מוקדם, כבר יראה מה שהיצר הרע יעשה לו בלילה,

אין פתחיהם מכוונים - תחבולה כנגד הסטרא אחרא

ב'מאור ושמש' (רמזים לבין המצרים) כתב דבר נפלא. על **הפסוק** מה טובו אוהליך יעקב פירש **רש"י**: ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה. בלעם רואה את מהות האומה הישראלית. אכן אחד מהדברים שאנו רואים בפרשה זו הוא שמבפנים אין האדם יכול לראות את המהות, כי הוא רואה חולשה כאן, חסרון שם. אך בלעם עמד מבחוץ ואמר על כלל ישראל דיבורים שמאוד חשוב לכלל ישראל לשמוע אותם. כל הדיבורים שאמר מגלים את מהות היהודי, ואחד מהם הוא מה טובו אוהליך יעקב. הוא הסתכל מלמעלה וראה שהאוהלים ממוקמים באופן שהפתחים אינם מכוונים זה כנגד זה משום צניעות ואמר מה טובו אוהליך יעקב.

אומר ה'מאור ושמש': "יש לרמוז בזה, כי הנה ידוע שהסטרא אחרא הוא תמיד לעומת הקדושה כקוף בפני אדם (לשון זוהרה), **וכשהאדם רוצה לכנוס אל הקדושה ולקבל עליו עול מלכותו יתברך שמו, אז מתחזקת הסטרא אחרא לעומתו, להלחם בו ולבלבלו.**" ואף שהאדם הוא אדם ויש לו חכמה ודעת וכוח הדיבור והקוף הוא בעל חי, מכל מקום לבלבל את דעתו הוא יכול, וכל פעם כשהאדם רוצה לכנוס אל הקדושה, הסטרא אחרא מתחזקת לעומתו להלחם בו ולבלבלו. תמיד כשהיצר הרע רואה שהאדם מתחזק, הוא אומר: בסדר, השבוע נצטרך לעבוד קשה. שואלים משמשי הסטרא אחרא: מה קרה? מדוע נצטרך לעבוד קשה? עונה להם היצר הרע: לא ראייתם? היה כאן אחד בסעודה שלישית שהיה לו הרהורי תשובה חזקים. הוא יעבוד קשה ואנחנו נעבוד קשה. מצפה לנו שבוע קשה.

הרע מתבלבל. רק כשהאדם מצליח עם כל המקלות. הוא מנסה מכאן ומשם... בסדר, גם אתן צדקה. אם הוא רוצה להתחיל אתי, אתן סכום גדול לצדקה. ומהצד השני אעשה מצוה קשה, מצוה שטרחתה מרובה, ועוד אתיישב ללמוד כמה שעות ברציפות, בקדושה ובטהרה. כשיראה את חביבותך למצוות, הוא יתבלבל לגמרי. וכשיעשה כן - "יוכל להנצל מידם ולעלות מדריגה אחר מדריגה עד ינחה עליו רוח השם".

אכן לא תמיד זה נשאר ככה. היצר הרע יכול לנסות את האדם באופן זה עד זמן מסוים בלבד, ואם האדם ילך באופן האמור, לפתוח פתח אחר פתח, הקב"ה יעזור לו ויינצל ממנו ומבלבוליו.

מלאך רע בעל כרחו יענה אמן

"והנה בלעם הרשע שהיה מקור הטומאה ושורש רע, נשא גם כן עיניו ולבו לבלבל את ישראל ולהפרידם מדביקותם, וראה שאין פתחיהן מכוונין, רמוזו בזה שראה שכל מה ששם מגמתו לעמוד ולבלבל דרכי עבודתם ולסגור לפנייהם הפתח, אז הם עשו בערמה לפתוח להם בכל עת כל איש מהם פתח חדש אשר הוא לא ידעו מקדם. וזהו שוכן לשבטיו - שכל שבט מהם היה לו שביל בפני עצמו ופתח בפני עצמו בכל עת, ומפני זה לא היה יכולת בידו לעשות להם כל מאומה, כי נחה עליהם רוח ה' על ידי עבודתם ודביקותם באין סוף ברוך הוא. וזהו ותהי 'עליו' רוח אלוקים ופירש בוזהר הקדוש עליו - על ישראל (לא על בלעם כפשט הכתוב), ובעל כרחו הוכרח לברכם".

בעל כרחו הוכרח לברכם פירושו: מלאך רע בעל כרחו יענה אמן. כשאתה רואה שיש ליצר הרע לנסותך, ועם כל הגדרים

חידושים על גבי חידושים שמעולם לא ראה ולא ידע. כך בכל פתח שיפתח האדם, יבוא היצר הרע ויאמר: איני מרשה. סליחה! אני לא מרשה.

"ולכן צריך האדם לפתוח לפניו דרך אחר אשר לא יידעו ולא יבינו המקטריגים לבלבלו". ויאמר להם: בסדר, תישארו כאן. יש לי עוד פתח. "וכן בכל עת ובכל שעה צריך האדם לבחור לו דרך חדש ופתח אחר להנצל מן המבלבלין ומקטריגין". עלינו ללמוד מהקורה בעולם, כפי שאמר ה'חפץ חיים'. הנה מה עושים אותם שמתקשרים להתרים אנשים או לצרף אנשים לקווים שונים? בדרך כלל אנשים קולטים מיד שמדובר במספרים כאלה (ספאם) ותיכף ומיד חוסמים אותם, ולכן מה הם עושים? הם קונים מראש מאתיים מספרים וכל פעם מתקשרים ממספר אחר. אף כאן, האדם פותח פתח חדש, אך יודע שמיד יבואו ויחסמוהו, ולכן הוא מכין מראש עוד פתח.

"כי על ידי זה יתבלבלו המסטינין העומדין לשטן לו, כשיראו שלא הועיל להם מה שעמדו לנגדו לסגור הפתח לפניו אשר פתח מקודם לכן, מכיון שהאדם נטה לדרך אחר ולפתח חדש אשר לא ידעו מקדם, ועל ידי זה יוכל להנצל מידם ולעלות מדריגה אחר מדריגה עד ינחה עליו רוח השם".

לבלבל את השטן

זה מזכיר את דברי רש"י במסכת ראש השנה לגבי התקיעות שמפני כך תיקנו לתקוע תקיעות דמושב ותקיעות דמעומד, כי כשהוא רואה אותם מחבבין את המצוות כאשר תוקעים בראשונה ובשניה, הוא מתבלבל. היסוד הוא שאם האדם נשאר בעצם אותו אדם ורק מקבל עליו קבלה אחת קטנה ומנסה ולא הולך לו, אין היצר

עתים', יהיו לו ללא ספק בתקופה הראשונה נסיונות שונים ומשונים. יהיו לו תירוצים אמיתיים מדוע אינו יכול ללמוד. כאן הוא צריך להיות בבית החולים, כאן הוא צריך להיות בבנק, וכן הלאה, כפי שה'מאור ושמש' עצמו מתאר. **ולכן כשיש לך מי שיחזיק אותך בשעת מעשה, יש לך בושא. אני חייב לבוא, אינני יכול להחסיר מיד בפעם הראשונה.** זה מקשר אותך. אתה חייב שיהיה לך דבר המשעבד אותך כדי שתוכל לדלג על ההרים והגבעות שיערמו לפניך.

כך הוא בענין קביעות עתים, וכך הוא בכל ענין של סדר יומו של האדם, וכן הוא בענין קבלות של סור מרע כפי שראינו זה עתה. ולכן זו עצה כה טובה שהוא עושה את זה באופן שהוא מוכרח, אין לו ברירה, הוא חייב לעמוד בקבלתו ויהי מה. אחד עושה את זה כמו שהרבי ר' אלימלך זיע"א אומר **בצעטיל קטן** (אות יג) שיש לו חבר טוב, ידיד נאמן, שהוא פתוח אתו ומדבר אתו על כך. אבל אתה חייב לדעת שאם תעשה את זה לבד, תמיד תשתמש עם הסברא של על דעת זה לא נדרתי. מה גם שהיצר הרע תמיד בא עם חשבון ואומר: **לא כדאי לך להתעקש על קבלתך,** כי אם תתעקש, תפסיד הרבה יותר בענינים אחרים. תהיה קצת יותר רך. **ובאופן זה אין האדם יכול לבקוע את השלב הראשון.**

בלבולים של ספיקות במוח

דוגמא נוספת: **במנחם ציון** (פרשת וירא)¹ יש תיאור איך היצר הרע בלבב את אברהם אבינו בלכתו אל העקדה. היצר הרע אמר לו: דע לך שאתה צדיק נשגב והשכר שאתה הולך לקבל הוא כל-כך נפלא. אני רוצה לדעת רק דבר אחד, האם אתה בטוח

והסייגים שאתה עושה, הוא תופס אותך ממקום שלישי ורביעי... כמה פעמים יש מציאות כזאת שהאדם עושה גדרים וסייגים חזקים, ולפתע מגיע לו ממקום שלא ציפה ואף לא פשע בכך כי לא היה צריך להעלות בדעתו שגם שם הוא צריך לשים מנעול... ליצר הרע יש את הדרכים שלו... אך כשתלחם ותלחם בכל מיני אופנים ותקום שוב, תבלבלו ויעזוב אותך. תזכור שלרשות שקיבל לנסותך יש גבול. אין לו רשות לבלבל אותך כל החיים באותה דרגה. אולי על הדרגות הבאות שתעלה אליהן יוכל לבלבל אותך, אבל **על הדברים שאתה כבר לוחם היום, אם תנסה שוב ושוב מצד זה ומצד אחר, עם עצה זו ועם עצה אחרת, בסוף ותהי עליו רוח אלוקים ובעל כרחו יצטרך המלאך רע להסכים.**

זהו מהלך שהאדם צריך לדעת ממנו. כפי שאתה יודע את החלק הראשון שהיצר הרע נלחם אתך בכל מיני התחבולות ואתה צריך תחבולות כנגדו, כן אתה צריך לדעת את החלק השני, **שאם אינך מרים ידיים, אלא ממשיך להלחם, יגיע זמן שהוא ירפה ממך, כי אז רוח ה' תנוח עליך ולא יהיה לו רשות לבלבל אותך באופן זה.**

תחילתה של קביעות עתים

זוהי מציאות חיי האדם כל אימת שהוא רוצה להתחזק, ונביא כמה דוגמאות לזה. נפתח בקביעות עתים. האדם החליט שהוא מתחיל לקבוע עתים בצורה רצינית. הנה אחת מהסיבות מדוע עצה טובה היא לאדם שיהיה לו שיעור או חברותא ולא ילמד לבד, היא כדי שיוכל לעבור את כל השלב הזה. בהמשך הוא עדיין יצטרך את החברותא, אבל כעת אנו מדברים על חלק זה. **כשהאדם מקבל על עצמו קביעות**

1. מתורת הרה"ק ר' מנחם מענדיל מרימינוב זיע"א.

לו עקשנות, ומצד שני הוא מבטל את עצמו - רבונו של עולם! סך הכל אני רוצה לעשות רצונך, ואני מתבלבל. תוביל אותי בדרך הנכונה. אני מרגיש כעת שזוהי הדרך הנכונה ואם כן עזור לי גם להלאה. **הסדר הזה מסייע לאדם לעבור את השלב הזה בהצלחה.**

אכן בלעדי הקב"ה אין סיכוי להצליח. אלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו עולה במיוחד על תקופה זו שבה הוא צריך לעשות שינוי. והדבר נכון אפילו לגבי שינויים קטנים ביותר, שינוי בסדר היום, שינוי בהתנהגות, שינוי בקבלה בסור מרע. הבלבולים מהערוותיהם של אנשים מבחוץ, הבלבולים הצצים במוחו כמו מעצמם, הבלבולים של המניעות הטכניות. **אם יש לו ביטול ותפילתו היא באופן זה, יוכל לעבור את זה. אם לא - לא יוכל.** הוא לא יוכל לעבור את ההרים והגבעות שיערמו בדרכו. הוא יחשוב לעצמו: שיהיה ככה, לא צריך להקדים את המאוחר. כך הוא יחשוב והכל יקרוס.

עקב אחר אגודל

והנה בעבר דיברנו שאחד מאופני הביטול הוא זה שהאדם הולך לאט לאט. זה לא רק עצה פרקטית, אלא זה גם אחד מהאופנים שהאדם מראה שהוא מתבלט לרביש"ע. מאחר שהוא יודע שהמלחמה שיש לו היא עם הסטרא אחרא, מלחמת הקדושה עם הטומאה, לכן הוא מבין שעליו לעבוד באופן יסודי. הוא מבין שעליו לעשות צעד אחד ולקנות שם שביתה, לנעוץ שם קנה שיכה שרשים, ורק אז לעבור אל הצעד הבא. ועוד הוא יודע שבכל צעד הוא מקבל תוספת של סייעתא דשמיא שמסייעת לו לעבור אל הצעד הבא, כי עדיין אין רוח ה' נחה עליו בשלימות, ותנוח עליו רק בסוף לאחר

ששמעת את זה מהשי"ת? כי יש שהאדם חושב ששמע איזה דבר מפי הגבורה ומעולם לא שמע. הוא השתמש בסברות כאלה לבלבל אותו לגמרי. הוא הוסיף ואמר לו: דע לך שמי שיש לו חטאת נעורים זה מבלבל אותו לחשוב שהוא שמע ולא שמע. עד שאברהם אבינו אמר לו: תשאיר את נעריי כאן. הקב"ה צוני ללכת ואני הולך.

הנה כי כן, האדם זקוק לעקשנות חזקה מאוד כדי שיוכל לעבור את כל הבלבולים האלה של היצר. הוי אומר: לעיל דיברנו על בלבולים בצורה של קשיים טכניים המפריעים לו לאדם לקיים את קבלתו. וכעת אנו רואים שיש גם בלבולים של ספיקות. לא כדאי לך... הוא למד בנעימות עצומה, אך בבית התרגזו עליו... זה לא נגמר בטוב... מדובר בבלבול נורא. חייבים לדעת את זה. פתאום המחשבה מתחילה לנקר במוחו: באמת לא נכון שאמשיך ללמוד. שמעתי שאם אין אדם מכבד את אשתו, אין לו סייעתא דשמיא ואין הקב"ה צריך את תלמודי. מדובר בבלבול, כי אין באמת סתירה בין השנים. הציגו אותו כסתירה רק כדי שיחשוב: אתה יודע מה? הקב"ה אינו חפץ בלימוד כזה. כך יש לו לאדם בלבולים קשים שמזעזעים את האדם ולא נותנים לו להתקדם הלאה, כי הוא חושב לעצמו: שב ואל תעשה עדיף. הן יתכן שאני מפסיד יותר משאני מרוויח, וכבר אמרו חז"ל הוי מחשב שכר כנגד הפסד...

אך על האדם לדעת שכל אחד מהדברים האלה הוא מעצת היצר, ויש סדר שהאדם צריך לעשות במצב כזה. הוא מתפלל לרביש"ע: תוביל אותי הלאה, תוביל אותי בדרך הישרה. והוא מבטל את עצמו לרביש"ע, כך שאין עקשנותו באה מן המחשבה שהוא בעצמו יכול. מצד אחד יש

לשמוע. האם אתה רוצה לבנות או שאתה סתם רוצה לצעוק? מה אתה רוצה לעשות? אם אתה רוצה לבנות, צריך תחילה להקשיב ולהבין אחד את השני, ואז אפשר לבנות נכונה. בכל תחום זה ככה.

כך הוא גם כשיוצאים למלחמה, מלחמת הרשות, יודעים מראש שיהיו הרוגים, יהיו חורבנות, יהיו ערים שייחרבו ויהיו אנשים שייחרבו, אבל בסוף יהיה להם דבר שבעבורו הכל כדאי. מאה אלף אנשים ימותו, אבל מיליון אנשים ירוויחו. מה לעשות? אין דרך אחרת.

הכשלונות אינם מחיר אלא סיבה

אך כשמדובר בקדושה זה פועל אחרת. האדם מבין שכיוון שיתחיל להתחזק, מיד יבואו להלחם עמו בכל הכוחות. אצל יוסף הצדיק נאמר ויפוזו זרועי ידיו, ואין לנו השגה בהרגשת הכאב והמרירות של נפילה כזו. אך פירושו של דבר **שהיצר הרע מקבל כח להלחם עם האדם**. הוא נלחם בו ועושה לו צרות. אבל **אם האדם לוקח מראש בחשבון שככה זה הולך, והוא ממשיך להתקדם ללא חת ולהתרום כל פעם מחדש**, ואין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בו, אז מתברר שהכשלונות **שהיו לו, לא היו מחיר ששילם עבור דבר יותר גדול, אלא הם אלה שבנו את הצלחתו. זה שיכול היה לקום לאחר הכשלון ולהמשיך להתקדם, מראה על ביטול שיש לו לרשב"ע.**

הוי אומר: כשאחד רוצה להצליח כדי להיקרא מוצלח (במקרה נקרא אצלו מוצלח מי שמצליח בעבודת ה'), אזי אם הוא נכשל פעם אחת, ושוב חטף סטירה, ועוד פעם נחל בזיונות, ושוב פעם התגלגל מכל המדרגות, הוא חושב לעצמו: תשמעו! הבנתי. די לחכימא ברמיזא. כאן אף הטיפש יבין לאחר

שיעבור בהצלחה את כל שלב ההתחלה, כדברי המאור ושמשי'. ולכן הוא עושה צעד אחד, ועושה אותו זמן רב ומשתדל לעשותו בכל המצבים עד שנהפך לחלק מהרגלו, באופן שהוא מרגיש שיש לו כבר השראת השכינה על מצב זה, ואז הוא ממשיך הלאה. כך הוא הולך צעד אחר צעד, כי הוא יודע שאין זה הוא. הוא רק השליח להביא השראת השכינה למצב זה.

אולם מה שצריך לדעת והוא אחד מהיסודות שהבעש"ט הק' לימד בסוגיית התשובה הוא שכל הבלבולים והנפילות שיש לו לאדם תוך כדי שהוא מנסה לעשות איזה שינוי, מאחר שזה חלק מכך שהתחזק, כשיעזור לו ה' ויגיע אל ההצלחה, יוכל להעלות את הניצוצות שנפלו תוך כדי דרך עלייתו.

ירידה מוכרחת לצורך עלייה

ונסביר: האדם רוצה לבנות בנין וחופר יסודות לשם כך. עובר שם אחד ושואל: הן אתה רוצה לבנות כלפי מעלה, מדוע אתה חופר כלפי מטה? ומה עונים לו? - ככה בונים כלפי מעלה. חופרים תחילה למטה ומכניסים יסודות ואח"כ בונים בנין. כעת ניקח את זה למשל שעדיין אינו מה שאנו עוסקים בו כעת, אבל הוא נמצא בתוך. נניח שהאדם רוצה לשכנע את זולתו באיזה ענין. הוא נפגש עמו ומקשיב לו בתשומת לב מלאה ואומר לו: פשפש, אני חושב שאתה אומר ממש דברי טעם, מורא'דיג! עומד שם אחד מן הצד ותמה - מדוע אתה אומר לו שהוא מדבר דברי טעם? הרי קבענו שכאשר תפגוש אותו, תאמר לו הפוך! מדוע אתה מחייך אליו? מדוע אתה מקשיב לו בכלל? תטיח בו את הפסוק בפרצופו! ומה התשובה? - לכסיל לא מראים חצי עבודה. חכה קצת. קודם כל צריך ליצור קצת קשר ואז יהיו לו כלים

בכלל, ויש שהם מחמת חטאיו (דברים המונעים אותו מלהתקדם ומקורם בחטאיו), וכשמתקן דרכיו ומברר הניצוצות שלו המפוזרים בין הקליפות מחמת חטאיו, אז הקליפות יהיו בטלים ממילא, וזהו ברצות ה' דרכי איש, היינו כשמתקן דרכיו וחוזר בתשובה, גם אויביו ישרים אתו בתכלית השלימות שהם ניצוצין שלו, ואז נעשה שלום גמור".

משמעות הדבר היא שאם האדם יוסיף ללכת מבלי להתרפות ויאמר: בסדר... עשיתי גדר וסייג זה, וחטפתי מהצד השני. עכשיו אעשה עוד גדר וסייג. אלמד עוד קצת תורה, אתפלל עוד קצת... הוא לא מרים ידיים מפני שנפל. החוזה מלובלין אמר: דעו לכם שאדם כזה נקרא צדיק. הוא יכול להיקרא נוטר הברית, כל שהוא מתקן ומתחרט ומתקדם הלאה.

אם יהיה נדחך בקצה השמים

כן יש בספר אור לשמים להרה"ק רבי מאיר מאפסא זיע"א על שירת הבאר בפרשת חוקת. בני ישראל שרו כשראו את הניסים שעשה עמהם הקב"ה. האמוריים ארבו להם והקב"ה קירב את ההרים זה לזה ונמחצו שם למוות, וכעת רצה הקב"ה שידעו מזה, לכן לאחר שעברו בני ישראל, חזרו ההרים למקומם והבאר ירדה לתוך הנחל והעלתה משם דם ההרוגים וזרועות ואיברים ומוליכתן סביב המחנה, וישראל ראו ואמרו שירה.

מביא באור לשמים מרבו החוזה מלובלין זיע"א: "בפרשת נצבים נאמר אם יהיה נדחך בקצה השמים, כי מדת יסוד סיומא דגופא נקרא קצה השמים, ואם ח"ו יהיה נדחך במדת יסוד לשון שממה, רוצה לומר גם כי ח"ו יהיה שומם, אעפ"כ יקבצך ה' אלוקיך, ומשם, בתוספת וא"א, רוצה

כל-כך הרבה רמזים. עזוב אותי. מוצלח לא אהיה מזה. אני רק נחבל מכל צד. מה זה חסר לי?

אבל אם האדם מחפש את השי"ת, הרי הוא אומר: אינני מבקש להיות מוצלח. אני מבקש למצוא את השי"ת. אם צריך בשביל זה לקבל בושות - שאקבל בושות; אם צריך בשביל זה נפילות בדרך... מקווה שלא, אבל אם צריך - שיהיה. אך אני אמשיך הלאה אחר-כך. במקום לומר: אתה רואה? ניסיתי וראה מה שקרה - הוא מקיים מה שנאמר אין פתחיהן מכוונים זה כנגד זה. הוא מנסה מפה ומנסה משם, ואינו מרפה ידיים בגלל יצרו המבלבלו.

זקני החסידים היו אומרים: א פאטש פאר א פאטש. סטירה בעד סטירה. היצר הרע נתן לי סטירה אחת? אתן לו בחזרה. אם יתן לי עוד אחת? אתן לו שוב פעם בחזרה. וסיימו: העיקר הוא מי שנותן את הסטירה האחרונה. פירושו של דבר שהאדם מבין כבר בתחילה שזה מה שהולך להיות, אך בדרך כלל אחרי כמה סטירות, האדם מתייאש ואומר: תשמע, פעם הולך יותר טוב, פעם לא... הוא מסיח את דעתו מן המלחמה ונשאר כמו שהוא. כלפי זה אמר הרבי מזידיטשוב בשם החוזה מלובלין: דע לך שאתה יכול להיות צדיק. אתה יכול לתקן הכל.

גם אויביו ישרים אתו

כעת נלמד בענין זה מתוך הספר דגל מחנה אפרים (פרשת בחקותי) וזה לשונו: "שמעתי מן אדוני אבי זקני [הבעש"ט הק'] זללה"ה על פסוק (משלי טו, ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו, ודקדק דהיה ראוי לומר אויבים סתם ואמאי דקדק לומר אויביו, ואמר הוא ז"ל כי יש שתי בחינות אויבים, יש שהם שונאי ישראל

החווה מלובלין ושל הרבי מזידיטשוב. **הקב"ה** נתן לנו רשות להבין שכאשר הוא מכניס את האדם במצב של מה יעשה הבן ולא יחטא, והרי כך הוא האמת שכאשר האדם מתחיל להתחזק, הוא מוצא את עצמו מול מלחמות קשות ביותר מכל צד... מדובר בכאב גדול שיש לו לאדם... צריך להכיר בזה ולדעת את תשובתו. הכאב גדול עד מאוד. האדם הרי חיפש להיות ירא שמים ועשה פעולות בעבור כך, ופתאום נזדמנו לו נסיונות ממקום אחר לגמרי שלא העלה כלל בדמיונו, וחושב הוא לעצמו - זו תורה וזו שכרה?! הן היה צריך להתקיים בי שכר מצוה מצוה, והבא ליטרה מסייעין אותו. היכן הסיוע?

והתשובה היא כמבואר כאן: המסייעין אותו והכשלונות הם שני חלקים נפרדים של אותה מלחמה. מסייעין אותו אין פירושו שלא יהיו מלחמות. כשהאדם מתחיל, הוא הולך כנגד הקליפה, וכיון שכן, הקליפה באה להלחם כנגדו בכל כוחה, כפי שראינו מדברי ה'מאור ושמשי'. יש לה כוחות לנסותו ולהכשילו. יש לה כלים הרבה לבלבל דעתו של אדם לגמרי. **מסייעין אותו פירושו שאם תתבטל לה', תוכל לדלג על כל המכשולות, ובסוף זה יתקן כל מה שאירע בדרך.**

משם יקבצך ה' אלוקיך

לפלא לציין שבספר אמרי יוסף להרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא זיע"א כתב שכאשר החווה מלובלין פירש הפסוק אם יהיה נדחך וגו' אמר כך: משם יקבצך. משם הוא לשון שממה. **אם תהיה שמים אצלך בהכנעה** (הקב"ה עשה כך? - אנסה שוב. אינני צריך להיות מוצלח), **אוי יקבצך ה' אלוקיך, שתוכל לתקן הכל.** ועוד הוא אומר: ומשם רומז לעולם התשובה יסוד הבינה. ומסיים: הגם שבספר אור לשמים מביא באופן אחר

לומר גם אם ח"ו יתרבה השממון, **אעפ"כ יקחך.** וזהו פירוש הגמרא רבי עקיבא היה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות". בדרך כלל אנו מפרשים שזה עולה על מעלת רבי עקיבא יותר ממשה רבינו. משה רבינו היה גוף האותיות, ורבי עקיבא היה התגין שהם גבוהים מן האותיות, לומר שהשיג מה שמשה רבינו לא השיג. ממשיך שם באור לשמים: "כי הנה כל הנשמות הקדושות והגדולות, הקב"ה נוטע אותם (בדווקא) במקום עומק הקליפות כדי להכניעם ולברר הניצוצין קדישין שנשארו בתוכם בעת שבירת הכלים. כמו אברהם היה בן תרח שהיה ראש לעובדי ע"ז, וגם רבי עקיבא היה ממשפחת גרים, ועל-ידי זה כשרצה לעבוד את השם, היה קשה לו מחמת מעשה אבותיו קוצים ודרדרים (כידוע כמה היה קשה לו להתקרב אל העבודה בארבעים שנותיו הראשונות), אך כשאדם מכניע החלק הרע מקרבו ומברר מדותיו וכו' ומשם בארה, משם הוא מלשון שממה, רוצה לומר כשזוכה אדם לעלות משממון שלו - בארה, פירוש הוא זוכה לתורה שבכתב שהם ה' חומשים הוא הבאר, ועוד הוא זוכה לחבר תורה שבכתב לתורה שבע"פ הנקראת באר שמבאר התורה שבכתב".

תורתו של דור עקבתא דמשיחא

האמת שאפשר להכניס את זה תחת הקטגוריה של תשובה מאהבה שזדונות נעשין לו כזכויות. אך אפשר להבין שזה יותר רחב, וזהו באמת אחד מהדברים שהבעש"ט הק' זיע"א לימד הרבה ותלמידיו מסרוהו לתלמידיהם אחריהם, והפירוש הוא כך: אין הכי נמי כשאתה הולך עם פשט התורה, גופי התורה, הכשלון הוא חורבן נורא שאי אפשר לתקנו, אבל בעקבתא דמשיחא גילה הקב"ה תורתו של רבי שמעון, תורתו של רבי עקיבא, תורתו של

לא נבהלים מצעקות

הרי זה כמי שנכנס לבנין ואחד צועק עליו, והוא ממשיך הלאה בהליכתו מבלי להיבהל. מישהו שואל אותו: מאין שאבת את הכוחות? הלה הרי צועק עליך בקולי קולות! והוא משיב לו: אגלה לך סוד. הודיעו לי מראש מי יבוא לצעוק עלי ומתי יבוא, ואמרו לי להמשיך הלאה. זה מה שהקב"ה עשה אתנו. הוא הודיע לנו על-ידי ספרי הצדיקים: דע לך שזה מה שהולך לקרות. בדיוק ככה יקרה. זה נורמלי. זה לא רק נורמלי, אלא זהו הסימן המובהק ביותר שלקחת את עצמך בידיים. זה הארת פנים מלמעלה, לא הסתר. הארת פנים פירושה שאפשר לראות את השי"ת. רואים אחד על אחד איך מה שכתוב בספרים מתקיים. ואם האדם ימשיך הלאה, הקב"ה יפתח לו פתחים ושערים ויתוקן כל מה שחטא, וכשהאדם שומע דיבורים כאלה, הוא מקבל חיזוק רב להתחיל ולהתקדם עוד ועוד.

מעט, אני שמעתי ממורי הקדוש בנוסח זה.

ברם הדבר פשוט ששני הפירושים דברי אלוקים חיים הם וזה משלים את זה, ועכ"פ שפתי החווה מלובלין ברור מללו **שאחר-כך ייקרא האדם צדיק - נוטר הברית**, ותהיה לו סייעתא דשמיא ויקום בו וכל אשר יעשה יצליח. הן פסוק זה אם יהיה נדחך וגו' כתוב לצד הפסוקים לא בשמים היא וגו' כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו, להורות **שתמיד זה בהישג ידו של האדם ללכת בדרך זו**. ללכת בדרך זו אין פירושו להגיע, אלא פירושו שהוא **פותח פתח מכאן ופתח משם ואינו מתבלבל ומתייאש בראותו שהיצר הרע רובץ לפתחו**. הוא מחזיק ראש - אני באמצע לעבוד את ה', אני באמצע להתחזק, והדברים העומדים עכשיו לנגדי, נלקחו בחשבון מראש. כבר הודיעו לי מתחילה שמישהו יבוא לצעוק.

מדור שבת קודש

שיעור מ"ב

נודב ע"י הר"ר **הערשל לעסיל** הי"ו
לכבוד היכנס בנו החתן **שלמה** הי"ו לעול תורה ומצוות
לעי"נ הרה"ח ר' **אלתר ישעיה** ב"ר **אברהם מאיר** ז"ל

יום חמישי פרשת בלק י"ב תמוז תשפ"ד

לכו נרננה לה' על-ידי ההכרה שאנו נבראים

אחריו. "והוא אמר לון: אנא ואתון בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושונו וגו'". הוא הסביר להם: אמת נכון הדבר שאתם יונקים ממני, אבל אני רק מביא את השפע מלמעלה. אינני מקור השפע. אמנם נבראתם לשמשני, אבל אף אני נמצא כאן רק כדי לעבוד את ה', וכשעבוד את ה', אמשך לכך שפע מלמעלה. מקור השפע הוא הקב"ה ואני עומד כאן בתווך רק כדי להביא את השפע ממנו אליכם. "ואזלו כולהו אבתריה, כיון דחזו דאדם סגיד להאי אתר ואתדבק ביה, כולהו אתמשכו אבתריה, וגרים מותא לכל עלמא". והלכו כולם אחריו, וכשראו שהוא משתחוה אל ה' ומתדבק בו, נמשכו כולם אחריו להשתחוות לה', וכיון שחטא, התנתק מהקב"ה ועל-ידי התנתקותו, התנתקו אף הם שהרי היו כרוכים אחריו ובאמצעותו קיבלו את חיותם, ולכן נגרמה מיתה לו ולהם.

והנה למדנו מדברי הזוה"ק **שכאשר האדם שהוא נזר הבריאה עומד ושר לרבש"ע ומכיר שהוא נברא...** אע"פ שיש

כולם נגריים אחרי האדם

כלל ישראל נוהג להכניס את השבת על-ידי ששת מזמורי התהלים מלכו נרננה ואילך, והנה הרד"ק **בתהלים** על הפסוק לכו נרננה מפרש שהפסוק מדבר לעתיד לבוא שאז יאמרו זה לזה לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו, נקדמה פניו בתודה בזמירות נריע לו.

ולהבין יותר מה המשמעות ומדוע עם המזמורים האלה דווקא מקבלים את השבת, הנה **בזוה"ק** (פרשת ויחי) שואל מדוע כשאדם הראשון חטא בעץ הדעת, נגזרה מיתה על כל בעלי החיים, והרי אלו לא חטאו. ומשיב: "בשעתא דאדם קאים על רגלוי חמי ליה בריין כולהו ודחילו מקמיה והוו נטליין אבתריה כעבדין בתר מלכא". כשאדם עמד על רגליו, ראוהו כל הנבראים, ויראו מפניו, והלכו אחריו כעבדים ההולכים אחר המלך. ומסביר הרמ"ק שכאשר ראו את האדם עם קומה שלימה, והוא גבוה מן הארץ עד לרקיע, חזק מהם וגבוה מהם, הרגישו כולם שממנו הם מקבלים את השפע, ולכן הלכו

כדאיתא במסכת בבא בתרא, ובכך המזמורים האלה נתחברו לעזור לאיש ישראל להוציא מן הכוח אל הפועל את הכרתו שהקב"ה ברא את העולם. היהודי יודע את זה, אבל אין לו את הדרך לבטאו. הוא מחפש אותיות, הוא צריך ניגון, הוא צריך נוסח. כתב לו משה רבינו סידור, ושם אומרים את כל הלשונות - שירו לה' שיר חדש, ירעם הים ומלואו יעלו שדי וכל אשר בו, אז ירננו כל עצי היער, ה' מלך תגל הארץ. כל הלשונות הכתובים במזמורים האלה, הם לשונות שבאמצעותם האדם בעל השכל מבטא במילים שהוא נברא כמו כל הנבראים והקב"ה מחייה את כולם, ועל-ידי שירתו, כל הבריאה כולה מתחילה ג"כ להכיר בבורא המחייה אותם, ומצטרפים אליו לשירתו. עד כאן דברי ה'שפת אמת' בשם ה'חידושי הרי"ם'.

המצבים מגלים לאדם מי הוא

כעת נסביר את המושג: האדם יש לו מצבים רבים שמגלים לו מי הוא, אך בגוונים אחרים. ניח שהוא נמצא בשמחת בר מצוה ואין שם מי שינהל את שירת הניגונים. המצב מאוד כבוי. המשתתפים אוכלים ומפטטים ואין שום לחלוחית באויר. הוא רואה את אבי חתן הבר מצוה מסתובב ומיד פעם ניגש למישהו ושואל: אולי אתה קם ואומר כמה מילים? בלית ברירה, הוא מחליט לקחת את המושכות בידיים, והנה הוא מתחיל לנגן ניגונים. הוא פותח בניגון אחד ובעוד אחד, ומנפנף עם הידיים לעורר את הציבור - רבותי! תשירו אתי. לקח לו איזה עשר דקות רבע שעה, אבל לאט לאט עוד אחד הצטרף ועוד אחד והשמחה קיבלה פנים חדשות. הנה אחרי אירוע כזה כשהוא חושב על עצמי מיהו, הוא אומר: מעולם לא חשבתי שאני אדם כזה. וכשזה קורה לו שוב באיזה שבע

לו דעת שמגביהה אותו מעל כל הנבראים וגורמת לו לחשוב שהוא יכול להחליט החלטות בקשר להצלחותיו, הוא מכניע את עצמו ומשתחוה לה' ואומר: אני נברא כמו כל הנבראים - אזי כל הנבראים מרגישים בזה ומשתחווים אף הם. בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.

בני ישראל אומרים שירה

ובשפת אמת (חנוכה תרמ"ח) מביא בשם זקנו ה'חידושי הרי"ם' ביאור בדברי הזוהר. הוא מדבר שם בענין ימות החנוכה שקבעום חכמים ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה כדאיתא במסכת שבת (כא, ב). ומבאר בטעמא דמילתא, כי גדלות היהודי היא מה שיש בכוחו לשיר. ועל זה הוא מביא את דברי הזוהר ואומר בלשונו: אדם הראשון אמר לכל הבריאה בואו נשתחוה נכרעה כו' והיינו שהוא היה כולל כל הברואים, ובהכנעת עצמו, נכנעו כולם. אך אחר החטא נתערב טוב ורע, ומאז אין הברואים הקיימים בעולם מרגישים את האמת. חסר להם ההבנה, ובעיקר ההכרה, שהם נבראים ושהקב"ה מחייה אותם כל העת. אולם לאחר מכן נבחרו בני ישראל, ותיקן להם משה רבינו ע"ה שיוכלו לשיר שירה. ואף שאומות העולם נשארו כאדם הראשון אחר החטא ואין להם הכוח להכיר את הבורא ולמשוך את כל הבריאה אחריהם, בני ישראל יש להם את הכוח הזה כי חזרו להיות כאדם לפני החטא שכל הברואים כלולים בו.

וזהו שאמר הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, לך והודיעם. לך ותן להם את הכוח. תרים אותם כלפי מעלה, כדי שיידעו שהם יכולים לשיר שירה. הן משה רבינו הוא זה שאמר את עשרת המזמורים ממזמור צ' ואילך,

בשם זה. התואר נקרא בשם 'נברא'. נברא פירושו שיש מי שברא אותך ואתה אינך כלום. אתה כמו אדם קטן שנבנה מלגו. אינך זה שעושה ופועל, מכניס ומוציא. לא-לא! אחד עומד מעליך ומזיז את ידיך ואת רגליך. נברא גורם לאדם לראות את נקודתו החלשה ביותר, יותר חלשה מחסרונותיו. בדרך כלל אין האדם מסתכל על עצמו כעל נברא. האדם מסתכל ואומר: יש לי מעלות אלה ואלה, יש לי חסרונות אלה ואלה, בעבר הייתי כך, בעתיד היה כך. וזהו שאמר ה**נביא** (ירמיהו יח, ו): הנה כחומר ביד היוצר, כן אתם בידי בית ישראל. ועל פי זה אומרים בליל יום הכיפורים: כי הנה כחומר ביד היוצר, ברצותו מרחיב וברצותו מקצר, כן אנחנו בידך וכו'. כחומר ביד היוצר פירושו שאיננו עושים ופועלים כלום. וכמו שאמר **דוד**: גלמי ראו עיניך. הקב"ה ראה את האדם עוד בהיותו גולם, לפני שהיה לו שום חיות.

מצוה חשובה אך בלתי נעימה

עד כדי כך אין האדם אוהב להרגיש נברא, שאינו אוהב להיזכר שפעם היה ילד ואפילו תינוק. אף זה נחשב לו לבושה, כי זה כאילו יותר קרוב למצב של חוסר היכולת שלו. אין הוא רוצה לזכור שפעם היה במצב כזה. הוא אדם מוצלח בלי עין הרע. הוא לא אחד כזה שלא הסתדר בכיתה ג'. הוא שכח להביא את האוכל שלו ומישהו היה צריך לתרום לו. זו גם אחת הסיבות שאין אנשים אוהבים להיות תחת הצל של הוריהם. כיבוד אב ואם נחשב להם כמצוה לא נעימה. אמו עדיין מדברת אתנו כפי שדיברה אתנו בהיותו ילד קטן. אין הוא אוהב את המציאות הזאת. הוא רוצה לדבר רק עם אחרים. הוא לא רוצה לדבר עם מי שמזכיר לו שהוא אדם קטן ושעד לפני כמה שנים לא הסתדר והיה צריך לעזור לו, להאכילו ולנקותו. אכן כן, מדובר בגלגול

ברכות, הוא מתחיל לחשוב: אולי אני אחד שיודע לנהל שירת ניגונים? אולי אוכל לעשות מזה פרנסה? ולמען האמת זה הרבה יותר מעשיית פרנסה. נודע לך מי אתה עם שם חדש שלא היה ידוע לך עד כה.

כמו"כ **שאר המצבים מגלים באדם כשרונות וכוחות אחרים אשר מתוך כך האדם נותן לעצמו שמות נוספים המתארים מי הוא**. אם בדרך משל מדבר פעם עם בחור לחזקו, ואח"כ אומר לו אחד: דע לך שאתה מחנך בחסד עליון. הוא מנענע בראשו - אולי? מי יודע? וכשהוא עושה את זה עם עוד אחד ועוד אחד, הוא מתחיל להכיר בכך שהוא מחנך. **מתוך השימוש בכוחותיו, הוא מתחיל לראות שבאמת יש לו את הכשרון הזה**. וכן הוא לגבי מי שיש לו ידי זהב, וכן לגבי מי שיודע להתחבב על אנשים. האדם מגלה שהוא יכול להשלים בין בעלי מריבה. יש לו קלילות כזאת שמסייעת לו שלא להתפעל מבעיות, אלא לנסות ללכת מפה ומשם ולהראות לצדדים שאפשר להסתדר. אין צורך להינעל.

תואר נכבד אך בלתי נעים

ובכן, מהו התואר הנכבד ביותר שהאדם יכול להביא לעצמו? תמיד אנו חושבים שזה קשור לכוחנו להשפיע. כל הדוגמאות שהבאנו לעיל, היו דוגמאות של השפעה. אם האדם יכול לנהל שירת נגינה, הוא מביע את עצמו דרך השפעתו על אחרים, וכן אם הוא פועל במעשה ידיו, הוא מביע את עצמו על-ידי מעשה, וכבר למדנו **מהאר"י ז"ל** שיש שמביע את עצמו עם הידיים ויש שמביע את עצמו עם הפה, והם שתי הבחינות קין והבל.

אך יש תואר שבדרך כלל אין האדם חפץ בו. הוא אפילו מתמלא בושה כשקוראים לו

אני ותראה שאני מקבל אור בעינים ואני מתחיל לעבוד. מאידך, אם תדכא אותי לאמור אינך כלום, אינך כלום, אינך כלום, זה לא יגרום לי לשיר. זה יגרום לי אולי לבכות. כך אנו רגילים.

אבל כדי לקבל מבט רחב יותר על משמעות המזמורים שאנו אומרים ועל המצב שאנו נכנסים אליו בשבת, אנו חייבים ללמוד את הצד השני. אנו זקוקים ללמוד את המשמעות כדי שזה יביא אותנו לאותה השראה. הנה בשבת אנו רוצים לדבר על כך שהקב"ה ברא את העולם, כי זוהי השבת - זכר למעשה בראשית. זה מה שהאדם מספר בשבת - ויכולו השמים והארץ וכל צבאם. זהו הציר שעליו הכל סובב. האדם מזכיר לעצמו שוב ושוב שהקב"ה ברא ובורא את הכל, עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. **וזה מה שהיה צריך לעורר בו את ענין השירה לרבש"ע.**

עם זו יצרתי תהלתי יספרו

ואיך נוכל להבין זאת יותר טוב? הנה בשביל כך נמשיך ללמוד עוד בדברי השפת אמת: **הפסוק** אומר **בישעיה** (מג, כא): עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. בחטא עץ הדעת האדם נפגם, ומאז אומות העולם מתהלכים עם הגרסה הפגומה של האדם, ורק בני ישראל אשר עמדו על הר סיני ופסקה זוהמתם ואשר משה רבינו גילה להם שיש להם את היכולת, רק הם יכולים לומר שירה. ובלשון השפת אמת: **כי לא כל מי שרוצה יכול לספר תהלות ה'.** רק בני ישראל שנבראו לכבודו בלבד. **הוי אומר:** לכתחילה כשהקב"ה ברא את אדם הראשון, זה היה עם התכלית שייצא ממנו כלל ישראל, כמאמר **חז"ל** בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית. בראתי אתכם והטלתי עליכם תפקיד לספר תהלות ה'. וכן הוא בתהלים כ"ב ועם נברא יהלל י-ה.

הזה, לא בגלגול הקודם. ואם אצל הקב"ה אלף שנים הן כיום אחד, אפשר לקרוא לזה שעד לפני כמה דקות היית במצב הזה. **האדם אינו אוהב להרגיש את זה, כי זה מבטא את חולשתו, את זה שאינו כלום.**

אבל אם האדם יודע לשנות את מהלך מחשבתו בקשר להשגתו שהוא נברא, זה יכול להביא לו את הרוממות הנפלאה ביותר. הנה בשבת אנו חוזרים אל תחילת הבריאה, והרי מפני כך נקראת כל שבת שבת בראשית. הקב"ה ברא את המים, ברא את הציפורים, וכן הלאה. וכשהאדם שר מנוחה ושמחה אור ליהודים, הוא מזכיר תחילה את כל הברואים, שמי שמים ארץ וימים, כל צבא מרום גבוהים ורמים, וכו' ואז הוא מגיע לכך שהקב"ה ברא גם אותו, והרי זה מכניס אותו אל ההכרה שהוא סך הכל אחד מהברואים. אף הוא עמד והכניסו לו בורג ועוד בורג, חיבר לו יד ימין ויד שמאל, רגל ימין ורגל שמאל. אבל האדם אין לו את הכלים להבין את משמעות הדבר, וכיון שאינו יודע מה המשמעות, אינו מקבל חיות מזה. אחד מהשנים: או שהוא אומר את זה בלי להבין מילה, או שהוא מבין אבל אין זה מרומם אותו. הוא לא מקבל מזה חיות.

מה גורם לאדם לפצוח בשירה?

הבה נשאל כך: מתי יותר קרוב שיקפוץ האדם ממקומו ויצעק בהתרגשות מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה', כשיבין שהוא נברא או כשיהיה לו נס ויזכה בפייס? רגילים אנו לומר: בוודאי! כשתהיה לו לאדם הצלחה בלתי צפויה, או אז יתרגש ויתפעל ותפרוץ השירה מפיו טוב להודות לה'. שואלים את האדם: מה צריך לעשות לך שתתחיל לשיר? נו, תשיר כבר! והוא משיב: אתה רוצה לראות אותי מתרגש? תן לי כך וכך, או אמור לי כמה טוב ומועיל

לכו מכאן ונרננה לה'

כן ראיתי מובא מהרה"ק רבי שמעון **מיערוסלב** זיע"א שמפני כך אומרים לכו נרננה ולא נלכה ונרננה שיותר נכון על פי דקדוק, כי מדברים אל החיצונים. כשהאדם שר, החיצונים מסתלקים. זה מה שאומרים: לכו מכאן. גייטס פון דאנעט. מדוע? כי אנו מרננים לה'. **אמירת שירה לרבש"ע מסלקת את הקליפה** מסיבה פשוטה, כי **קליפה היא לבוש המסתיר את האמת** לבל נכירנה, בדומה לקליפת הפרי שמסתירה את בשר הפרי. אם איננו יכולים להכיר שאנו נבראים, איננו יכולים לראות את הקב"ה, **וקליפה זו מסתלקת כשבני ישראל אומרים שירה לרבש"ע**, כמו שפירשו הצדיקים הנוסח שאומרים אזמר בשבחין - אזמר מלשון לומר עריצים. מזמרים וקורעים את הקליפות בשעה שמשבחים את הקב"ה.

קעת נבוא הלבין שני דברים, ראשית, מדוע הקליפות באמת נופלות כשהאדם שר שירה? שנית, מה ששאלנו לעיל שבדרך כלל כשהאדם שומע שהוא נברא, זה גורם לו אולי פחות להתפעל ולהתרגש, ואילו כשהאדם מכניס את השבת, הוא צריך שדווקא הידיעה שהוא נברא תביאנו לידי התפעלות והתרגשות עצומה, והשאלה היא: איך הדבר יתכן?

ישועה בלי יד אדם באמצע

הנהגה הדרך הקלה להתחיל את התשובה היא כך: אם האדם המתין לישועה והיא הגיעה אליו מבלי שיוכל להכניס את ידו להביאה. הקב"ה הביאה לו לבדו ולא היה יד אדם באמצע. הוא התפלל עליה והיא לא הגיעה, השתדל ולא הגיעה, ופתאום היא הגיעה ממקום בלתי נודע ובלתי צפוי, והרי הוא רואה איך תפילותיו נתקבלו ואיך הקב"ה עזר לו הרבה מעבר לכפי שיכול

ואפשר פירושו על פי הנ"ל: **עם שהוא מכיר שהוא נברא, הוא יכול להלל י-ה. אנשים שמצליחים להיכנס אל המצב להרגיש שהוא נברא - המה יכולים להלל י-ה.**

ממשיך ה'שפת אמת' ואומר שכפי שלא כל אחד יכול לעשותו, כי כשאין האדם במצב של עם נברא, הרע גורם לו להרגיש שהוא יש, ואם הוא יש אינו יכול לשיר לזולתו. זה מה שעושה עץ הדעת. הוא גורם לנברא להרגיש שהוא נפרד מהבורא, וכיון שכן, הוא סבור שהוא יכול לגרום לדברים שיקרו, ורוצה להיות לבד, בדומה לילד קטן שאומר: אל תעזור לי, אל תעזור לי, אני רוצה לעשות את זה לבד. אני לא רוצה להרגיש שאני בצל אבי. אדם כזה אינו יכול לשיר לרבש"ע. הוא לא מצליח. הוא לא יכול להתרגש ולהתפעל. רק יהודי יכול. אומר ה'שפת אמת' שכמו"כ לא כל הזמנים שווים, ובלשוננו: "וגם לא כל הזמנים מסוגלים לזה, רק השבת קודש שנקרא **סהודתא**. וכתוב (ישעיה כד, טז) מכנף הארץ זמירות שמענו, והוא **ארץ ישראל** שכולל כל המקומות (כלשון **הרגום יונתן**: מבית מקדשא דמתמן עתיד למפק חדוא לכל יתבי ארעא, תושבחה שמענא לצדיקיא), וכמו כן **בני ישראל כוללים כל הנפשות**, כמו שכתבתי במקום אחר (במקום זה, בזמן זה, בנפש זו, אשר שם יש פחות קליפה, פחות דברים המסתירים מיהו האדם, אז האדם יכול לשיר). והרשעים מעכבין שלא יוכל להתגלות כבודו ית' בעולם, ולכן באיבוד הרשעים מתחזקין בני ישראל בהלל והודאה".

עכ"פ **כשמכניסים את השבת**, מדברים על נקודה זו. **האדם אומר: הקב"ה ברא את כל הברואים ואני בתוכם, ואני שר אליו, וכשאני שר, כיון שכל הברואים כלולים באדם, אביא את האור לעולם, והקליפה שמסתירה, נפול תיפול.**

טיפשי ומתנהגים באופן טיפשי. זה מאוד כואב לו - זה לא נקרא אדם ולא נקרא יהדות. זה קורע אותו מבפנים. מדוע? כי יודע שמדובר במשהו יותר גבוה. ואף מי שאינו מגיע משם, הלא הוא יודע זאת מבפנים. **הסיבה שהאדם מחפש כה חזק להרגיש טוב, היא שהוא מבקש לדלות מתוכו את ההרגשה של גדלות האדם,** כי הוא יודע שהיא קיימת שם אך אינו יכול להשיגה, ולכן אם הוא יכול לעשות איזה דבר שגרם לכולם למחות לו כפיים ולשאוג כבמקהלה וואו! הוא מקבל אז איזה משהו מן ההרגשה האומרת: ידעתי שאני יודע משהו, ידעתי שאינני שוטה.

אך בוודאי זה טפשי מאוד. הקב"ה עשה את זה כדי שהאדם יוכל לאחוז בקצה החוט של הדבר האמיתי גם כשהוא במדרגה פשוטה, אבל הדבר ברור שברגע שהאדם מרגיש את גדלותו הרוחנית, זה מוריד מערכם את כל הדברים האחרים, כי אז הוא מרגיש גדלות אמיתית פי כמה וכמה משהוא מרגיש כשהוא עושה ופועל.

מקטנות גדולה לגדלות קטנה

לכן יכולים לראות על האדם המתעלה באמת בעבודת ה', שאם בתחילה כשהיה יותר צעיר, התרגשותו והתפעלותו היו מהצלחות שהן אמנם רוחניות, אבל חיצוניות, כגון ללמוד דפים הרבה, לסיים מסכתות הרבה, ואולי אף ללמד לאחרים, עכשיו שהתקדם עוד ועלה לדרגה נוספת, הוא מתחיל להרגיש כלפי כל אלה - לא את זה הקב"ה מחפש, ולא זה מה שנותן לי הרגשת גדלות אמיתית. מוכרח להיות שמה שנותן לי הרגשת גדלות אמיתית הוא איזה דבר יותר עמוק. כשהוא מגיע למצב של חרטה עמוקה על החטא ושל הרהור תשובה אמיתי, הוא מרגיש הרבה יותר

היה לעלות בדמינו. בקיצור, רואים באותה ישועה את טביעת אצבעו כביכול של הקב"ה. **רואים בחוש שמדובר בישועה אלוקית, ישועה שאין האדם יכול לחשוב עליה מראש.** אם זהו המצב, זה מביא את האדם לידי התרגשות, ומעורר בו רצון יהודות ולהלל לרבש"ע.

מה הפשט בזה? אם לא היתה לך שום אחיזה במצב ולא יכול היית לעזור לעצמך, מדוע אתה כל-כך מתרגש? הן רואים שאתה מתרגש הרבה יותר מאילו היית עושה ופועל בעצמך (האמת שאף אז כשהאדם עושה בעצמו, זה הכל הקב"ה, אבל שם ההסתר יותר גדול). התשובה היא **שכאשר האדם מכיר שבורא כל העולמים מכיר אותו ומשפיע עליו ומחיהו ומרגישו ועוזרו, זה גורם לו להכיר בגדלות עצמו ובגדלות בוראו, והרי הוא נכנס לעולם של גדלות** (העכעקייט), **הרבה יותר מכפי שהוא מנסה להרגיש את גדלותו כשהוא עושה דברים.**

האדם מחפש להרגיש גדלות

חשוב מאוד להבין את היסוד הזה כי זה מעורב הרבה בהלון-ילך של האדם ובעיקר בהלך מחשבתו. הבה נבינה: מדוע כל-כך נחוץ לו לאדם להרגיש שהוא טוב ושהוא מצליח? הוא שומע איזה מילה טובה שפלוני אמר עליו ומתרגש. הוא מסתכל לאחוריו ורואה היתה לי הצלחה זו והצלחה פלוני, ורוצה שאנשים יידעו ממעלותיו ופעליו וכו'. סיבת הדבר כי נשמתו באה מתחת כסא הכבוד שהוא מקום של גדלות עצומה ושל תענוג וערך שאין להם גבול (ואך הנשמה עצמה נקראת כבוד), ולכן כשהנשמה נמצאת בבית כלא שנקרא גוף, היא מרגישה מעצמה שלא זהו הצלחה. זה לא זה. זה מה שנקרא דברים גדולים! דומה הדבר למי שמגיע מעולם של מושגים ורואה אנשים מסכנים שמדברים באופן

להיפגע? האם אתה רוצה להישאר אחד כזה שכאשר מגלים לו את חסרונותיו, הוא נשאר נעול כמה שבועות בבית מרוב בושה, או שאתה רוצה להיות אחד שמודה למי שמגלה לו את חסרונותיו?

גדלות שלא מעלמא הדין

נמצא שכאשר האדם מכניס את עצמו למצב יותר אמיתי, הוא מקבל הרגשה של גדלות גדולה בהרבה. בכל הענינים זה ככה. נניח שהאדם נוסע בימי הקיץ אל ההרים ומדריך שם לילדים ומלמדם ומחנכם, ואח"כ בימי הרחמים והרצון הוא נוסע אל רבו ומרגיש טעם של קדושה ורוממות אמיתית. והנה אם בימי הקיץ הוא מאן דאמר גדול, הרי שבימי הרצון בהיותו אצל רבו, הוא בטל באלף, אך עם כל זה הבה נקווה ששם הוא מרגיש הרבה יותר מרומם. שם הוא מרגיש מה זה יהודי, ושם הוא מרגיש מה זו תכלית החיים. אך יותר מכל זה, ככל שהאדם מבטל את עצמו לבורא, הבורא שורה עליו, וכיון שהוא שורה עליו, הוא מרגיש שייכות לגדלות של אין סוף. יש לו קצת נגיעה באלוקות אשר היא מעבר לכל הבריאה כולה, והוא מרגיש בעצמו: אם יתן לי את כל הון ביתו באהבה, בוז יבוז לו. כל מה שאפשר להציע לאדם, הוא מהעולם הזה, אך כשהוא מרגיש שייכות לרבש"ע השוכן עליו, הוא מרגיש גדלות שלא מעלמא הדין ואינו זקוק יותר לשום דבר בעולם, כי רק בתוך הגבולות של העוה"ז האדם עסוק במלחמות עם אחרים בגלל קנאה ושנאה ותחרות.

הודאה על השייכות לרבש"ע

ואם האדם מבין את המושג הפשוט הזה, הרי הוא מבין שהוא יכול להודות לה' בשני אופנים. הוא יכול להישאר במצב ובצורת ההסתכלות של ימות החול ולעמוד בקבלת

בגדלות מכפי שהוא מרגיש כשהוא עורך סיום מסכת. ואף שעכשיו הוא חושב על בעיותיו הרוחניות ומקודם כשערך סיום מסכת חשב על הצלחותיו הרוחניות, התשובה פשוטה, ויש לדמותה לילד שעלה מכיתה ט' בתלמוד תורה לשיעור א' בישיבה קטנה. בכיתה ט' הוא היה מהילדים הענקיים שאומרים לכולם מה לעשות, אבל הוא היה בין ילדים. גדלות לא היתה שמה. היתה שם קטנות גדולה. פשש. ועכשיו שהוא נמצא בישיבה, כאן יש גדלות, כאן יש דרישות אמיתיות להשגות בתורה, והרי הוא מרגיש עכשיו הרבה יותר טוב, כל שהוא באמת מתעלה. אם אינו מתעלה, הוא רוצה לחזור בכיתה ט', אבל בדרך כלל זה לא כך. וכך החיים ממשיכים גם הלאה, וכל זה בצורה גשמית.

חז"ל אומרים: אנו מקווים שאינך רוצה להישאר ראש לשועלים. אנו מקווים שאתה מבין שלהיות זנב לאריות הוא הרגשה נעימה בהרבה מלהיות ראש לשועלים. יש לזה הרגשה יותר נעימה. זה לא רק יותר תכליתי. אתה מביע את עצמך הרבה יותר טוב כשאתה זנב לאריות. אם אתה רוצה, אתה יכול להיות הבחור המבוגר ביותר בקיבוץ, אבל האם אתה רוצה להישאר שם? בוודאי שלא! עכשיו תורך להיות האברך הצעיר ביותר בכלל. במשך כל החיים זה הולך ככה. כל פעם אתה עולה לדרגה הבאה ומוצא את עצמך הצעיר שבחבורה, ואף שזה לא קל, הלא אתה מביע את עצמך באופן זה. אתה יודע שלאדם יש תכלית, ותכליתו אינה להישאר פלג גופא, אלא להתחתן. התכלית היא שיתקדם הלאה, ואף שזה דורש ממנו ללמוד דברים חדשים ולשים לב לחסרונות. הוא נהנה שהוא שם לב לחסרונות. האם אתה רוצה להישאר אדם כזה שלאף אחד אסור לומר לו שיש לו לכלוך על זקנו כי הוא עלול

דברים והקב"ה מסייע לו להצליח. הוא מעדיף להרגיש שאינו עושה כלום. הוא נברא כמו כל הנבראים, אלא שהקב"ה נתן לדומם מעט חיות, לצומח קצת יותר, לחי עוד יותר, ולאדם הוא נתן הרבה דעת וכוח הדיבור, וליהודי נתן את מלוא הדעת והדיבור כדי שיוכל להיות כלי להשראת השכינה. הוא מודה על מציאותו. יש מי שמודה על הדברים שקיבל, אך מי שמתקדם הלאה, לומד **להודות על עצם המציאות שהקב"ה ברא עם כלים כה נפלאים. כשהאדם מודה על הכלים שקיבל אשר באמצעותם יכולה השכינה לשרות עליו, הוא בא לידי התפעלות**, כי זה ללא גבול. **התפעלות באה כשהאדם משיג דבר שהוא מעבר למה שהעלה ברעתו.**

והכינו את אשר יביאו

ברם היות שבכניסתו אל השבת, מגיע האדם מששת ימי המעשה אשר בהם היו טרוד בהבליו, צריך הוא לעבור תהליך בנפשו עד שבאמת יוכל להרגיש זאת. אכן כשהאדם מתחיל להתחבר לרוחניות לפני לכו נרננה... הוא לומד ועוסק בתשובה... כיון שהוא מגיע עם שייכות למושגים רוחניים, הוא יכול להודות על מושגים רוחניים. כשהאדם נמצא בעולם גשמי, הרוחניות זרה אצלו, ואף שרק אתמול היתה לו התעלות רוחנית, היום היא כבר רחוקה ממנו. **לכן אם רוצה האדם להתרגש ולהתפעל עד שתפרוץ ממנו השירה על עצם מציאותו שהוא כלי להשראת השכינה בתחתונים, הוא צריך תחילה להתחבר לרוחניות ולהגיע מוכן כבר עם הרגשים רוחניים.**

יכולים לראות כעין זה כשחל יו"ט להיות בערב שבת, שהקבלת שבת נראית אחרת לגמרי, כי האדם התנתק כבר קודם לכן מהמציאות של העוה"ז וכבר הרגיש

שבת ולהודות לה' על שביום שלישי הצליח בפרנסתו ושביום רביעי הבעיה בחשבון הבנק נפתרה. אף זה בכלל הכרת הבורא, אבל אז אין הוא מכניס את עצמו במצב של נברא. הוא אחד עם מציאות לעצמו שמת טובב כאן בעולם ומדי פעם הוא זקוק לעזרה מהקב"ה והקב"ה באמת עוזר לו, ועכשיו בשעת קבלת שבת, הוא שולח לו זר פרחים - אני רוצה להודות לך, ממש הצלת אותי. אבל אז התרגשותו והתפעלותו מאוד בצמצום. הוא מכיר שהקב"ה עזר לו השבוע. הוא כאילו קבע לעצמו זמן שבו הוא מסתכל לאחוריו ומודה. הוא פורע את חובותיו. חובת כל היצורים היא להודות לרבש"ע שעשה להם כל-כך הרבה דברים טובים במשך השבוע. זו התחלה טובה. אבל **על האדם להבין שהשבת במהותה יש ביכולתה להביא לאדם את ההכרה שהקב"ה ברא אותו ושעכשיו ברגע זה הוא מחייהו ורוצה להתגלות אליו ומסכים להיות אתו.** זהו באמת מה שהקב"ה רוצה. **הוא רוצה להשרות שכינתו בתחתונים והוא מסכים לתת לאדם דברים שהם מעבר לכל העולם כולו. נשמה יתירה, תענוגים רוחניים. הוא רוצה להתגלות ליהודי.**

את ההשגה הזו מקבל האדם יותר ויותר ככל שהוא רואה את עצמו 'נברא' כלומר שאינו יכול לעשות שום דבר. איני יכול. הקב"ה ברא בריאה וברא אותי, ולי נתן את הכלים הגדולים ביותר להכירו. **הטובה הגדולה ביותר שהקב"ה עושה עם האדם היא מה שהוא נותן לו יכולת לקבל שייכות אליו אשר כל הדברים האחרים הקיימים בעולם הם צמצומים קטנים מדבר זה עצמו.**

ובכן, **כשהאדם מעמיד את עצמו במצב זה, הוא שר לרבש"ע לבטא את הדבר הזה.** הוא רוצה להיות במצב הזה. הוא רוצה כמה שפחות לראות את עצמו כמי שעושה

האדם, כענין שנאמר (מלכים א כ, יא): "אל יתהלל חוגר כְּמִפְתָּח", **תחגור ותעכב אותם ולא תביאם עליו**, וזה הדרך משל למפתח החרב ומשיב אותה אל נדנה.

אחת מההבנות לכך היא כי הסיבה שאין האדם מכיר בטובתו של הקב"ה היא בגלל שיש לבושים שמסתירים אותה. **כשהאדם מקבל שפע מהקב"ה, באותו רגע הקב"ה מדבר אתו**, ואם כן הסברא נותנת שיקפוץ וידלג מרוב שמחה והתרגשות מעצם זה שזכה שהקב"ה מדבר ללא חילוק מה אמר לו. ומה הסיבה שהאדם מסתכל על מה שקרה לו במקום לראות שהקב"ה דיבר אתו? אילו היה אדם חשוב עד מאוד מתקשר לאחד ומשוחח אתו, אף שהיה מבקש ממנו כסף, עצם הדבר שהתקשר אליו, היה גורם לו התרגשות וסיפוק... כשדבר מה נשבר לו לאדם, הקב"ה הלא מדבר אתו. הוא מבקש ממנו כסף. ובכן, **אילו היה רואה זאת כך, היה מתרגש לטובה מזה**. ומדוע זה לא קורה? כי הלבוש כה גדול שאינו רואה את הפנימיות. הוא רואה רק שדבר מה נשבר. אין הוא זוכר שהקב"ה מדבר אתו.

אכן כשהאדם נלחם עם הלבוש, ומודה לה' על כל מה שהוא עושה אתו, ואף שקשה לו מצד הלבוש, הלא הוא יודע שטוב ה' לכל ואין דבר רע יורד מלמעלה ולכן לא פסיק פומיה מהודאה, אזי הקב"ה מתנהג עם במדה כנגד מדה ומסיר את הלבושים כדי שהאדם יוכל לראות את השפע בעיניו.

נכנסים אל השבת בשירות ותשבחות

וכאמור, אחת מהדרכים שיש לו לאדם להכנס אל השבת כדי שיוכל אח"כ לשיר במשך השבת ולהכיר במצבו ולשמוח, היא התחיל עם שירות ותשבחות כאלה. הוא

טעם של עוה"ב, וכעת הוא רוצה להודות לה' על זה. ואפשר שמפני כך מקצרים אז במזמורים, כי מגיעים כבר מוכנים ואין זקוקים להאריך כל-כך כדי להיכנס אל המצב. אך בשבת רגילה, אז צריכים ללכת לאט לאט להסיר את הקליפות. צריך לומר אז: את זה ברא הקב"ה בשבילי, ואת זה ברא בשבילי, והכל לתכלית אחת כדי שאוכל להכיר בטובתו יתברך ובתורתו. הוא צריך להסתכל על זה באופן זה. ככל שהיה יותר שקוע בימי החולין, הוא צריך לעשות דרך יותר ארוכה כדי שיוכל להגיע אל ההרגשה הזו בהיכנסו אל השבת.

והנה לנקודה זו אין גבול. אין גבול כמה האדם יכול להרגיש זאת. הכל תלוי ברוב הביטול שיש לו. ככל שיש לו יותר ביטול, הוא מרגיש זאת יותר. תיקן משה רבינו איך ידבר האדם כשהוא מבין. והרד"ק אומר שלעתיד לבוא יאמר זה לזה מתוך התרגשות: הבה נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו. הבה נבטל את עצמנו ונשתחוה בפישוט ידיים ורגליים לרבש"ע. הבה ניכנס למצב של גולם. אחת מהסיבות שהאדם נשכב בפישוט ידיים ורגליים הוא להביא את עצמו להרגשה כזו שאינו יכול לבד. הוא מבטל את ידיו ואת רגליו ואת כל קומתו.

הודאה על הזכייה לקבל דיבור מה'

וזהו הסיבה במה שאמר רבינו יונה שכאשר האדם אומר שירה לרבש"ע מתוך צער, זה יכול להסיר את כל הדינים השורים עליו, ומפרש על פי זה הפסוק בתהלים (עו, יא) כי חמת אדם תודרך שְׁאֲרִית חַמַּת תִּתְּגַר, וזה לשונו (שערי תשובה שער ד): כאשר צער האדם יודה אותך, כלומר שיודה **אותך האדם בעת צערו**, מלשון (איוב ו, ב): "לו שְׁקוֹל לְשִׁקְלִי כְּעֵשִׂי", שעניינו **הצער, שְׁאֲרִית חַמַּת" שהיו מפותחות לבוא על**

ותשבחות בבין השמשות בין מנחה לערבית, ואין אנו יראים מן החיצונים, ובשבת מוסיפים עוד יותר באמירת שירות ותשבחות. מדוע? כי הקב"ה ברא את יום השבת כיום שבו יש פחות לבוש ופחות הסתר כדי שתהיה לו לאדם יותר יכולת לשיר ויהיה לו יותר קל להכיר בנשמה הקיימת בכל הנבראים, וכשיסתכל כך הן על הבריאה והן על עצמו, ירגיש את הגדלות הנפלאה ביותר, ויקבל במשך השבת את ההבנה העמוקה ביותר בענין הוא עצמו מי הוא. זה מה שהקב"ה רוצה. וכאמור, כל זה מתחיל באמירת לכו נרננה.

מתחיל באופן כזה ומודה ורואה שהכל הוא מאת ה', ובזה הוא מגרש את הקליפות. כך יש מהרה"ק **רבי שלום שכנא מפרוהבישט** זיע"א שבששת ימי המעשה אי אפשר לומר שירות ותשבחות בבין השמשות, כי יש אז התגברות החיצונים, וכשלהם יש רשות בבחינת בו תרמוש כל חיות יער, אי אפשר לומר דברים שמכניעים אותו, והרי מטעם אז אמר **האר"י ז"ל** שלא לקצוץ את הצפורניים בלילה משום לא תחסום שור בדישו. פירושו של דבר שאי אפשר להלחם אתם בזמן שיש להם שליטה. אך **בערב שבת בין השמשות, אז אומרים שירות**

מדור אור החיים

יום ראשון פרשת פנחס ט"ו תמוז תשפ"ד

יציאה מסבך החטא על-ידי ניתוק הקשר הרגשי

ציון ה'אור החיים' הק'

ציונו של ה'אור החיים' הק' תמיד היה מקום שאליו פנו תמיד כשיושבי ארץ הקודש היו במצב של סכנה. הצדיקים, כל אחד בדורו, כשראו שיהודים שרויים בסכנה, הלכו לשם להתפלל עליהם לבל יאונה להם כל רע. ידוע ומפורסם שכאשר נשקפה סכנה גדולה על יהודי ארץ ישראל במלחמת העולם השנייה, כאשר הנאצים ימ"ש כבר עמדו על מפתן הארץ, נערכה יום תפילה על ציונו של ה'אור החיים' הק' בהשתתפות הצדיקים הקדושים: רבי שלמה מזוועהיל, ה'שומר אמונים', והרבי מהוסיאטין זיע"א, ובאמצע אמירת התהלים בבכיות גדולות, עצר הרבי מהוסיאטין וסגר את ספר התהלים. כשביקשו ממנו להמשיך להתפלל כי הצרה גדולה עד מאוד, פתח שוב את ספר התהלים ופרף בה בעיניו מעט, ואז אמר: לא תהיה לו לרשע שליטה בארץ הקודש. אח"כ הסביר שראה את שם הוי"א באותיות של זהב למעלה מציונו של ה'אור החיים' הק' ומזה הבין שנתקבלה תפילתם.

כעין זה היה לפני כחמישים שנה במלחמת יום הכיפורים. הרבי מריבניץ זיע"א היה אז בארץ ישראל וביקש משלושה שילוהו לציונו של ה'אור החיים' הק'. היה

אז ערב ראש חודש חשון, שלושה שבועות מאז שפרצה המלחמה, ולדאבון לב כבר היו אז למעלה מאלפיים חמש מאות הרוגים מקרב בני ישראל. בהשתטחו על הציון, בכה הרבה והחיל דמעות. פתאום סובב את ראשו אל שלושת מלווייו ואמר להם: הן בית דין של שלושה אתם, מנו אותי כשליח שלכם ושל כל כלל ישראל. מנוהו ואז הוסיף שוב להתחנן על בני ישראל ששרויים בצער וביקש מה'אור החיים' הק' שיעורר את האבות הקדושים ואת משה רבינו שהם יעוררו רחמים, ואף אמר בשפת האידיש: וואס שלאפט איר? יידן דארפן א ישועה. מה אתם ישנים? בני ישראל זקוקים לישועה. לאחר רגעים אחדים, הרים את ראשו ואמר: כל-כך הצלחנו כבר לפעול שיצאנו מסכנת חיים. אכן באותה שעה ממש אירע מפנה חד לטובת בני ישראל והתחילו לנחול נצחונות על אויביהם.

התדבקות רוחא בנפשא

הן כך איתא מהאר"י ז"ל שנפשו של הצדיק נשאת בציון קדשו ורוחו נשאת בדברי התורה שהשאר בעולם, ועל פי זה היו מהצדיקים שביקשו בהשתטחם על ציון ה'אור החיים' הק' שאחד יאמר מדברי תורתו, כדי שיהיה שם גם מנפשו וגם

גנובתי יום וגנובתי לילה. ופירש רש"י: טרפה - על ידי ארי או זאב. ומבאר שם שיש שני אופנים, הזאב טורף ובורח לצד, והארי דורס ואוכל במקומו, כנגד הזאב אמר טרפה, וכנגד הארי אמר לא הבאתי, וכן בהמשך הפסוקים אמר שתי לשונות, עיי"ש. ובסוף דבריו הוא אומר: "וכפי זה נזרקה רוח הקודש בדברי רש"י ז"ל שכתב חז"ל טריפה וכו' על ידי ארי וזאב ע"כ, ויכוין לדברינו ונכון". פלאים פלאים. ה'אור החיים' הק' היה לפני שמאתיים ושמנונים שנה, ורש"י היה לפני כמעט אלף שנה, אבל ה'אור החיים' הק' שמע שזהו הפשט. הוא למד מפי הגבורה. ועל זה אמר בהתפעלות: כיצד ידע רש"י? אין זה אלא שזכה לרוח הקודש.

כמים שאין להם סוף

אכן זו אחת מהסיבות שהצדיקים הורו להתייגע בדברי ה'אור החיים' הק', כי הזדמנות נפלאה היא לאדם לטעום טעמה של תורה לשמה, בפרט אם הוא לומד אותם מסיבה זו. הקב"ה נתן לנו מתנה כה נפלאה בצורת ספר שאפשר ללמוד אותו. בדרך כלל כשמדברים על דברים גבוהים ביותר, קשה לאנשים פשוטים ללמוד אותם. הוא לא מבין מילה אחת. וכאן יש לנו ספר שכתוב בצורה שכל אחד יכול להבין את דבריו, אם כי בוודאי כל אחד מבין כפי ערכו בלבד, וכבר אמרו הצדיקים שכל פעם שלומדים את דבריו, זוכים לעוד פירוש ועוד טעם.

וכן ידוע שהחסיד **רבי משה בטלן** (ווייס) זצ"ל ששימש הרבה צדיקים, תחילה את ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר, אח"כ את הרבי משטפנשט, ובסוף את רבי יעקב יוסף מסקווירא זיע"א, היה מתייגע במשך כל השבוע בדברי ה'אור החיים' הק' ועובר כל שבוע על כל דברי ה'אור החיים' הק' של

מרוחו. אבל ה'אור החיים' הק' הרי השאיר דברי תורה רבים אשר כל אחד יכול להידבק בהם, ובכן, על-ידי לימוד בדברי תורתו, יכולים להתקשר בהתקשרות נפלאה אל הצדיק, כידוע. ובכלל, אצל ה'אור החיים' הק' מיוחד הדבר שהש"ת נתן לו להוריד לעולם דברי תורה גבוהים כאלה באופן שיהיו שווים לכל נפש.

תורה מפי הגבורה

ידוע **שהבעש"ט הק'** זיע"א ביקש לעלות לארץ הקודש ואחת מהסיבות כי רצה להיפגש עם ה'אור החיים' הק', ואילו היה נפגש אתו, היה המשיח מגיע. וכן כתוב בספר **נתיב מצוותיך** להרה"ק **רבי יצחק אייזיק מקאמאראנא** זיע"א שהבעש"ט הק' אמר על ה'אור החיים' הק' שנשמתי היא מרוח דוד של אצילות, ובכל לילה הוא זוכה לשמוע תורה מפי הקב"ה, ורוב קדושתו אי אפשר לכתוב, כי הוא מיודעי המרכבה וזכה לגילוי נשמות ולמדרגות רוח הקודש באמת. וכן יש בספר **בית אברהם** להרה"ק **רבי אברהם מסלאנים** זיע"א בשם זקנו **בעל יסוד העבודה** זיע"א שדרך הבעש"ט היתה בתפילה והיא נפש דוד וה'אור החיים' הק' היה עמוד התורה בבחינת רוח דוד, ואילו היו מתאחדים, היו מביאים את המשיח. ובכן, דברי תורתו של ה'אור החיים' הק' הם תורה מפי הגבורה ממש. בכל לילה למד מפי הקב"ה והביא מה שלמד לזה העולם.

ואף ה'אור החיים' הק' בעצמו מתבטא בלשונות נפלאים ועצומים, וזה חוץ ממה שהוא אומר כמה פעמים: חז"ל אומרים כך ואני אומר כך ואלו ואלו דברי אלוקים חיים. ובאחת הפעמים זה ממש מעורר פחד, והיא בסוף **פרשת ויצא** כשיעקב אבינו אומר ללבן שלא גנב ממנו מעודו ולא לקח שום דבר שאינו שייך לו, שם נאמר: טרפה לא הבאתי אליך אנכי אחטנה מידי תבקשנה

על המעשה שסופר בסוף פרשת בלק שבני ישראל נכשלו בעבירה ופרצה המגיפה, ובפרשה זו אחרי שכתבה התורה בענין השכר שניתן לפנחס, כתבה עוד מה צריך לעשות עם המדינים שהכשילו אותם: צרור את המדינים והכיתם אותם, כי צוררים הם לכם.

כתב האור החיים' הק': **צָרִיף לְדַעַת לְמָה כָּפַל צָרוֹר וְהִפְתִּיתֶם, וְרִבּוֹתֵינוּ וְ"ל הַרְגִישׁוּ וְאָמְרוּ (במד"ר פכ"א) כִּי נִתְּפוֹן בָּזָה לומר שְׁהִנֵּם שְׂצוּהָ ה' (דברים כ, י) כִּי תִקְרַב אֶל עִיר וּגו' לֹא תִשְׁחִית אֶת עֲצָהּ וּגו', זו אִמָּה קִלָּה וּבְזוּיָהּ לְהִשְׁחִית אֶת עֲצָהּ וּגו' עַד כָּאן. וְצָרִיף לְדַעַת מָה נִקְמָה הִיא זו לְמִדּוּן? וְאֲדַרְבָּה, הִיָּה לְהֵם לְקִיָּם (שם) וְאֶכְלֶת אֶת שְׁלַל אִיבִיָּה, שְׂנָה הוּא לְהֵם יוֹתֵר נִקְמָה וְדָאָבוֹן נִפְשׁ, וּכְיוֹצֵא בָּזָה מְצִינּוּ בְקַלְלוֹת הַתּוֹרָה (ויקרא כו, טז) [וְזִרְעֶתֶם לְרִיק וְזִרְעֶכֶם] וְאֶכְלֶהוּ אִיבִיכֶם.**

כעין זה כתב רש"י על הפסוק (דברים כ, ה) מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו, ילך וישב לביתו, פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו - "ודבר של עגמת נפש הוא זה". הא לך שכאשר האדם משקיע ובא אחר ואוכל את השקעתו, זוהי העגמת נפש גדולה, ועל זה שואל האור החיים' הק' על מה שאמרה התורה להשחית את עצה של אומה זו, ולכאורה אם באנו למקום בהם, צריכים היינו לאכול את פרי האילנות שלהם ולא להשחיתם.

הקושי להפרד מן החטא

עוד צָרִיף לְדַעַת אָמְרוּ כִּי צוֹרְרִים לְמָה הַצָּרָף לְנִתְּנֵית טַעֲמֵם (הרי כל אחד יודע מזה, וכבר קראנו זה עתה בפרשת בלק את הסיפור הכאוב אשר אחרי כל מה שלא הצליחו בלק ובלעם לעשות באמצעות הפה, הצליחו עכשיו להוציא את זממם לפועל כאשר החטיאו את בני ישראל), **וּלְפִי**

פרשת השבוע כמה פעמים, והיה מדקדק כל מילה ומילה, והתרעם כל פעם שאי מי ביקש לומר שיש איזו מילה מיותרת, והיה מחדש חידושים נפלאים ללא הרף בדברי האור החיים' הק'. פעם שאלו אחד מדוע אינו מחבר חיבור? פתח עליו זוג עינים ובהה בו בתמיהה: איני מבין בכלל מה אתה שח. עכשיו נשמתי נמצאת בדרגה זו ולכן ראיתי עכשיו פירוש זה בדבריו, היתכן שאכתוב שזהו הפירוש האמיתי בדבריו?! הלא כשאלמד את דבריו בעוד שנה, ברור לי שאמצא בהם פירוש אחר לגמרי. וכן היה הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זיע"א מתלהט כל פעם מחדש ברוב גדולת פירוש האור החיים' הק' שכולל בתוכו הכל. אכן זה אחד מהסימנים של תורה נקיה, שהיא אלוקות ממש - אין סוף.

זכות גדולה היא אפוא ללמוד בדברי האור החיים' הק' ועלינו לנצל אותה, ואף כשקשה, ואף ששוכחים, צריכים תמיד להתחזק, ללמוד, ולא סתם ללמוד, אלא כדי להתקרב אל ה' וכדי שהשכינה תשרה עלינו, וכך נזכה לאור גדול. הן אחת מדרכי התשובה היא, כידוע, ללכת למקוה, לומר כמה מזמורי תהלים לשם חזרה בתשובה, ואז להתיישב ללמוד אור החיים' הק' ברצינות.

צרור את המדינים והכיתם אותם

הנה בפרשה זו יש יסוד שהאור החיים' הק' מביא בעוד כמה מקומות, והוא מהלך נפלא לצאת מן ההרגלים הקשים. הוא מביא את היסוד בפרשת בראשית ובפרשת כי תשא ובפרשתן. שלוש פעמים הוא מביא את היסוד להורות מה יעשה האדם כדי להיפטר מן ההרגלים הקשים. אצלנו הוא מביא אותו על הפסוק: צרור את המדינים והכיתם אותם, כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור וגו'. זה עולה

בפנים. להבדיל אלף אלפי הבדלות, הרי זה כאילו נשאר אצלו בנפש צלוחית למשמרת, שכל אימת שייזכר, יוכל להוציאה ולהביא לעצמו שוב אותו תענוג.

בלי היפרדות אין כפרה

ממשיך ה'אור החיים' הק', וכאן אנו מגיעים אל היסוד שאמרנו שה'אור החיים' הק' חוזר עליו שלוש פעמים: **וְכָל עוֹד שְׁלֹא נִפְרָד מֵהַחֹטָא תְּאוֹת הַדְּבַר וְתִשְׁקָתוֹ אֵלָיו, הוּא מְשַׁלֵּל מֵהַכֹּפֶרָה.**

סיבת הדבר, כי כפרה הוא מלשון קינוח והעברה, כלשון **רש"י** על הפסוק (פרשת וישלח) "ואמרתם גם הנה עבדך יעקב אחרינו כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני": "נראה בעיני שכל כפרה שאצל עון וחטא ואצל פנים כולן לשון קנוח והעברה הן", עיי"ש. ולכן אם התשוקה אל העבירה עדיין נשארת, סתירה היא עם הכפרה. ויש כאן דבר נפלא, כי באמת דבר פשוט הוא על פי חשבון, האדם הרי צריך להתחרט כדי שלא ישוב לזה החטא, ומה תועיל חרטתו אם עדיין תישאר אצלו התשוקה שנתוספה בו על-ידי החטא כיון שבסוף יחזור אליו שוב? הרי בזה הוא מתמודד. הוא כבר התחרט אלף פעמים, אך כל פעם הוא שב לכסלו משום שרושם העבירה שנשאר אצלו, חוזר בכל עת וניעור. ברור אפוא הדבר שכל עוד אין **האדם נפטר מאותה תאוה ותשוקה, הוא מושלל מן הכפרה.**

ממשיך ה'אור החיים' הק': **וּכְמוֹ שְׁפָרְשֵׁי בְּפָרְשֵׁי בְּרֵאשִׁית (ד, ז) בְּמָה שְׁאֵמְרוּ הַפְּתוּב וְאֵלֶיךָ תִּשְׁקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשַׁל בּוֹ.** זה לשונו שם: הגם כי ה' ירצה להפרידו מעליך, אבל צריך שאתה תרחיקהו מתשוקתך, כי כל עוד שאדם חושק בכחינת הרע, הוא ממשילו עליו, כאמרו

דְּבָרֵי רְבוּתֵינוּ וְ"ל שְׁאֵמְרוּ שְׂבָא לֹמֵר יִשְׁחִיתוּ עֵצָה וְכו', יֵשׁ לָנוּ מְקוֹם לֹמֵר שְׂבָא לְתַת טַעַם לְבַטּוֹל מִצְוֹת לֹא תִשְׁחִית וְגו' בְּמְקוֹם הַזֶּה, כִּי צוּרִים. וּבְתַנְחוּמָא אֲמָרוּ וְזֶה לְשׁוֹנָם: צוּר וְגו' לְמָה כִּי צוּרִים וְגו' מִכָּאן אֲמָרוּ הֵבֵא לְהַרְגָּה [הַשֶּׁכֶם לְהַרְגוּ] וְכו', וְזֶה דְרָךְ דְּרִשׁ.

וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ בְּהַעִיר [עוֹד] לְמָה צִוָּה ה' מִצְוָה זוֹ שְׁלֹא בּוֹמְנָה, כִּי מְצִינוּ שְׁאַחַר כֵּךְ (בפרשת מטות) הַצָּרָה ה' לְצִוּוֹת לֹמֵר (לא, ב) נִקְם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים (ושם היה באמת עיקר הנקמה במדינים כאשר בני ישראל צבאו על מדין והרגו בהם כל זכר וכל אשה יודעת איש, וכן הרגו את חמשת מלכי מדין ואת בלעם בן בעור), הֵא לְמַדְתְּ כִּי מֵאֲמָר זֶה לֹא הָיָה בְּזִמְנוֹ הַנִּקְמָה.

אָכֵן נִתְכַּוֵּן ה' בְּמֵאֲמָר זֶה לְתַקְנָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לְפִי שְׁכָל אֲשֶׁר יִטְעַם [הָאָדָם] טַעַם חֹטָא הַטְּבִיעִי הַשּׁוֹלֵט בְּאָדָם שְׁלֹא לְרִצּוֹנוֹ, לוֹ יְהִי שְׁלֹא טַעְמוֹ אֲלֵא בְּכַחֲבִינַת הַחֹשֶׁב (ולא במעשה), קִשָּׁה הוּא לְהַפְרִידוֹ (ובכל עת זה חוזר אליו במחשבתו ובהרגשת לבו, הגם שעכשיו אינו רוצה לחטוא), וְכִמוֹ שְׁהֵאֲרִכְתִּי בְּפָרֵשׁ זֶה בְּפָרְשֵׁת אַחֲרֵי מוֹת בְּפָסוּק פְּמַעֲשֵׂה אַרְצֵי מִצְרַיִם וְגו'.

שם הוא מבאר שבין אם פגם במעשה, בין בראיה ובין במחשבה, קשה לו להפרידו ממנו, כי התענוג שהרגיש, נכנס למקום עמוק מאוד בנפשו, ואח"כ כשהוא נקלע לשעמום, או כשהוא שבור ברוחו, או כשהוא מחפש תענוג מדברים אחרים ואינו מוצא, נפשו נזכרת באותה עבירה שנתנה לה תענוג בעבר ומתחילה להשתוקק אליה. לפיכך קשה לו לאדם כל-כך להפריד ממנו את העבירה, כי נותר אצלו בנפשו שורש מאותה עבירה, וכל פעם הוא מביא לעצמו שוב מאותו תענוג והשורש נשאר נעוץ

שורשים עמוקים ביותר, ואיך יוכל האדם לעקור באמצעות פעולותיו זכרון שחרוט באופן פיזי במוחו ובנפשו? אבל ה'אור החיים' הק' מתכוון לומר **שעל האדם לעשות את החלק של בא ליטהר**, ואיך יעשה אותו חלק? האם יעסוק עכשיו בגמילות חסד או בנתינת צדקה? התשובה היא שאף זו עצה טובה מאוד, אבל **אסור לו לדלג על הפעולות העוסקות למעשה בהולדת מיאוס לאותו דבר**.

עוד מעט נראה בס"ד בעוד מקומות בדברי ה'אור החיים' הק' עוד עצות כיצד לעשותו. כלומר, מה נעשה אם אין לנו עץ להשחית? מה נעשה אז? אבל דבר ראשון, מהלך התשובה שה'אור החיים' הק' מלמדנו הוא שחוץ מלהוסיף בתורה ולהרבות בחרטה, **גם יעשה פעולות שימאסו את הדבר בנפשו**, ואז **אם יתפלל שבשכר זה, בשכר שהוא בא ליטהר, הקב"ה יוליד מיאוס בלבבו, הקב"ה יקבל את תפילתו, ויתן לו מתנה נפלאה שהדבר יתרחק ממנו**.

שינוי התפיסה מוליד סלידה

כעת נתקדם עוד באופן פרקטי: אנו רואים בכל עת שיש דברים שפעם רצה אותם האדם חזק מאוד, ויום אחד התהפך לבבו, והרי הוא אומר: איני רוצה, איני צריך, ואני אף סולד מזה. אפשר לראות זאת הרבה בין אנשים. נניח שהאדם חיפש הרבה את קרבתו של פלוני, אולי כי ראה שיש לו כסף, אולי כי ראה שהלה מחייך אליך ונותן לו תשומת לב. בכל אופן, הוא רצה להדבק בו. הוא הסתובב סביבו סחור סחור ועשה הכל כדי שהלה יסתכל עליו. והנה אנו רואים בחוש שכאשר יום אחד הוא קולט שהלה מנצל אותו לרעה - כשהייתי ילד חשבתי שאם הלה נותן לי לסחוב את חבילותיו או שמבקש ממני להגיש לו כוס מים, אני נעשה חשוב,

(תהלים פא, י) לא יהיה בך אל זר, **וכשהאדם מואס בדבריו ובעצתו, זו היא השפלתו**, והוא אומר (משלי טז, לב) ומושל ברוחו מלוכד עיר.

הולדת מיאוס בנפש

מבאר ה'אור החיים' הק' שכאן ביקש הקב"ה ליתן עצה לבני ישראל לנקות את החטא, ומה היא העצה? **שיעסקו בפעולה שתגרום למאס את החטא בלבם ובנפשם**. וכאן צריך להוסיף נקודה פרקטית בטרם נראה את המשך דברי ה'אור החיים' הק' בפנים: ה'אור החיים' הק' הולך להסביר שצורך את המדינים הוא ציווי חדש שצוה אותם הקב"ה לעשות פעולות שיולידו מיאוס בנפשם כלפי המדינים, וכך יעקרו את השורשים שנשארו בהם. כאילו היינו אומרים כך: היה פה אחד שהשאיר לכלוך. הלה כבר הלך, אבל אנו אין לנו ברירה, אלא לבוא עם ספוג ובורית ולנקות את הלכלוך. זוהי המצוה של צורך את המדינים, ועל זה צוה הקב"ה להשחית את עציהם ולהחריב כמה שיותר, כל זה כדי להוליד כלפיהם מיאוס בנפש.

והנקודה הפרקטית שיש להוסיף היא על פי דיוק שיש לנו בדברי ה'אור החיים' הק' בפרשת בראשית, אשר בלעדי אותו דיוק, לא היה האדם יכול להשתמש עם דברי ה'אור החיים' הק' כאן למעשה. בדברי ה'אור החיים' הק' שם כתוב **שכאשר האדם מואס באיזה דבר, הוא משפילו**. פירושו: באמת זקוק האדם לכוח עליון שינקה את רושם העבירה. איננו מתיימרים לחשוב לרגע אחד שכאשר האדם ישחית את עציהם, באופן ממילא תיעלם ממנו התשוקה לגמרי ולא תחזור לעולם. ברור שלא. וכבר אמרו **חז"ל** אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, ואין ספק שזה עולה גם על עסק התשובה שבו צריך לעקור

הסעיפים. הם נשמות כאלה השייכות לעולם התענוג אשר יכולים להיות טובלים עמוק בתוך הבוץ, ובד בבד אפשר לשמוע אותם מדי פעם על ה'געשמהק' ביו"ט. על זה מדבר כאן ה'אור החיים' הק' ואומר שיש בעיה גדולה שהתשוקה נשאת בלב כפי שביאר על הפסוק כמעשה ארץ מצרים, וכל עוד היא נשאת, הוא מושלל מן הכפרה, **והעצה היא שיעסוק בפעולות המעוררות את המיאוס.** ובענין זה אמרנו שיש לצרף לזה את דברי ה'אור החיים' הק' בפרשת בראשית **שיש לו לאדם כח למשול על יצרו המושך,** וביארנו שהוא באופן של בא ליטהר, **כי הפעולות שהוא עושה כאן, מעוררים רצון בשמים להכניס בלבו מיאוס וריחוק לאותו דבר.** והוכחנו מכמה דוגמאות שהכוח הזה קיים בנפש.

כדאי לדעת שיש אנשים שבצעירותם אהבו את הכבוד עד מאוד, כי נולדו עם בשר ודם כמו כולם (ויש מהם שאף נולדו על פסגת ההר), ועשו הכל כדי לקבל ממנו עוד ועוד, והיום הם ממאסים את הכבוד מעומק לבם. הם אפילו לא מדברים על זה. אכן כן, יראי ה' האמיתיים לא מדברים כלל בענין הכבוד. הם פשוט ממאסים אותו וזהו זה. הם לא יכולים לסבול אותו. ולא תמיד הם היו במדרגה הזאת.

עקירת השורש על-ידי השי"ת בלבד

ה'אור החיים' הק' מרחיב לבאר מה היה כאן במעשה מדין, ובתוך דבריו הוא שואל: רגע אחד! דומה היה שפנחס כבר כיפר על בני ישראל, כמו שאמר הכתוב ויכפר על בני ישראל, ומה זה שאמר עכשיו שעדיין אין זה מספיק ועליהם לעשות פעולה נוספת בשביל הכפרה? ומשיב ה'אור החיים' הק' שקצת הועילה פעולתו של פנחס, אך לא לגמרי. היא הועילה לאלו שחטאו במחשבה, אך אלו שחטאו במעשה, זקוקים

והרגשתי כה טוב, וחיפשתי כיצד לשמש אותו עוד ועוד, ועכשיו גדלתי וראיתי שהלה אינו אדם בריא. האם אני צריך להיות העבד נרצע שלו? אינני צריך אותו - הנה באותו רגע, מתנתק הקשר, והוא אף מתחיל לסלוד ממנו.

דוגמא נוספת מהרגלים שיש לו לאדם, אף הרגלים בדברים שבקדושה: יש לו לאדם הרגלים בסדר יומו שאינו רוצה לשנותם ויהי מה. אם זה המניין שבו הוא מתפלל, אם זה שעת הקימה שלו. אי אפשר לזוז אותו. הוא מרגיש שמזה הוא שואב את חיותו. והנה יום אחד הוצרך לשנות מחמת חוסר ברירה, ואז קיבל טעם במהלך האחר, ועכשיו אינו רוצה לעזוב את המהלך האחר. אפשר להביא עוד אלף דוגמאות, אך כל אחד צריך לקיים בעצמו תן לחכם ויחכם עוד, ולהביא לעצמו דוגמאות מחייו האישיים. היה לו דבר שהיה להוט עליו עד מאוד, זה מה שרצה ולזה השתוקק, וביום בהיר אחד, הפסיק לרצות. אף אחד אינו מכריח אותו, אבל הוא אומר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים: את זה לא! יש מי שעשה את השינוי הזה בענין ה'נייעס', ויש מי שעשה את השינוי הזה בענין הוספת סוכר לקפה. היום הוא כבר לא יכול להוסיף סוכר לקפה שלו. בתחילה לא יכול היה להפסיק, וכעת אינו יכול להתקרב לזה בכלל.

כח יש ללב להתהפך

נמצאת אומר **שיש לו לאדם הכוח אחרי שהיה להוט על איזה דבר, לא רק להתקרר,** אלא **להתהפך לצד השני.** האמת שכאשר אחד מקבל תענוג אמיתי ממקום גבוה, יש שזה מקרר אצלו את התשוקה לקבלת תענוגים אחרים, אבל לא תמיד זה מוליד את המיאוס הגמור, וכבר תמצא אנשים לדאבון לב שפוסחים על שני

בעצמנו ולמחוק. מה שרק תעשה לא ימחוק את רושם החטא. ולדאבון לב כל אחד מרגיש את זה, ולכן אנשים מתייאשים. אומר ה'אור החיים' הק': כאן טעותך. להתייאש - לא! עד ליאוש, צדקת, כי יש באמת רושם חזק ואי אפשר למחוק, וכל זמן שאינו נמחק, אין כפרה. עד כאן אתה אומר אמת. אתה לומד אור החיים הק'. אבל אח"כ כשהרמת ידיים ואמרת שזה לא עובד ואין לך יותר מה לעשות - טעית, כי על זה דיבר ה'אור החיים' הק' ואמר שמדובר במהלך. **פעולות של מצוה שעוסקות באוהבי ה' ובשנאו רע, יש להן כח לעורר רצון בשמים למחוק את הרושם, ואז נעשית הכפרה.**

משניא ה' אשנא

בהמשך כתב ה'אור החיים' הק': **וַיַּעַז ה' וַאֲמַר צָרוּר אֶת הַמְדִּינִים וְגו', הַכֹּהֵנֶה בָּזָה לְהַקְדִּים לְשֵׁנָה הַמַּחְטִיאִים, גַּם לְהַתְעִיב הָעָרֵב וְהַטּוֹב הֵבֵא מֵהֶם, לְאָבֵד כָּל עַץ נֶחֱמָד וְכָל מַעֲוֵן מִתּוֹק וְכָל טוֹב הֵבֵא מֵהֶם עַל אֲשֶׁר גָּרְמוּ לָהֶם עֲשׂוֹת רָע, וְהוּא עַל דְּרָף אֲמָרוּ (תהלים קלט, כט) הֲלֹא מְשַׁנְאֵי ה' אֲשֵׁנָה, פְּרוּשׁ מְשַׁנְאֵי כְּאֵלוֹ אֲמַר מְשַׁנְאֵי שְׂגוּרִים לְשֵׁנָה בְּחֹר בְּטוֹב, כְּדֶרֶךְ שְׂדֵרְשׁוּ ז'ל (שבת קיד, ב) בְּפֶסֶק כָּל מְשַׁנְאֵי אֲהָבוּ מוֹת, אֵל תִּקְרָא [מְשַׁנְאֵי אֵלָא מְשַׁנְאֵי]**

נקודה חשובה מאוד. ונסביר: נניח שיש לו לאדם חבר שמידי פעם מחטיאו, אם בלשון הרע, אם בכל ענין אחר, וכל פעם אחרי שהוא מדבר אתו, הוא מתחרט. אמנם חברו יהודי הוא, ואין הדבר פשוט, כי אי אפשר לשנוא את נקודת היהודי, אבל העצה שה'אור החיים' הק' נותן לנו, נפלאה ביותר גם בציור זה, וכעת נראה איך עושים את זה. ובכן, אחת מהדרכים לעשות את זה היא שהאדם יתרחק ויעשה לעצמו הרבה

היו לעוד פעולה. והחשבון פשוט, כי תלוי לאיזה עומק זה חדר.

ואולם מדברי ה'אור החיים' הק' כאן יש לנו ראייה ליסוד האמור **שאף כשעוסקים בפעולות, עקירת השורש נעשית על-ידי השי"ת בשכר הפעולות.** כי הנה יש לשאול: ה'אור החיים' הק' הרי אומר כאן שהדרך לעוקרו היא על-ידי פעולות של מיאוס. הרוג את האנשים, השחת את עציהם, החרב את מקומם (והכל עם הכוונה הנכונה, כפי שה'אור החיים' הק' אומר בהמשך דבריו, כי אם האדם פועל סתם מחמת נקמה, אין בפעולתו משום עקירת הרע כלל, והרי הוא פועל סתם למען האינטרסים האישיים שלו, ואין לזה שום תועלת), ואם כן איך יכולה היתה פעולתו של פנחס להשפיע על לבותיהם של ישראל שיתנקו ממחשבת הזנות? הא לך שכאשר נעשים מעשים טובים, קדושה וטהרה, קנאות למחוק את הרע... **לפנחס בן אלעזר היה מלוא המיאוס למעשה כזה שנעשה על-ידי נשיא בישראל, והפעולה שעשה לבער את הרע, אשר יצאה מלב כה נקי כפי שהקב"ה מעיד עליו, היתה לה השפעה על כל לבות ישראל.**

הוא אומר: ויכפר על בני ישראל אין פירושו שבזכות הפעולה שעשה, מחקו איזה חטא שהיה רשום למעלה בשמים, אלא פירושו שרוח הטהרה שבערה בנפשו של פנחס, מחקה את התענוג שהיה רשום בלבות ישראל, כי כך קבע הקב"ה בבריאתו, שכאשר נעשית מעשה מצוה בכאלה הרגשים עמוקים של קדושה, יש לה ביכולת למחוק את הרושם לא רק ממנו בעצמו, כי הקב"ה שולח רוח טהרה. וסיבת הדבר, כי תמיד שולח הקב"ה רוח טהרה, כמו שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. זה צריך להגיע מן השמים. ברור שאין לנו את היכולת לעמוד

פלוני, אבל איך אומרים? הוא לא יבין אותי ואני לא אבין אותו. כשהוא מדבר עם פלוני, זה לא נותן לו את התענוג הנפשי. והנה סוף סוף הוא מצא מישהו שיש ביניהם הבנה אמיתית. הוא התחיל לדבר אתו באופן קבוע והרי הם מבינים איש את רעהו היטב. כשהם מלבנים יחד איזה ענין פוליטי, יוצאים מביניהם חידושים על גבי חידושים. תמיד יש להם מה לחדש ומה לדמות מילתא למילתא. אולם כל פעם אחרי שהוא מדבר עם פלוני, הוא מתמלא רגשי חרטה: חבל שהגענו לדבר כך על יראי ה'. אבל תוך כדי הוא אומר לעצמו: תשמע! אתה מכיר עוד אחד כמותו? לא, אינך מכיר. הלא הוא חד בדרא. אם כן, הגם שדבר אחד בשיחתנו לא היה כהוגן, אין צורך לוותר בעבור כך על כל החבירות בינינו.

ובכן, מה שקורה הוא, אומר ה'אור החיים' הק', שאדם זה משתעשע עם הלשון הרע שלו. בעצם הוא מקיים בעצמו הוי מחשב, אך בדרך ההפוכה. הוא אומר כך: אני מפסיד מצד אחד, אך מרוויח מצד שני, וצריך באמת להשתדל ללכת בדרך הישרה. כך הוא אומר בעצמו בלבו. הוא נהנה מזה וכך הוא הוא מוסיף להעמיק אותו בנפשו פנימה, ומה שיקרה הוא שיחזור לכך שוב. בוודאי יחזור אליו שוב, למה? כי הוא יצטרך שוב להרגיש את הטעם הערב של הלשון הרע, ממש כמי שהתמכר לטיפה המרה, שחוזר אליה שוב ושוב כדי להרגיש את טעמה.

ויתור על העצים והמעיינות

ה'אור החיים' הק' אומר שצריך להבין את הבעיה. **כל עוד רגש ההנאה קיים, אין האדם יכול להשיג כפרה ובוודאי ישוב לכסלו.** שואל השי"ת את האדם: האם אתה מוכן לנתק אתו את הקשר לגמרי יותר לא לדבר אתו כלל? אני מתכוון בדרכי נועם,

גדרים וסייגים סביב ענין זה, וכלשון השל"ה **הק' שיש לו לאדם להתרחק מצ"ט שערי היתר.**

פירושו של דבר **שהאדם מנסה להתרחק מהתועלויות שיש לו מאותו אדם שמחטיאו.** איני חפץ באותן תועלויות. למה? **כי הן אלה שמעוררות אצלי את המשיכה לאותו אדם,** וכיון שאני נמשך אליו... וכאן צריך לפנות קצת ממה שאנו רגילים. בדרך כלל אנו אומרים שהגדרים והסייגים הם כדי שלא ניכשל, כי בלעדיהם - כשניכשל, ניפול בתוך הבור, ועמהם, אף שניכשל - עדיין נעמוד מרחוק. אבל כאן באור החיים הק' אנו מוצאים טעם נוסף לצורך לעשות גדרים וסייגים, והוא **שכאשר האדם קרוב אל הדבר, הוא קשור אליו רגשית, וכיון שהוא קשור אליו רגשית, אע"פ שאינו נכשל, אין זה נותן לעקור את רושם התענוג שיש לו מן העבירה הקודמת,** ולכן העצה היעוצה היא שיתרחק ממנו בכל מיני ריחוק (ובוודאי צריך לעשותו בחכמה, בפרט בדוגמא הנ"ל, כי למה לו להתקוטט עם חבריו), וזאת מפני שאינו רוצה שישאר **בו קשר רגשי וקבלת הנאה ממנו, והכל כדי למחוק את הרושם שנוצר בנפשו ממנו.** לא את פלוני הוא רוצה למחוק, אלא את הרושם שנוצר בנפשו. יש לו בעיה אישית שבה הוא מטפל. זוהי הסיבה שאינו עושה את זה בכעס ובהצתת אש המחלוקת, אלא בישוב הדעת ובשום שכל. אין הוא רוצה שיצטרך להגיע אליו שוב.

התרחקות מחבר שמחטיא

נדבר שוב על הדוגמא הנ"ל במי שיש לו חבר שמחטיאו בלשון הרע (כי בדוגמא זו יותר קל לדבר ברחל בתך הקטנה). נניח שהאדם הוא אדם על רמה ואין הרבה שמבינים אותו ושהוא יכול ללבן אתם איזה ענין פוליטי על רמה. הוא אומר ככה: אני יכול לדבר עם

יתברר שכל כוחות הנפש שהשקיע, הביאו לתוצאה אחרת. הוא השקיע מיליוני דולרים והגיע למקום אחר לגמרי. **המקום שאנו רוצים להגיע, הוא סך הכל למחוק מהנפש את רושם התענוג של החטא.** אכן התשובה היא שכאשר האדם מבין שהבעיה הגדולה ביותר היא שהוא עצמו מת בתוכו פנימה מחמת החטא. לאט לאט הוא הולך ומת. דומה הדבר לחומרים מסוכנים שרבים בעולם מכורים אליהם, אשר הם ממיתים את הגוף בפועל ממש בהמתה איטית. אף כאן, על-ידי החטא, הנפש הולך ומת.

ובכן, האדם מסתכל לאחור ורואה איך נפשו הלכה ומתה עוד ועוד. הוא מבין שהיה יכול להיות מחובר לנצחיות ולהרגיש הנאה אמיתית ותענוגים אמיתיים כאן בעוה"ז, והחטאים הם אלו שמנעו ממנו הכל, ועדיין הם מוסיפים להמיתו. כשהאדם רואה את זה, הוא מאוד נשבר מזה, אך בדרך כלל הוא לוקח פנייה שמאלה ושוקע בייאוש, כי הוא מרגיש שאין לו מה לעשות בשביל זה. באה התורה הקדושה ואומרת: **לא! אחרי שאתה רואה כמה החטאים ממיתים אותך, אין לך ליפול ליאוש, אלא עליך לקום ולהיות בא ליטהר ומן השמים יסייעו אותך.** ואיך אתה בא ליטהר? **על-ידי שאתה מתבונן בכך, שדבר זה גוזל לך את חייך.** מצב זה. פעמים שמדובר בכלי שיש לו לאדם, פעמים שמדובר במקום שבו הוא נמצא לפרנסתו וכדומה, פעמים שמדובר בחבר שיש לו כאמור לעיל, וכן הלאה. הדבר הזה הורג אותי מבפנים.

עכשיו, אומר ה'אור החיים' הק': הבה נתקדם אתך בעוד צעד. האם אתה רוצה באמת לחזור בתשובה? בא אתי. בא נחזור בתשובה. בא נבין מה קרה. נפשך התהדקה לתענוגים מסוגים אחרים, ואחרי שכבר גמרת אומר בהחלטה נחושה שלא תחזור אל הדבר, מה תעשה ולא תחטא? והרי

אבל תמצא לך את הדרך לסיים עם פלוני. האדם משיב שקשה לו מאוד, והשי"ת אומר לו: הפלא ופלא! עכשיו שאתה מבין שקשה לך, אפשר לדבר אתך ולראות מה אפשר לעשות.

הוי אומר: **אם האדם רוצה להשיג כפרה, הוא מחויב לוותר על העצים ועל המעינות.** האדם שואל: מדוע? אני רוצה לאכול את הפירות ולשתות את המים. והתשובה היא: לא ולא! **אתה מחויב לנתק את הקשר הרגשי שיש לך, אחרת, תמשיך ליהנות מהעבירה עצמה ולא תועיל לך חרטתך.** עליך לוותר על דברים שבעצם הם מותרים, **הכל כדי לעקור מלבך את הקשר הרגשי.**

ואיך באמת האדם עושה את זה? הלא מציאות היא שהוא מחובר לזה רגשית, ואיך אפוא ייפך פתאום מאוהב לאויב? על כך מבאר ה'אור החיים' הק' בהמשך דבריו **שהאדם מחויב לעשות את הפעולה הזאת מתוך ההכנה שהוא שונא אותו בגלל שהכשילו בחטא.** אם הוא רוצה לנקום בו ולו בגלל המגיפה שהגיעה על ידו, לא הועיל כלום. יסוד נפלא. האדם אומר כך: ארבעה ועשרים אלף מ ישראל מתו בגללם. אנו הולכים לנקום בהם. לא ולא! אם אתה עושה כן, הפסדת את הנקודה. נראה לך שאנו צריכים את הנקמה? ממש לא. אולי כן, אבל זה נושא ששייך לפרשת מטות, לא לכאן. **עכשיו אנו זקוקים לענין אחר לגמרי, שזה יימאס בלב.** מה יימאס בלב? אין לנו ענין במדין ואף לא במעיינותיהם ובעציהם. **אנו משתמשים בהם רק ככלים כדי להמאיס ולהשניא בנפשינו את החטאים של ע"ז ושל עריות שהם הכשילו אותנו בהם.**

התבוננות בחיים הנגזלים

ואיך מגיעים לזה? והדבר הרי נחוץ באופן קריטי, כי אם האדם לא יגיע לזה,

פרשת חוקת שכאשר האדם רוצה להתקרב אל השי"ת, השי"ת מרחיק את עצמו ממנו כדרך האב שרוצה להרגיל את בנו הקטן לצעוד על רגליו, שמרחיק את עצמו ממנו, והילד הולך ונופל וקם ושוב נופל, עד שהוא לומד ללכת על רגליו. אף כאן, **כל פעם שהאדם רוצה להתקרב, הקב"ה מתרחק ממנו כדי להעלותו לעוד מדרגה ולעוד מדרגה. לעזור לו לטפס, לעזור לו להתבטל אליו יתברך.** אין לו לרבש"ע ענין להכשיל את האדם. להיפך, הוא רוצה שהאדם יתרגל להשען עליו יותר ויותר, ולהוסיף באמונתו, שאע"פ שנפל, יוכל לקום. אם האדם מבין וזוכר כל זה, הרי הוא אומר: מי אומר שאחרי שהאדם נפל, אין יותר בא ליטהר? הבא ליטהר אינו נמחק. הוא לא יכול להימחק. מה שיכול להימחק, זה רק לוח שבו רשום כמה ימים לא היתה שום נפילה. אך **הבא ליטהר שמביא סיוע מן השמים, זה אינו יכול להימחק. וכיון שכן, הוא קם שוב פעם, ושוב פעם. הוא מבין שהוא מנסה למאס את החטא ואת תענוגיו.**

בוודאי זה כולל הרבה מאוד התבוננות. האדם מתבונן בחיים האמיתיים שמחכים לו, ומצד במוות שהחטא גורמת לו, וכך הוא ממאס בו במחשבתו שוב ושוב, וזה מה שמביא לכך שמן השמים יסייעוהו. נשאר לנו ללמוד גם את דברי האור החיים' הק' בפרשת כי תשא - אי"ה בשיעור הבא.

הרושם נשאר בנפשך. ובכן, מה תעשה? **תתנתק מכל מה שמסביב, ותעשה כן אך ורק כדי להיות בא ליטהר ולא כדי ליתן ביטוי לכעס שיש לך על עצמך.** אל תבוא לשבור עכשיו מתוך כעס זה שמפעפע בך. חבל! אם אתה ממילא עושה, מדוע אינך חושב נכונה? אם אינך חושב נכונה, לעולם לא תגיע.

האדם צריך להבין ככה: **יש רושם בלבי, ולכן אני מסכים להתנתק מההנאות שמסביב, ומצורך פעולתי זו לתפילתי שאני נושא לרבש"ע שישלח רוח מלמעלה שתפעל בלבי למאס את הדבר הזה לאט לאט** (אכן כן, זה לוקח זמן).

שבע יפול צדיק וקם

כעת נשאל: מה קורה אם תוך כדי שהוא מרחיק את עצמו, הוא שוב נכשל ונופל? ובכן, אם חשב שהוא יכול לבד ואם חשב שזהו המהלך של האור החיים' הק' שאפשר לבד, אזי הוא נשבר מאוד ברוחו, כי הוא רואה שהוא עשה כדברי האור החיים' הק' ולא הועיל לו, והרי הוא בא לנקוש על ציונו של האור החיים' הק' להודיע לו שזה לא עבד בשבילו. אבל אם הוא מבין שזה פועל כמו שכתב האור החיים' הק' בפרשת בראשית שהוא בא ליטהר והקב"ה הוא זה ששולח לו רוח ממרום למאס החטא בלבד, והוא זוכר מה שכתוב בנועם אלימלך

נודב

ע"י ידידנו הר"ר **יעקב ליכטמאן** הי"ו
לרגל היכנס בנו בבריתו של אברהם אבינו

יום שני פרשת פנחס ט"ז תמוז תשפ"ד

ניתוק הקשר הרגשי לחטא על-ידי תענוגים דקדושה

דומה שבשיעור הקודם לא אמרנו בפירוש, ונאמר כעת שבפרשתו ה'אור החיים' הק' אומר בפירוש שזו פעולה סגולית שמביאה **סייעתא דשמיא**, וביארנו שזה פועל באופן של הבא לטהר מסייעין אותו, כי מן השמים צריך למחוק את הרושם, וכשהאדם עושה פעולות מצדו, הקב"ה יעזור לו מצדו למחוק לו את הרושם. וכן אמרנו שעשיית הגדרים וסייגים מועילה הרבה לנתק את הקשר הרגשי אל החטא.

מצוה שסגולתה לנתק את הקשר

ובכן, זהו אופן אחד לעשותו, באמצעות הרחקות מעשיות. והנה בפרשת כי תשא, אחרי המעשה של חטא העגל, הקב"ה אומר למשה: "שמר לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גורש מפניך את האמורי והכנעני והחתי והפריזי והחוי והיבוסים". אין הדבר ברור מהו הציווי שמר לך את אשר אנכי מצוך היום. הדרך הקלה ביותר היא לומר שזה בא כהקדמה למה שנאמר מיד לאחר מכן: "השמר לך פן תכרות ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עליה פן יהיה למוקש בקרבך, כי את מזבחותרם תתוצון ואת מצבותם תשברון ואת אשריו תכרותון". הקב"ה אומר: כשאתה נכנס לארץ ישראל ואתה מוצא שם את אלילים ומזבחות של יושבי הארץ, שבור אותם, נתץ אותם ועקור אותם מן השורש, וההקדמה לכך היא: שמר לך וגו'. שמור היטב את מה שאני הולך

הבא לטהר מסייעין אותו

בשיעור הקודם התחלנו ללמוד יסוד גדול שה'אור החיים' הק' מביא כמה פעמים, בפרשתו על צרור את המדינים, ובפרשת בראשית על הפסוק לפתח חטאת רובץ, ובפרשת כי תשא על הפסוק שמר לך את אשר אנכי מצוך היום. היסוד הוא שלאחר שהאדם חטא, נותר בו רושם החטא בצורת תענוג. כשחטא היה לו איזה רגש של תענוג, ורגש זה נשאר בו גם אחר שכבר עזב את הפעולה, ואף שהוא מתחרט עכשיו, רושם התענוג נשאר והרי זה מקשרו אל החטא, ואינו יכול להשיג כפרה מלאה, ואינו יכול לנתק עצמו מן החטא עד שאינו מוחק אותו רושם. ואיך עושים זאת? אומר ה'אור החיים' הק' שהאדם צריך לעסוק בלהטעב ולמאס ולרחק את הענין מנפשו באופן שימחוק את הזכרון שיש לו שענין זה מביא לו תענוג והנאה, ויבין שההיפך הוא הנכון, זה מורידו לשאול תחתית, זה מחריבו וגוזל לו את חייו ואת נצחיותו.

וביאר ה'אור החיים' הק' שלפעמים הקב"ה נותן בשביל זה מצוה מיוחדת. למשל, מצות צרור את המדינים והכיתם אותם, היתה לעקור את עצייהם וכו' מן השורש, וזה מה שיועיל למחוק את רושם התענוג, ואמרנו שזה מועיל באופן סגולי, וזה כתוב בפירוש בדברי ה'אור החיים' הק'.

הסגולה הבאה מנתיצת מצבות, וזהו הצווי שמר לך: אתם הולכים לעסוק עכשיו בדבר שמאוד נחוץ לכם כי אתם צריכים למחוק את הרושם הנשאר אצלכם.

מתי יבוא לידי ואתעב את הדבר

וכאן מוסיף ה'אור החיים' הק' עוד דבר חשוב מאוד: **"והגם שעדין לא הגיעו לארץ** (ויקה להם עוד ארבעים שנה עד שייכנסו), **יועיל החפץ והרצון בזה לכפרה על הדבר** (עצם זה שהאדם חושב על זה ומשתוקק לעשותו, כבר מביא לו את התועלת, כי למה הוא צריך? למחוק את הרושם מן הלב, ונתיצת המצבות היא רק כלי לעשותו. לכן די בכך שידברו אתו על הכניסה לארץ ישראל, ויאמרו לו שכל עוד המזבחות והמצבות שם, לא יהיה לו כלום, כי השכינה לא תוכל לשרות שם, וממילא כבר תתעורר בו עכשיו התשוקה לשבור ולנתץ אותם, וכבר ייעשה עכשיו מה שצריך להיעשות), **והוא אמרו שמר לך פרוש על דרך אמרו** (בראשית לו, יא) **ואביו שמר את הדבר, שיהיו משמרים מתי יבוא עת לעשות כל הכתוב להתעיב אותו דבר שבו נכשלו".**

בהמשך מסביר ה'אור החיים' הק' שמטעם זה כתב תיבת לך - שמר לך - לומר: אלמלא הייתם חוטאים, לא היה נדרש כל-כך שתעסקו בזה, אבל היות שחטאתם והרושם נחקק בכם בעומק נפשכם, נצרך לכם ענין זה של שמור.

החרטה מתעבת ומרחיקה את החטא

ונמצא שלמעשה יש לנו כאן עוד דרך. **חוץ מהמהלך של תיעוב על-ידי פעולות**, כגון השחתת אילנות, יש כאן **עוד מהלך של תיעוב על-ידי התבוננות**. כשהאדם קולט מה הוא מפסיד על-ידי החטא, שזה בעצם הוא עצמו... הוא מבין כמה הוא מאבד את כל הפוטנציאל שלו, שהם החיים הנחצייים... זה מה שעוזר לו לתעב את

לומר לך. אבל לשון מיותרת היא לכאורה, כי על כל מצוה אפשר היה לומר אותה.

אומר ה'אור החיים' הק' יסוד נפלא. הוא אומר שהקב"ה באמת מדבר בענין הכניסה לארץ ישראל, ולפי הפשטות כשמסתכלים על הפסוקים, זה נוגע רק לזה. כשאתם נכנסים לארץ ישראל ומוצאים בה אלילים, הרוס אותם ותשרש אחריהם עד שלא נשאר כלום מהם וממשמשיהם. אבל ה'אור החיים' הק' מדייק שפסוק זה נכתב לאחר שבני ישראל נכשלו בעבודה זרה. **"ואולי פי לצד שעבדו ישראל עבודה זרה, לזה מתחכם ה' לרפא שברם במה שיצירו את עובדי הע"ז ויקוו לאבדם ולהרחיקם כל קרוב אליהם, על ידי זה יתכפר עוונם ויתרצה תשובתם".**

הרי זה כאילו היינו אומרים שמדובר היה ברצף של מקרים שנעשו בהשגחה מדוקדקת. הקב"ה כאילו אמר: הלא הם זקוקים עכשיו לדבר מה שיסייע להם למחוק את הרושם שנוצר בנפשם מהעבודה זרה שעבדו, אכניסם לארץ ישראל ושם יוכלו לשבור ולנתץ את כל האלילים וכו'. והרי זה מזכיר את מה שכתב ה'אור החיים' הק' בפרשת וירא על וה' פקד את שרה, שכאשר הקב"ה רוצה ליתן לאדם שפע מסוים, הוא מזמין לו מצוה שסגולתה להמשיך שפע זה. אברהם אבינו צריך היה להיוושע בזרע של קיימא, סיבב הקב"ה שיתפלל עבור אלימלך, וכך התקיים בו כל המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחילה. אף כאן, הקב"ה ידע שבני ישראל זקוקים עכשיו לשפע מסוים שיועיל להם למחוק את רושם התענוג בנפשם... לע"ז יש הרי תענוג מיוחד, תענוג של כוחי ועוצם ידי, וכבר אמרו **חז"ל** כמה היתה העבודה זרה מושכת קודם ביטול יצרא דעבודה זרה. זימן להם הקב"ה את

הדף או על לוח לבו, שמיחודי זה אפשר לקבל כך וכך. הוא רושם: מיהודי פלוני קיבלנו מאה ושמונים דולר. אח"כ מדפיסים את דף עם רשימת כל התורמים ועם הסכומים המדויקים שתרמו, כך שכעבור שנה כשהבחורים יגיעו בפורים לאותו תורם ויתן רק מאה דולר, יוכלו לומר לו: אשתקד נתת לנו מאה ושמונים. אומר ה'אור החיים' הק' שדבר זה קיים לגבי תענוג. כשהאדם קיבל תענוג מעבירה, הוא רשם אצלו במוח: משם אוכל לקבל תענוג בעת הצורך. וכמה שהוא מתחרט, הרושם הזה נשאר.

והשאלה היא: איך מוחקים את השם הזה מהמחשב. רוב רובם של הציבור מתמודדים עם הקושי הזה. מה אני עושה שפלוגי ישכח את מספר הטלפון שלי? בגלל שפעם אחת נתתי לך אותו, אני צריך עכשיו להיות משועבד אליך עשרים שנה?! אתה הולך לשגע אותי עכשיו?! בא נגמור עם זה כאילו לא פגשתי אותך מעודי. ובכן, אחת מהעצות שמועילות בדרך כלל (לא אצל כולם) שמסרבים לו מאה פעמים (ולפעמים מוסיפים לסייב הסברים), עד שהוא מתחיל להבין שהסיפור נגמר. אין יותר מה לדפוק אצלו. לא יועיל לו ללכת בטובות ולא ללכת באזהרות. שום דבר לא עובד יותר. אין לו כבר כסף והוא לא נותן. כבר ניסית פעמים אין מספר. הוא לא נותן. אז מספרו ומקום מגוריו נמחקים אצלו מרשימתו.

זה מה שקורה גם בענין החרטה על החטא. כשהאדם עשה חטא, נרשם אצלו בנפש שמשם מקבלים תענוג, וכמה שהוא מנסה לשכוח מזה, כיון שעובר זמן מה, הוא נזכר מחדש ורוצה לחזור לשם שוב. אבל **אם ילך ויתעב את החטא**, ויאמר לעצמו: זה נורא ואיום, זה עשה לי צרות צרורות. כשאני זוכר את התענוג שגרם לי החטא, **עלי לזכור גם את מה שקרה לי**

החטא וממילא למחוק את זכרון התענוג. וזהו בעצם הרחבה של מושג החרטה הידוע לנו מכבר שהוא אחד מכללי התשובה. כשהאדם עוסק בתשובה, יש לו את חלק הוידוי שפירושו שהוא חי עם האמת. הוא אומר בפה מלא: כן, אני עשיתי את זה. אינני מאשים אף אחד. אין הדבר תלוי אלא בי. זה מה שעשיתי וזה מה שקרה. **הוא צריך לעבור את התהליך הזה של אמירה ברורה בפיו בשביל להביא את עצמו להכרה במה שקרה**, כי אין האדם יכול להתקדם הלאה אם הוא מרמה את עצמו ומראה באצבעו: לא, לא נכון, זה פלוני, לא ידעתי.

והחלק השני הוא **חלק החרטה**. יש שאנו סבורים שחרטה נועדה להרגיש רע. המשגיח שואל את הבחור: קלטת מה עשית? הרסת סדר שלם, גרמת לביטול תורה דרבים. הוא רוצה שהוא ירגיש רע. שואלים את המשגיח: מה יעזור לך שהוא ירגיש רע. קבלה על העתיד היא מציאות. הוא מבטיח שלא יעשה את זה שוב. הוא מקבל על עצמו שאם שוב פעם ינפץ חלון, ישלם אלפיים שקל. כשיש לנו הבטחה עם כיסוי שלא יעשה את זה שוב, אפשר לקבל אותו חזרה לשיבה. אבל מה זה עוזר שהוא מרגיש רע? אכן אפשר לומר אולי שההרגשה הרעה תעזור לו שלא לעשות את זה שוב. אבל ה'אור החיים' הק' לומד שהחרטה היא ענין אחר לגמרי. בנפש יש רושם של תענוג הבא מן החטא, והחרטה גורמת לו לתעב ולהרחיק את הדבר ועל-ידי כן למחוק את הרושם שנשאר בנפשו.

מחני נא מרשימתך אשר כתבת

נרחיב קצת יותר בטרם נתקדם הלאה: כשמנהל מוסד קיבל הלוואה או נתונה מאיש אחד, דבר ראשון הוא רושם, או על

האמיתית היא מחמת גופו של דבר, היינו בגלל שהחטא גזל ממנו את החיים עצמם. אפילו לא על המגיפה שבאה כתוצאה מזה, אלא על הנזק הרוחני שנעשה, ואת הנזק הרוחני הרי אין האדם מרגיש ורואה מאחר שהוא עצמו טמטם את הלב שצריך להרגישו.

כדרך שמצילים את מי שנתפס בכת

אכן מהו המהלך שנתנו לנו הצדיקים? הנה ידוע בעולם שכאשר האדם נתפס בכת (והדבר מצוי מאוד, ואף כי למחצה שליש ולרביעי) קשה לו לראות בעיני שכלו כמה הוא מזיק לעצמו באופן פשוט ביותר, מדוע? כי הוא נמצא בסביבת אנשים שמדברים באופן זה ומאמינים בשטות זו וכל מוחו שבוי בדרך זו של חשיבה, וכשמדברים אתו ורוצים להסביר לו דברים של טעם, אף שהוא בעל כשרון ובעל תפיסה, מרגישים כאילו מדברים אל הקיר. הדבר ידוע ומפורסם בכל העולם שאפילו יהיה האדם החכם ביותר, כל עוד הוא נמצא בפנים, אין מה לדבר אתו. ומה העצה? העצה היחידה היא להוציאו משם. בלי לדבר מילה. תפוס אותו ותוציא אותו משם בין אם הוא רוצה בין אם לא (אנו מדברים על הרעיון, לא מורים עכשיו לעשות כן למעשה), וכיון שיהיה בחוץ במשך שבועיים, תוכל להתחיל לדבר אתו.

הבעיה זו קיימת אצל כל אחד לגבי טעויותיו, כי כל עוד הוא נמצא בתוך הטעות, קשה מאוד לדבר אתו עליה. וכן הוא הדבר לגבי ילדים. מנסים להסביר לילד: אתה משתטה, זה יפריע לך, תאבד את החברים שלך. או: המשגיח אינו מרשה להביא את הכלי הזה לחדר. שמעתי את כל תירוציך. אני אומר לך... הוא יזרוק אותך ואח"כ יהיו לך בזיונות ותצעק שהוא בייש אותך ברבים. כשהוא במצב זה, מוחו נעול ואין עם מי לדבר. והעצה היא כאמור,

לאחר מכן. היה לי אח"כ בזיונות ולא הבנתי את תלמודי ולא הרגשתי טעם בתפילתי. שיכניס את זה במוחו שוב ושוב. יחשוב על כך וידבר על כך ויעשה פעולות על דרך זו, וכל זה יועיל לו למחוק את הרושם, בתקווה שבפעם הבאה במקום שיזכור את התענוג, יזכור את תחושת הגועל שהיתה לו לאחר מכן. זה מה שהחרטה צריכה לעשות עם האדם.

החטא מונע את החרטה

אולם הצדיקים הוסיפו והרחיבו את ענין הרבה יותר כדי שנוכל להשתמש בעצות הנ"ל באופן יותר מועיל, כי הנה הדרך הקודמת יש לה קושי. הקושי אינו על היסוד, וכי ספק יש לנו באמיתות היסוד?! הלא הוא היסוד הגדול ביותר ביהדות ונאמר על-ידי פה קדוש האור החיים' הק' שכל דבריו מפי הגבורה נאמרו. אך הקושי הוא בצורת הקיום של היסוד, כי כשהאדם חוטא, זה גורם לו לטמטום הלב, כמו שאמרו חז"ל (יומא לט, א): תנא דבי רבי ישמעאל: עבירה מטמטמת לבו של אדם, שנאמר ולא תטמאו בהם ונטמאתם בם, אל תקרי ונטמאתם אלא ונטמטם. ואחת מהתוצאות הראשונות של טמטום הלב היא שאין האדם מרגיש שמה שעשה הוא כל-כך נורא. אף שברגע זו אינו רוצה לחזור ולעשותו, מכל מקום זה נעשה לו כהיתר, ואינו מרגיש שזה סוף העולם. בלבד הוא אומר: לא כל-כך נורא, הרבה אנשים נכשלים בזה. ואם כן איך נוכל לבוא אל האדם לאחר שחטא ולומר לו שיתחרט? הרי החטא עצמו גורם לו שלא להתחרט! זהו הקושי העצום. ואף שהוא יכול לבכות על הדברים החיצוניים שקרו לו כתוצאה מהחטא, האור החיים' הק' הרי אומר מפורש בפרשת פנחס שלא זוהי החרטה האמיתית שמוחקת את הרושם. החרטה

מעשי, והרי אנו יודעים שכאשר **האדם מקיים מצוה**, הוא מקבל **חיות מעצם הדבר**, כי הוא מתדבק למשלח על-ידי שהוא נצטוו לעשות והוא עושה. נמצא שמעשה המצוה יש לו גם עשה טוב, לא רק סור מרע. לא כתוב שהתענוגים העמוקים של קדושה חייבים להגיע בהכרח משירת צמאה לך נפשי. הם יכולים להגיע מזה, אבל כמו"כ הם יכולים להגיע מעשיית פעולה שנצטוו לעשות, אם זו צרור את המדינים והכיתם אותם, אם זו תכרות את מצבותם ואשריהם תגדעון. **כל שהאדם יתן את דעתו בעת עשיית פעולה של מצוה, תמיד יהיה בה שייכות ודביקות.**

הא לך שאפילו בנוסח של ה'אור החיים' הק', יש בזה משום עשה טוב, אבל לפי מדרגתינו באופן פרקטי, אם האדם יטעם תענוג דקדושה ויתבונן בשעת מעשה, זה יועיל לו עד מאוד.

בראש השנה יוצא יוסף מבית האסורים

בענין זה יש לנו פירוש נפלא מה'חידושי הרי"ם'. **בראש השנה** (י, ב) איתא: בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים. יוסף הוא בחינת יסוד, נקודת התענוג שבאדם, ובכך, אחד מהדברים שקורים לו לאדם בראש השנה הוא זה שהוא טועם אז תענוג דקדושה, וממילא יוסף יוצא מבית האסורים. יש לו לאדם נקודה של תענוג? בוודאי יש לו, אלא שהוא בבית האסורים, ולכן אינו מצליח להפנותו למקום הצריך והוא פונה למקום שאינו צריך. הוא רוצה להפנותו למקום הצריך, אבל אינו מצליח. ההרגלים כובלים אותו בבית האסורים, וכן חוסר הכרת המושגים של תענוג דקדושה גורמים לו לפנות לשדות זרים ולכבול את עצמו יותר ויותר בבית האסורים. אבל בראש השנה, אז יוצא יוסף מבית האסורים.

להעבירו למצב אחר, ואז יוכל לשמוע ולהבין את הטעות שעשה.

אמרו לנו הצדיקים שכדי שמהלך התינוב באמת יועיל, יש לעבוד באופן אחר. **יש לקחת את האדם ולתת לו להרגיש תענוג דקדושה** - תענוג דקדושה! הרגשים אמיתיים ועמוקים. **ואז כשיהיו לו אותם הרגשים עמוקים**, נזכיר לו ונשאל אותו: נו, האם היה כדאי? **ואז ירגיש ששני אלה הם תרתי דסתרי ותהיה לו חרטה עמוקה.**

סור מרע על-ידי עשה טוב

זהו העומק של סור מרע על-ידי עשה טוב, וכפי שהבאנו בעבר מה'דברי יחזקאל' שהסביר בענין יעקב אבינו ששיכל את ידיו אל מנשה ואפרים, שהיתה מחלוקת בינו לבין יוסף, ודעתו של יעקב היתה שבעקבתא דמשיחא צריכים לקיים סור מרע על-ידי עשה טוב. בוודאי צריך לסור מן הרע, אבל כדי לסור באמת מן הרע, צריך לעשות את זה במוח כפי שראינו בדברי ה'אור החיים' הק'. ואף במוח אין די בהבנה טכנית שאין זה טוב, ואין די בהחלטה טכנית שלא לחזור עליו, אלא זה צריך לחלחל הרבה יותר עמוק. **הוא צריך להגיע למצב שירגיש שהתענוג האמיתי נמצא בקדושה, ויבזז לתענוגים האחרים ויבכה לה' שלעולם לא ייכשל שוב.** רק זה נקרא סור מרע אמיתי, והדבר הזה יכול לקרות רק אחרי שיכניסו אותו לעולם אחר, עולם של תענוגים דקדושה. זה מה שיפעל עליו הרבה וינתק את השייכות והקשר והזכרון שלו לאותו תענוג הבא ממקורות אחרים. קשה מאוד שדבר אחר יעשה את זה טוב כל-כך כמו זה.

ואפילו ה'אור החיים' הק' שדיבר בענין התינוב, הלא הוא מדבר על המצוה המסוימת שהקב"ה נתן לעסוק באיזה ענין

בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם. וכותב כך: וישב העם בקדש - שישבו והתעכבו בקדושה זמן רב ונעשה להם טבע. וזהו ותמת שם מרים, **שעל ידי תענוג זה דקדושה, נשכח מהם מה שהמרו נגד כבודו יתברך.** ותקבר שם - **ששכחו תענוג הטמא, שכבר נמשכו זמן רב בקדושה.** דברים מאירים. הפירוש הוא שכאשר האדם זוכה להרגיש תענוג דקדושה, רגש זה מצליח למחוק אצלו רושם החטא.

תענוגים האחרונים משכחים את הראשונים

והאמת שיש לזה הסבר פרקטי מאוד, וכבר דיברנו על זה הרבה, והוא על פי הכלל של צרות האחרונות משכחות את הראשונות, כדאיתא **במסכת ברכות** (ג, א) שלעתיד לבוא לא יצטרכו להזכיר את הניסים הראשונים, כי יהיו אז ניסים יותר גדולים, ואיתא שם: "משל, למה הדבר דומה - לאדם שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל ממנו, והיה מספר והולך מעשה זאב (מרוב התפעלות); פגע בו ארי וניצל ממנו, והיה מספר והולך מעשה ארי; פגע בו נחש וניצל ממנו, שכח מעשה שניהם והיה מספר והולך מעשה נחש. אף כך ישראל - צרות אחרונות משכחות את הראשונות".

יכולים לראות כן גם בימינו בענין החדשות, שאם אין על מה לדבר, מדברים על נושאים שלא כל-כך מעניינים, וכיון שמגיע איזה נושא יותר מעניין, הנושאים הראשונים נעלמים כאילו לא היו, ואם לאחר מכן מגיע נושא עוד יותר מעניין, הנושא הקודם ג"כ נעלם. כך הוא הסדר, כי בעצם **מדובר בהתפעלות, וכל שמגיע דבר חדש שמביא יותר התפעלות, זה גורם לנושא הראשון להחוויר לעומתו ולהפסיק לגרום להתפעלות.**

איך הוא יוצא? על-ידי קבלת עול מלכותו, על-ידי המלכת הקב"ה בסדר המלכיות זכרונות ושופרות, על-ידי המתיקות שבסדרים אלו, יוסף יוצא מבית האסורים.

כל-כך מאיר, כל-כך חסידי, וכל-כך בדרכו של האור החיים' הק'. כי האדם חושב לעצמו: במה עלי להיות עסוק בראש השנה? לכאורה עלי להיות עסוק בתשובה, כי כך יש **מרינו סעדיה גאון** לחזור בתשובה בין התקיעות, מה גם שהוא יום הדין. מצד שני שמעתי בשם **צדיקי האמת** שצריך לעסוק בעיקר בהמלכת הקב"ה. האמת שהא"ב **של המלכת הקב"ה הוא לשמוע לקולו יתברך ולחזור בתשובה על כל העבירות,** אבל האדם מרגיש שאם כן הוא בעצם צריך לעסוק בתשובה. אומר ה'חידושי הרי"ם': איפכא מסתברא. **כשהאדם עוסק בהתדבקות בפסוקים של מלכיות זכרונות ושופרות, כשהאדם עוסק בהרגשת אהבת כלולותיו, אזי הוא מרגיש שאינו רוצה כלום חוץ מהקב"ה.** הוא מכסה את פניו בטליתו ואומר: רבנו של עולם! רק את זה אני רוצה. איני צריך שום דבר בעולם. זה כל-כך כואב לי. מה אני עושה שיותר לא אשוב לכסלי?

אומר ה'חידושי הרי"ם': זה מה שנקרא סור מרע, אבל לא סתם סור מרע, אלא זהו **הסור מרע שאותו אנו מחפשים,** באופן שהאדם **מחפש לדעת איזה מצב בראש השנה יוכל להעניק לו תענוג יותר גדול במלכיות זכרונות ושופרות,** למה? כי הוא **רוצה לחזור בתשובה.** הוא יודע שהוא צריך לחזור בתשובה **ושהתשובה תותיר בו רושם מתחילת השנה לכל השנה.**

כמו"כ נמצא יסוד זה בצפנת פענח (לבעל התולדות) **בפרשת וארא,** שם הוא מדבר על הפסוק **פרשת חוקת:** וישב העם

משאר הדברים שיש בנסיעה לצדיק, כמו סייעתא דשמיא וקבלת התפילות, שהם באופן של סגולה, יש גם דבר שהוא זקוק לו באופן הפשוט ביותר כדי להיות יהודי. יש בי רושם של העבירות שעשיתי, וכל עוד רושם זה קיים, הוא מפריע לי ללמוד ומושך אותי לעוד עבירות (זהו באמת הסיבה שעבירה גוררת עבירה, כי הוא מכיר את התענוג, ורוצה לקבל ממנו עוד), ואם לא אטעם טעם דקדושה, אמשיך לחטוא, ואיני יכול להרשות לעצמי להמשיך לחטוא.

כך האדם מחפש להרגיש תענוג דקדושה, אם באופן זה אם באופן אחר, ובוודאי כשהאדם חכם, הוא לוקח לעצמו חברותא ולומד כמה שעות ברציפות. היצר הרע בוודאי לא יניח לו, כי הוא פוחד מזה פחד מוות, אבל **האדם נלחם עם היצר הרע ומקיים בעצמו וישב העם בקדושה זמן רב**. הוא מבין שרבע שעה לא יעשה את זה, ואפילו יישב שעה או שתיים, אם יפסיק באמצע כמה פעמים - קצת ללמוד, קצת לשתות קפה, קצת לדבר - זה לא יקרה. הוא מבין מה הוא צריך. **הוא צריך להרגיש תענוג דקדושה, והקב"ה קבע בטבע הבריאה שכאשר האדם מכין עצמו הרבה לתפילה ואח"כ הוא מתפלל, הוא יכול להרגיש את זה בתפילתו, אם כי בוודאי הוא זקוק לסייעתא דשמיא ואין כל הימים שווים, וכן אם האדם לומד ברציפות ועם הכנה נכונה, הוא יכול להרגיש את זה בלימודו, וכן הלאה, בזמנים מקודשים ובמקומות מקודשים, והאדם יודע שהוא זקוק לזה באופן קריטי.**

מתיקות אמיתית רק בקדושה

הנה **בישמח משה** תחילת פרשת **בראשית** מאריך הרבה ביסודות היהדות, ומביא שם כמה פעמים **מספר העיקרים**, ובתוך דבריו הוא כותב כך: "ונקדים עוד

והנה למדנו מדברי הגמרא שם **שאם יש לו לאדם רגש שאינו טוב בלבו ורוצה להסירו, אם ירצה לעמוד עם בורית וישפסף, יהיה לו מאוד קשה**. זה אפשרי אולי מצד הבא ליטהר מסייעין אותו, כפי שדיברנו. אבל מה שעובד באופן פרקטי הרבה יותר חזק כפי שהצדיקים הורו לנו לעשות, הוא המהלך הזה של הרגשים האחרונים משכחים את הראשונים. **כשיש לו לאדם התפעלות דקדושה, המבט שלו על הדבר הקודם שהיה לו, משתנה לגמרי**. זה טיפשי, זה שטות, זה ילדותי בהשוואה למה שאני מרגיש עכשיו. ובכן, זוהי עצה נפלאה, זוהי עצת ה'אור החיים' הק'. אבל היא לא סתם עצה נאה, אלא היא הכרחית, כי בלעדיה יישאר עם החטא הקודם. **ונמצא שחיוב דאורייתא הוא שהאדם יביא את עצמו לידי הרגשת תענוגים דקדושה**, שהרי הוא יודע מה מצבו, והוא רוצה להתקדם הלאה, אך יש לו חבילות שהוא נושא שאין מניחים אותו. **יביא את עצמו שוב ושוב לידי הרגשת תענוגים דקדושה, עוד קצת ועוד קצת, וזה מה שיועיל לו הרבה למחוק את הרישומים של החטא**. בוודאי מחויב האדם גם להרהר בתשובה, אבל הוא צריך לעשותו כשהוא כבר על ההר, לא כשהוא מתחתיו.

חייב אדם להתענג על ה'

ולכן ראו החסידים ואנשי מעשה צורך גדול כל-כך לנסוע אל הצדיק לשבת או ליו"ט, או כל דבר כעין זה, אשר הם פעולות שגורמות לו לאדם להרגיש שהוא חייב להרגיש את התענוגים הרוחניים. אכן מי שעומד מן הצד שלא למד את דברי ה'אור החיים' הק', ויש שזה האדם עצמו שלא למד את דברי ה'אור החיים' הק', חושב שמדובר על ריגושים בעלמא. הוא אומר כך: מה, להישאר בבית?! כולם נוסעים, אף אני אטע. אבל לגופו של דבר צריך האדם להבין שחוץ

החילוק בין תענוג דקדושה לשאר התענוגים

נמצא שהאדם צריך שתהיה לו היכולת להסביר לעצמו באותיות איך הקדושה מביאה לנפש תענוג בכמות ובאיכות יותר משאר כל התענוגים. לומר בלי להסביר, אינו דבר קשה. אומרים פסוקים, מזכירים ידיד נפש, אך כיון שלא מבינים כיצד זה פועל, זה מוריד מהשכנוע, כי חוסר הסברה (לעצמו) הוא חוסר הבנה. ובכן, אם האדם כבר נמצא תחת הרושם של תענוג דקדושה, הדבר פשוט שאינו צריך לשום הסבר, אך אם עדיין אינו שם, הוא צריך שתהיה לו דרך להסבירו לעצמו כדי שתהיה לו גישה ושייכות לזה כשיש לו נסיון וזכרון של חטא, ויוכל לומר אז לעצמו: אם אתה מחפש תענוגים, לא כאן הם נמצאים, אלא בדברים שבקדושה.

מביא ה'ישמח משה' כמה חילוקים דקים לבאר מדוע כל התענוגים האחרים לא באמת מביאים לו לאדם שמחה ומנוחת הנפש, ורק תענוג דקדושה מביא זאת לאדם. הוא מבאר שאי אפשר לשבוע מתענוגים אחרים. אנו כבר מכירים את המושג מחז"ל שאמרו משביעו רעב מרעיבו שבע, וממה שאמרו יש לו מנה רוצה מאתיים, אבל ה'ישמח משה' מבאר מדוע הוא כך. הוא מביא אחת מהסיבות שיש לו לאדם כח המתאוה, וכל עוד אין כח זה פתוח, הוא מתהלך כאדם מן הישוב, וכיון שהוא פתוח, הוא מתחיל להתאוות, ואף כי ישיג את תאוותו, הלא סיפוקו יהיה לרגע אחד בלבד, והשובע לא ימשך, כי כך היא המציאות שזה יכול להשביע לרגע אחד בלבד, ונמצא שהוא נשאר בסוף עם חובות, כי בשעה שמילא את תענוגו אשר צריך היה לגרום לו לומר: בסדר, כבר ראיתי, כבר טעמתי, זהו זה, אני כבר אחרי - הוא רק חופר יותר עמוק לפתוח את כח המתאוה

דיש כמה מיני מתיקות, מתיקות הטעם כענין שנאמר מה מתוק מדבש, מתיקות השמע כמו שנאמר כי קולך ערב, ומתיקות הראיה כמו שנאמר ומתוק האור לעינים, מתיקות השינה כמו שנאמר מתוקה שנת העובד, וכל אלו המתיקות הם רק מתיקות מדומות בחושים גשמיים הכלים ונפסדים והמתיקות נפסק כרגע".

פירוש: מתי האדם מרגיש מתיקות? כשדבר מסוים נגע בו, בין אם זה נגע בעינו, בין אם זה נגע בפיו ובלשונו, בין אם זה נגע בתעלת אזנו, וכן הלאה. כשהדבר נמצא מרחוק ואין האדם רואהו ואף לא שומע או ממשש, אין הוא מקבל ממנו תענוג, ולכן מיני המתיקות האלה, הם רק מתיקות מדומות, כי הם זקוקים לחושים הגשמיים הכלים ונפסדים, וכשהם כלים ונפסדים, מתיקות נפסקת תיכף מיד.

"ואין מתיקות אמיתית נמצאת, רק מתיקות ההשגה, והוא לעדי עד". כשמוח האדם משיג איזה דבר שנוגע לו, זה מוציא אותו מכליו מרוב התפעלות, והרי הוא מרגיש מתיקות. והמתיקות הזאת, היא המתיקות היחידה האמיתית שהאדם יכול להרגיש בזה העולם, והיא מתיקות נצחית. "וזהו שנאמר בדברי תורה המתוקים מדבש ונופת צופים, ורוצה לומר כי מתיקות הדבש היא מדומה, ומתיקות השגת תורתנו הקדושה היא אמיתית".

ועוד הוא ממשיך: "והנה ידוע דמתיקות האמיתית והמדומית, הם כשני צרות זו לזו, דהמשוקע במדומית, אין לו חלק בהאמיתית, וההיפך בהיפך, ואין המתענג באמיתית רק הנבדל ומופרש מהבלי זה העולם וקדוש יאמר לו, והוא מקדש ומעון א-ל, כענין שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ואמרו רז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם".

כמיהה רוחנית משביעה את הנפש

הנה כבר הבאנו כמה פעמים את דברי **החינוך בפרשת עקב** לבאר מפני מה מברכים על התורה - שהיא מזון רוחני - קודם הלימוד, ועל המזון הגשמי, רק אחרי האכילה. ולפי ה'ישמח משה' הטעם מובן להפליא, ואפשר שזהו גם כוונת טעם החינוך. **כשהאדם רעב ללימוד התורה, הוא כבר נהנה ומשתעשע בלימודו, ואם כן הוא כבר יכול לברך.** מה שאין כן במזון גשמי שעד שאינו אוכל, הוא רק מצטער מרעבונו, ואם כן איך יוכל לברך.

הדבר דומה למה שכתב האור החיים' הק' בענין שמר לך שהוא מלשון ואביו שמר את הדבר. כשהאדם חושב על קדושה ומשתוקק אליה, הוא מחובר לקדושה. רוחניות אינה דורשת מקום וזמן. היא דורשת רק השגה. **וכשהאדם משתוקק אליה, במידה מסוימת הוא כבר טועם אותה, ואם כן הוא בוודאי יכול לברך עליה. כשהאדם מעורר בלבו הרצון ללמוד תורה, הוא נעשה מזה שבע.** אמור מעתה: אמירת ברכת התורה פועלת באופן של גיטו וידו באין כאחד. **כשהוא אומר ברכת התורה, הרצון מתעורר אצלו, ומזה גופא הוא נעשה שבע.** וכבר אמרו הצדיקים על פי זה שההכנה למצוה גדולה מהמצוה עצמה, **כי כבר אז יש לו שייכות לאור המצוה,** אך עיקר הדבר שלמדנו כאן הוא שזה מביא לו שובע. היכי תימצא הוא **שהאדם מתחיל לכסוף ולהשתוקק,** אבל זה לא מרעיבו ולא מבלבל את דעתו, אלא להיפך, **משביעו ומיישב את דעתו.**

אין חיבור בלי הרגשת תענוג

נסיים בעוד נקודה אחת: אנו רואים שלפי סדר הבריאה אין האדם מתחבר אלא לדבר שנותן לו תענוג. אף בין איש ואשה,

שלו, ולכן **ברגע אחד מאוחר יותר, כח השובע כבר לא נמצא, ונפשו נשארת עם תאותו ודורשת: נו! נו! תן לי לאכול. ונמצא שהאדם יהיה חייב לחיות חיי צער.** אף שנאמר שברגע שמילא את תאבונו, היה לו לרגע אחד איזה תענוג, וזה מה שהוא זוכר, וזה מה שהוא מחפש, סוף כל סוף זה יכריח אותו לחיות חיי צער כאמור.

לעומת כן, **בקדושה,** אף ששם ג"כ קיימת תכונה זו, מכל מקום **האדם נהנה בשעה שהוא ממתין וכוסף.** זהו החילוק. ישמח לב מבקשי ה'. **האדם מרגיש שמחה בלבו בשעה שהוא מבקש ה'.** ואם כן אדרבה, **אם יעורר את תאבונו וימלאנו ובוה יגביר את תאבונו, יהיו לו בהכרח יותר חיי שמחה, כי נפשו של אדם נהנית ומשתעשעת כשהיא מצפה ומייחלת לקדושה.**

אפשר לבדוק את זה. נניח שהאדם רוצה להגיע לאיזה תענוג של רשות, הרי המחשבה והדיבור סביב זה אינו יכול להביא לו שום שובע. זה יכול להגביר בלבו את הלהיטות, אך לא להשביעו. מה שאין כן כשהאדם נזכר ברגע של קרבת אלוקים שהיה לו בזמן מסוים, כגון בעת לימוד בריצפות או בימי הרצון, ומתגעגע לזה, הוא מתמלא מזה גופא בחיות חדשה.

ובסיבת החילוק, מבאר ה'ישמח משה', כי הנפש מגיעה משם. אי אפשר לרמות אותה. היא יודעת מהיכן היא מגיעה. ולכן **כשהיא מקבלת קצת מהחיים של שורש מחצבתה, זה בשבילה כמים קרים לנפש עייפה.** היא רוצה מזה עוד. היא רוצה להיזכר מזה שוב, כי היא יודעת - זהו המזון שאני צריכה. **מה שאין כן כשהאדם מנסה לקחת את התענוג מהצד השני, כי הנפש יודעת שאין זה המזון שהיא צריכה.**

כל דבר שיגרום לכל חושיו ומוחו ונפשו לטבול בקדושה, וכל זה מתוך הכרה שאין לו ברירה אחרת. אני חייב. יש לי ציווי מן התורה, ראשית, לחזור בתשובה, שנית, להתחבר לדברים שבקדושה, ובכלל, לקיים תורה ומצוות ולהתדבק בה!

זוהי העבודה שיכולה להועיל הרבה לאדם, והיא באמת מועילה לכל אחד היכן שהוא. הקב"ה אמר זאת לאדם לאחר החטא. בפרשת כי תשא זה מופיע לאחר חטא העגל, ובפרשת פנחס זה מופיע לאחר שנכשלו בבנות מדין. במילים אחרות: אין מי שיכול לומר שהוא מושלל מעצה זו כי הוא כל-כך רחוק. אדרבא! הקב"ה מלמד את האדם בכל עת ובכל מצב איך לחזור ולהתחבר אליו, כי הוא כל-כך משתוקק לכך.

אלמלא היה ביניהם תענוג, לא היה נוצר ביניהם חיבור. ולענייננו, **אם אין האדם מקבל תענוג מדברים שבקדושה, אינו יכול להתחבר אליהם.** ואם היו לו תענוגים מדברים פסולים, הוא כבר מחובר אליהם. ובכן, **אם אין לו עכשיו תענוג מדברים שבקדושה, מה יש להציע לו?** באופן פיזי הוא עומד כאן, אבל באמת הוא מחובר לשם, ובמקום שמחשבתו של אדם שם הוא. יש כאן בעיה רצינית. לכן חייב האדם לבדוק איזה דבר מכנס את כל חושיו. הן אנו יודעים שהאדם מרגיש תענוג כשהוא מצליח לכנס את כל חושיו באיזה דבר ולהתרכז בו, והריכוז מגיע מאיסוף כל החושים. האחד מביא את השני. כשיביט ויראה ויאמר בפה ויתלהט בדבר, באופן ממילא מוחו יהיה נוכח. החושים מביאים את המוח להיות נוכח. צריך האדם לעשות

מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת פנחס י"ז תמוז תשפ"ג

נושאים בעול עם השכינה הקדושה

אתנו. כל פעם שיש לנו צער, השי"ת גולה עמנו. כל מקום שגלו שכינה עמם. וכפי שהוא משתתף בצערנו, כך אנו צריכים להשתתף עמו בצערו, וכך הרגשת הקרבה מתחזקת.

הוי גולה למקום תורה

בספר נוצר חסד מהרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א כתב על המשנה (אבות ד, יד) הוי גולה למקום תורה, שהטעם הוא כי צריך להשתתף עם השכינה. ונמצא שזה הולך ביחד עם קנין התורה של נושא בעול. האדם צריך להשתתף בצער השכינה. וכותב שם: **קבל על עצמך גלות**, כפי שעשו בעלי הזוהר, **שכל ימיהם נשתתפו עם השכינה והיו גולים ממקום למקום, דדיו לעבד למיהוי כרביה**. אם השי"ת בגלות, אף האדם צריך להיות בגלות, **ולגלות זו יש כח נפלא לקרב את האדם אל השי"ת**. עוד הוא כותב שם **שכך האדם נעשה מרכבה לשכינה**, כי כשהוא בגלות, הוא באותו מצב כמו של השכינה, וממילא הוא נעשה כלי ראוי לקבלתה. ועוד הוא אומר שהתפילות והיחודים שהיו להם לצדיקים בהיותם על אם הדרך בגלותם, האירו הרבה מאוד, כי היו אז במדרגה יותר ראויה להשראת השכינה.

נשיאות בעולם יוצרת קרבה

אחד ממ"ח קניני התורה הוא **נושא בעול עם חבירו**, ורבים מתקשים להבין מדוע זה נחשב לאחד מקניני התורה, ולכאורה מדובר בענין שבין אדם לחבירו בלבד. אך כמה שאנו לומדים להבין שלימוד התורה פירושו **להתדבק עם השכינה ולהתאחד עמה**, אנו מבינים שאחד מהאופנים להתאחד עם השכינה הוא **לישא בעול צערה**. יסוד גדול הוא שיידע האדם וירגיש שיש לה לשכינה צער וישתתף עמה בצערה. אחת מהעבודות היא השייכות באופן מיוחד לימי בין המצרים.

ניקח דוגמא מאחד שיש לו חבר טוב. הוא מכירו ומשוחח אתו וחי אתו בשלום, אבל אין קרבתו אליו מיוחדת יותר מדי, עד שיום אחד חבירו נקלע לצרה, והוא מתחיל להרגיש בצערו ואינו יכול להירגע עד שהלה לא ייחלץ מצרתו. הוא בוכה בשבילו ואומר תהלים בשבילו ומשתדל בשבילו, ואז הקרבה ביניהם מתגברת שבעתיים.

כך לגבי השכינה השרויה בגלות, **כשהאדם מצטער**, הרי הוא עושה אחד מקניני התורה, **כי כך הוא מתקרב אל ה'.** הוא מתבונן בצער השכינה ומשנה את התנהגותו מחמת כן. השי"ת עושה את זה

חביבין עלי יסורין

יותר הדבר נוגע למעשה כשממילא יש לו לאדם יסורים. הוא עובר מה שהוא עובר. אין לו עכשיו שאלה אם לצאת לגלות כדי להשתתף בצער השכינה. **אחת מהמחשבות של קבלת יסורים באהבה היא זו.** חוץ ממה שהוא מעלה במחשבתו שיש לו עכשיו כפרת עוונות ושהיסורים באים עליו בהשגחה פרטית מדוקדקת ושהקב"ה יודע מה הוא עושה ושזה לטובה, **חוץ מכל אלה אשר הם מצוות האמונה והבטחון ואין יותר טוב מהן, יש עוד חשבון,** וכה יאמר: **לא נוח לי עכשיו, נכון? הייתי רוצה שזה יהיה אחרת. אינני במצב שהייתי רוצה להיות. אם כן אני משתתף עכשיו בצער השכינה.** בעצם זה **יש לו לאדם יסורים, הוא במצב הראוי להיות קרוב אל השכינה, כי אף השכינה היא במצב הזה, והוא משתתף עמה.**

פעמים הרבה יש ששני אנשים נפגשים ואחד מתחיל לשפוך את מר לבו - לאיו היית יודע מה שאני עובר... לא תמיד מוצאים את המילים הנכונות לנחם אדם כזה ולחזק את לבו, ובכך, לפעמים כשאין האדם מוצא את המילים, הוא אומר לו: דבר אחד אוכל לומר לך לקיים בך צרת רבים חצי נחמה. אספר לך קצת מה שעובר עלי. נדמה לך שאני גורף הון? ככה זה נראה אולי מבחוץ. תשמע קצת מה שעובר עלי ותראה שהמצב שונה לחלוטין. הם ממשיכים ככה לדבר ביחד בקיימם איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, והעיקר הוא שהוא אומר לזה שהתלונן תחילה על מצבו הקשה: אני מרגיש בצערך בעצם זה שאף אני שרוי בצער. יש שהאדם אומר לחבירו: דע לך שנדדתי שינה מעיני וכל הלילה אמרתי תהלים עליך. ודבר זה מחזקו עד מאוד, כי הוא רואה עד כמה הלה משתתף בצערו שהוא אף מוכן לצער את עצמו בגללו. אך יש כמו"כ שלא דוקא שמצטער

הוא ממשיך שראה כי הרה"ק מאפטא והרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א עסקו בעבודה זו וכמעט שאם היה באפשרותם היו כל ימיהם בגלות. מחמת חשבונות אחרים לא היה הדבר באפשרותם, כי היו צריכים לעבוד את ה' בעוד אופנים והיו עליהם ענינים של אחריות, אבל הרגישו שכאשר הם נמצאים בגלות, הם זוכים להארה נפלאה של השראת השכינה, ומתקיימת אז התכלית באופן נפלא ביותר. ובפרק ו' הוא כותב: **אין לך דבר מכניע הלב כמי שנוסע ממקום למקום ואין לו מנוחה** כמו שהיה עם רבי שמעון בן יוחאי. ומביא עוד רשימה של צדיקים: **הבעש"ט הק' הרה"ק רבי משה מפשעווארסק ותלמידיהם.**

חוסר נוחות בתורת השתתפות

והנה כשמתבוננים, רואים שזה לא מוכרח להיות בצורה כזו, כי בימינו היה האדם אומר: אה, נפלא ביותר, באמת תכננתי לנסוע אחרי תשעה באב בשווייץ, וברוך ה' יש לי סייעתא לכך שצריך לנסוע ממקום למקום. אכן **עיקר הדבר הוא להיות בחוסר נוחות, שירגיש שאין לו את צרכיו, כי אז יידמה לשכינה שאף היא מרגישה בחוסר נוחות.**

יש הרבה אנשים שקיבלו על עצמם לצמצם במותרות. זכורני כשהגיעה הידיעה שרבי שלום מרדכי רובשקין השתחרר מהכלא, הייתי עד לאחד שבמשך כל שמונה השנים שהיה בכלא, לא הכניס סוכר בקפה שלו, וכשמע על שחרורו, קרא בהתרגשות ואמר: היום אני הולך להכניס סוכר בקפה לאות שמחה. בכל שמונת השנים השתתף בצערו של יהודי זה שהיה שרוי בצער ונתן לזה ביטוי בשתיית קפה בלי סוכר.

נשיאה בעול היא קנין שמביא את האדם להיות יהודי טוב יותר, ולעניננו, כדי שיוכל להשתתף בצער השכינה.

להשתתף בצערם של יהודים אחרים. זוהי אחת מהמדרגות להגיע לשם. כפי שכאשר אדם ירא מרבו, הוא מגיע מזה למורא שמים, וכשהאדם מכבד את אביו ואמו, הוא מגיע מזה לכבד את אביו שבשמים, כך כשהאדם משתתף בצערם של יהודים אחרים, הוא מגיע מזה להשתתפות בצער השכינה.

הושטת עזרה בנשיאת החבילה

נאמר בלשון זו: נניח שהאדם התבקש על-ידי נוות ביתו ללכת לקנות במכולת כמה מוצרים לבית. חם לו ואין לו כח ופנאי, אבל הוא יודע שאם לא ילך, נוות ביתו תצטער הרבה, והוא הולך. דוגמא אחת היא מיני רבות אשר הצד השווה שבהן שהאדם מתבקש לטרוח ולגלות כדי להשתתף בצער זולתו. כעין זה יש לפעמים שהאדם צריך לגלות ולטרוח כדי לקיים מצות ניחום אבלים. קשה לו. זה לוקח ממנו זמן וכוחות נפש, אבל הוא עושה את זה. הוא נוסע לנחם את האבלים. בכל הדברים מן הסוג הזה, כשהאדם עושה ואינו מתעלם, הוא יכול לנצל את ההזדמנות ולהתבונן בכך שהוא קונה עכשיו את המדה לשאת בעול זולתו. אכן כן, אף זה נקרא נשיאה בעול. לא כתוב שהלה צריך להיות בשביל זה בצרה הגדולה ביותר. די בכך שהלה נושא איזו חבילה ואתה מסכים לשאתו קצת בשבילו.

זה מה שנקרא הוי גולה למקום תורה. **האדם מתכוּפף קצת בשביל השני ואומר לו: אני מוכן לשאת את חבילתך לזמן מה.** והדבר אפשרי בכל מיני אופנים. הוא רואה את חבירו מתמוּדד, בדרך משל, עם חינוך הילדים ואומר לו: **אני מסכים לצאת קצת מן הדרך כדי לעזור לך ולשאת בשבילך את המשא.** ואח"כ זה מתחבר אצלו, כי הוא אומר: הילד של מי הוא? הלא הוא

בשביל פלוני, אך עצם הדבר שאף הוא מצטער, יש בזה כדי לחזק את זולתו.

אכן מי שיש לו רגש יהודי, כשהוא שומע על איזה אסון שאירע ח"ו ליהודים, הוא אומר: איך אני יכול להתיישב לאכול עכשיו בשר כשהיהודים מתייסרים כל-כך? עדיף שלא! לא כדאי לנסוע עכשיו לנופש. את הרגש הזה צריך לפתח. האדם צריך להיזכר בעתות כאלה לשאת בעול עם חבירו, בין עם הלה שומע ובין אינו שומע. זה לא חייב להיות שאתה מספר לחברך שאני נושא בעולו. אף זה נכון ופעמים שזה מאוד מועיל. אבל גם אם לא, **עצם הדבר שכאשר פלוני מתייסר, אתה מרגיש בצערו ומתפלל עליו וחוזר בתשובה לזכותו, עושה אותך יהודי יותר טוב ומסייע לך להתדבק עם התורה ונותן לך את היכולת להשתתף בצער השכינה באופן אמיתי.**

כל רודפי-יה השיגוה בין המצרים

מגיעים עכשיו ימים קדושים, ימי בין המצרים, אשר הרבה דיברו הצדיקים על קרבת האלוקים שיכולים לזכות בהם, והסמיכו זאת על הפסוק כל רודפיה השיגוה בין המצרים - אל תקרי רודפיה אלא רודפי י-ה. אולם יש שהאדם מרגיש כשהוא מגיע לתשעה באב וכיוצא בזמנים כאלה - טוב, עכשיו צריך להיכנס למצב של בכייה על החורבן למשך כמה שעות ולא יקח זמן רב וזה יהיה מאחורינו. הוא מנסה להכניס את עצמו למצב הנכון, אבל יחד עם כן הוא זוכר שמיד אחרי תשעה באב מחכה לו בין הזמנים נפלא. והוא עצמו מרגיש בתוך תוכו שאין זה נכון. היהודי צריך שבכל יום יוכל לקיים בעצמו דאגתו בלבו וצהלתו בפניו, כי מהלך זה גורם לקרבה ומוסיף כח לתפילות.

וכנזכר לעיל הדרך המועילה ביותר לזכות להשתתף בצער השכינה, היא

לעשותם, הוא נעשה נושא בעול עם השי"ת, ואח"כ כשהוא אומר ולירושלים עירך ברחמים תשוב, וכן כל אימת שהוא חושב על צער השכינה, הוא מוציא אנחה מפיו, והרי הוא משתוקק לגאולה, ואין זה אצלו העמדת פנים בעלמא, אלא זה בא אצלו ממקום אמיתי, וכדברי הרה"ק מקאמאראנא - התפילות והיחודים בעתות כאלה, מאירים מאוד. וכפי שאמרנו גם לגבי היסורים שלו עצמו, הוא זוכר שהוא משתתף אז בצער השכינה.

והאמת שאחת מהסיבות שצדיקים סובלים יסורים היא מפני שהם משתתפים בצער השכינה. זה כמו סימן שהשכינה שורה אצלם. הצדיק מרגיש שכיון שהשכינה שרויה בצער, אף הוא רוצה להיות בצער, והוא יודע איך לסבול את הצער בהכנעת הלב, וכך השכינה מוצאת מקום אצלו. עבודה היא בכל דבר שהאדם עושה, אבל זה מוסיף בעבודת התפילה של האדם. כך שאין המדובר בעבודה צדדית, אלא בעבודה המאירה את שאר העבודות של האדם.

ילדו של הקב"ה? צערו של מי הוא? הלא הוא צער השכינה. וכך הוא מתרגל באמת לישא בעול. כל אחד מכיר את המצב שמכנסים כמה מבני המשפחה ואומרים להם שיש אחד מהם ששקע בבור עמוק של חובות מחמת נישואי הילדים וכדומה וצריך להתגייס בשבילו. כמה אתה יכול לקבל על עצמך? אין לך משלך? אולי תוכל להתרים אחרים? כמה אתה יכול? אף פעם אין זה קל, אבל נושא בעול אמיתי, פירושו שהוא יוצא מגדרו ומוכן לעשות דברים קשים. בלי נדר אגייס כך וכך. אני מקבל על עצמי. **אין זה תלוי בגודל הסכום, אלא ברגש ובמחשבה** - הן קרוב אני ומי יעשה את זה במקומי? אכן במקום לומר: מה אני צריך לסבול? האם אני צריך לטרוח בגלל שהוא עשה איזה מעשה שטות, או בגלל שהוא שלימזל? - במקום זה הוא אומר: מדוע הלה צריך לשאת לבדו את העול? אכנס אף אני תחת העול לשאתו יחד אתו.

כשהאדם עושה את הדברים האלה, מאחר שהוא עושה אותם הגם שקשה לו

ליל שישי פרשת פנחס י"ז תמוז תשפ"ג

השתתפות בצער הבנים המתמודדים בנסיונות דקדושה

פסיעה אחת בשביל פלוני, תחסוך חמש מאות פסיעות בשביל עצמך. תהיה עסוק בעזרה לזולת, ותתפלל לה' שזה יעמוד לך לזכות.

על זה דוה לבנו

ולעניינו, פעמים שישנה מחשבה אצל האדם שאומרת לו שיש לו מספיק משלו. יש לי את הנסיונות שלי עצמי ואת הפרשיות שלי עצמי עם השי"ת, עלי לחזור בתשובה על העבר ולחשוב על העתיד כיצד להישמר מעתה ואילך, ואין לי מקום במוח לחשוב על התמודדויותי של הזולת. מה, אני צריך לקחת עלי עוד? תאמין לי, יש לי די והותר.

אך למעשה אין זה נכון, כי צריך לדעת מצער השכינה ומצערם של בני ישראל. **כמה בנים מ ישראל מתמודדים הן בצער הגוף, הן בצער הנפש והנשמה, באופן שאיננו יכולים לתאר, ואינם מוצאים מקום לעצמם לא בנשמיות ולא ברוחניות, הכל מפני שהם מתמודדים בנסיונות.** תסמר שערות ראשנו כשנדע כמה אנשים מתייסרים עם כאלה יסורי נפש, ואינם מוצאים את הדרך, ואינם יודעים לאן לפנות, ואינם יודעים מה עוד יכול לעזור להם. הם כבר בכו וכבר צעקו וכבר התחננו, ועדיין הם מתמודדים עם הנסיונות, זה בכה וזה בכה.

תפילה על אחרים המתמודדים

מי שיש לו רגש יהודי, מסתכל סביבו ואומר: **הבה ארגיש בצערם, הבה אתפלל**

זכרות עמו הברית

ב'שפת אמת' פרשה זו (תרנ"ב) מאריך לבאר שהברית שהקב"ה כרת עם ישראל, אשר פירושה שייכות עמוקה עם השי"ת, היא לא רק בגוף, אלא גם במקום, וכמו שנאמר וזכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני וגו', ולכן הנסיונות שיש להם לבני אדם בקדושה הם אותה סטרא אחרא שאינה נותנת להיכנס לארץ ישראל ולזכות לבית המקדש ולקודש הקדשים. אכן כן, אותו קודש קדשים שיש באדם, יש גם במקום, והמלחמה נטושה. כן אנו רואים שחודשי תמוז ואב, ששייכים לגלות וגאולה, הם חודשי העינים, כי הם קשורים למלחמה הגדולה שהאדם צריך לנהל כדי להיות יהודי שמור.

והנה נקודה יש שבדרך כלל אין האדם חושב עליה, וצריך לעורר עליה. האדם מחפש להיות קדוש וטהור. הוא מתפלל לרבש"ע ועושה גדרים וסייגים, אך פעמים הרבה יש חסרון גדול של נושא בעול עם חבירו בסוגיא זו. כלפי מה הדברים אמורים? מצוי מאוד כשאדם מתבקש ליתן כסף, שיאמר: מדוע? כי לך אין? יש לי בעצמי את הבעיות שלי. אף אני אין לי ויש לי משפחה ברוכה. האם אני יכול לטפל בחובותיך שלך אם יש לי את הבעיות שלי? ולמעשה אין טענה זו נכונה, כי כולם מחויבים לעשות בשביל הזולת, ואף העניים מחויבים, כפי שרואים לענין מתנות עניים שאף העניים מחויבים ליתן מתנות עניים משדותיהם. וכן כל אחד מחויב בצדקה ובגמילות חסד. יש לך את הבעיות שלך? - אדרבה! אם תעשה

להתפלל, אבל על כולם צריך להתפלל. כל-כך יהודי, כל-כך טהור, שהאדם משתתף בצער השכינה גם באופן זה, כי זה אותו דבר, ולא רק זה, אלא כשאתה מסתכל על צער השכינה מזוית ראייה זו, תרגיש אותו בכל הצבעים, ואז תבין כמה הצדיקים טובלים יסורי איוב בגלל כל הפרשיות האלה. אכן כן, מישהו משלם על זה. זה בכלל לא פשוט. יש צער השכינה, ואפשר להתפלל על זה.

על בריתך שחתמת בבשרנו

זהו חלק אחד, ועוד חלק, חידוש עצום מה'שפת אמת' שאומר כך: **"כפי רוב השמחה והשתוקקות שיש לאדם בבחינתו אשר חתם בבשרנו כך יוכל לשמור אות ברית קודש, ובו אחז פינחס הצדיק דרכו"**. ה'שפת אמת' אומר שהאדם עסוק הרבה בלהאשים את עצמו, להתחרט על העבר ולקבל על העתיד, אך **מה עם השמחה מעצם זה שהקב"ה כרת ברית אתו ושהוא מצליח מחמת כן להתגבר על הנסיון?** הקב"ה בחר בבני ישראל והודיע להם מראש: נשמתכם תחפש ותבקש תענוגים, והריני כורת עמכם ברית שתקחו את התענוגים ממני. יהיה לכם מאוד קשה, אבל השכר שתקבלו בזה ובבא כאשר תלחמו עם יצרכם, יהיה פי אלפי אלפים וריבי רבבות מהקושי.

על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה

השמחה שיש לו לאדם שהקב"ה בחר בו ונתן לו מצוה זו. בהיותו בן שמונה ימים כבר הכניסו תחתיו. בברכת המזון אנו אומרים על בריתך שחתמת בבשרנו, ופירושו של דבר שיש לנו לחשוב גם על צד הטוב. האדם הרי צריך לחשוב על בית המקדש... הבה נחשוב רגע: לילי הסדר אנו מונים רשימה של דברים שהקב"ה עשה

בעבורם. צערו של מי הוא, אם לא של השכינה? זה מה שנקרא גלות עם גאולה, אומר ה'שפת אמת'. הוא מסביר שאין זה איזה דבר צדדי. אנו אחודים. כלל ישראל אחודים וכלל ישראל צריכים להיגאל. **וכשיהודי יהיה טהור, יוכל להיכנס למקום טהור, ויהיה מקום לשכינה ולבית המקדש**.

יש הרבה שההרגש הזה יוצא אצלם באופן של כעס. הם צועקים: הבעיות כל-כך קשות, והנם אתם מוסיפים עליהם עוד!!! רחמו על הבחורים שלנו, רחמו על האברכים שלנו. וכן הם באים בטענות קשות לאלה שעושים עוולות קשות (מבלי להיכנס לפרטים). זה בוודאי בא ממקום טוב, אבל אנו מדברים עכשיו על עוד חלק שאין שמים לב עליו - **להתפלל**. היודעים אתם כמה חשובה היא תפילתו של יהודי שתהיה להם לבני ישראל **סייעתא דשמיא לשמור על עצמם בקדושה ובטהרה?** היודעים אתם לכמה תפילות זקוקים היום? היודעים אתם כמה יכולה סייעתא דשמיא להציל את היהודי שלא ייכשל בדבר עבירה? כמו שאמרו **הצדיקים** שיש מפנים את הרחוב לפני שהאברך יוצא כדי שלא ייכשל במראות אסורות. בכל יום אנשים שזוכים לסייעתא דשמיא וניצלים בדרכים נפלאות מלהיכשל בחטא, ויש לזה עובדות וסיפורים אין מספר.

כך נושא האדם בעול עם השי"ת. **האדם יש לו תמיד היכן להניח את צערו**. בדרך כלל כשהאדם נתקף בצער, הוא כל-כך נבהל, שהוא חושב שיש לו רק אחת משתי דרכים: או להסיח את דעתו (או להתכחש למציאות) או לקום ולפעול באופן של כוחי ועוצם ידי. אך **יש דרך שלישית, דרך אמיתית, להניח את הצער בספר התהלים** - להרטיב את התהלים.

האדם אומר: אני הולך להתפלל על הילדים שלי, על הבחורים שלי. אמת. צריך

עמנו, על אחת כמה וכמה טובה וכפולה ומכופלת למקום עלינו, שהוציאנו ממצרים וכו' וקרבתנו לפני ה' סיני ונתן לנו את התורה וכו' ואח"כ אנו אומרים ונתן לנו את הארץ. ולכאורה ייפלא, שהרי אנו נמצאים עכשיו בגלות ואכתי עבדי אחשוורוש אנן? והתשובה היא שבחינת ארץ ישראל עדיין קיימת, כי הקב"ה נתנה לנו. עדיין יש עיכובים ואנו ממתנינים שהיא תתגלה לנו לגמרי ובני ישראל יוכלו לחזור ולהתקבץ בבית המקדש שיעמוד בתפארתו, אבל אין זה אומר שאין האדם יכול להיאחו בקדושת ארץ ישראל. ובכן, אם ארץ ישראל ובית המקדש וקודש הקדשים הם אותה ברית שכרת אתנו הקב"ה להיותנו שמורים מן העבירה, אזי אשאלכם: האם מי שאינו רואה את עצמו במדרגת יעקב אבינו, אינו צריך להודות על ארץ ישראל? אלא ודאי **שההודאה והשמחה הן לא רק למי שהיתה לו את הצלחה המושלמת ביותר. יהודי אתה והקב"ה נתן לך את היכולת להתגבר ואפילו פעם אחת בחיך, ובוזה גופא אתה נמצא במציאות שונה לגמרי מהגויים שנמצאים בזוהמא.** אך אנו מדברים לא רק על התגברות חד פעמית. אנו מדברים על כך שהקב"ה נתן כח ליהודי להתפלל ולזכות לסייעתא דשמיא, ויש הרבה אופנים שהיהודי באמת יכול להזדכך ולהיות יהודי שמור, יהודי מלא אור, יהודי של ארץ ישראל.

כי לא ידח ממנו נדח

הוא אומר: אף שאתה עדיין באמצע הדרך, בתוך ארבעים שנות ההליכה במדבר, אין אתה מושלל מארץ ישראל, ולא מפני שעדיין לא נכנסת לגמרי לארץ ישראל, אין לך מה להודות עליה. הן אתה רואה שאתה

יש כל-כך הרבה יאוש, וכפי שאנו רואים בדברי ה'שפת אמת', היאוש הזה הוא חלק מהקליפה. האדם לומד מסכת, סבור היה לאחוז כבר בדף ס"ג, אך למעשה היתה לו שמחה, וחוץ מזה היו שלושה ימים שלא היה בהם בקו הבריאות, והנה הוא עדיין בדף מ"ב. הוא קצת מתבייש, אבל עדיין הוא שם. אמת חבל שהפסדת כמה ימים. זה באמת כואב. אבל מדוע נשברת? זהו זה... סגר את הגמרא. זו פעולה ילדותית מה שעשית עכשיו. לא! יש לי כבר פיגור¹ של עשרים דף. אני לא ממשיך הלאה. **תמשיך הלאה! תתפלל לסייעתא דשמיא ותמשיך וכך תוכל להגיע אל הצלחה. ותשמח. עכשיו תשמח.** לא כשתסיים את המסכת. תחשוב כבר עכשיו על הסיום. **כפי רוב השמחה וההשתוקקות שיש לו לאדם, כך יטעם כבר עכשיו את הטעם הטוב.**

הודאה על העתיד

אין זה שונה מהכלל הידוע לנו זה מכבר ומוזה עידן שבכל צרה שיש לו לאדם, עליו להודות לה' בטרם באה לו הישועה, וכבר ראינו המקורות לזה. הפירוש הוא שמרוב

ונותן בו את אמונו. זהו החלק השני, והאחד בונה את השני, כי שניהם כלים הם לנצח במלחמה זו, האחד **לישא בעול עם אחרים**, והשני **לשמוח באות ברית קודש**. ובל נשכח שאנו בגלות, בבין המצרים, ועלינו להשתתף בצער השכינה בכל האופנים.

סיומים בתשעת הימים

יהודים משתתפים בצער השכינה הן על-ידי השתתפות בצערם של יהודים אחרים, והן על-ידי עשיית סיומים. עורכים סיומים בתשעת הימים. מדוע? כי מחזקים את השכינה. **אנו מודים ורוקדים על שאנו זוכים להיות יהודים ויש לנו את הכוח להיות שמורים**.

ה'בית אהרן' זיע"א אמר שכאשר האדם חוזר מן השוק ולא נכשל בראיה אסורה, הוא צריך להוציא כינור ולנגן ארוממן. וזה מה שממשיך אור אל הנשמה ונותן לה כח להמשיך גם הלאה. אתה צריך לרקוד. אתה צריך ליתן קידוש. **עליך לבטא באופן מעשי שאתה מודה לה' על כל ההתגברויות שיש לך, וזה מה שיעזור לך לצאת ממצב שאינו ראוי**.

אמונה שיש לו לאדם שהקב"ה יושיע אותו, הוא מתדבק עם העתיד. האדם אומר כן: אצל הקב"ה העבר וההווה והעתיד חד הם, והוא כבר רואה את העתיד, ואם כן אני יכול להתחבר לאותו עתיד, וכשאני עושה את זה, אני עוסק בעבודת ה'. בשבת קודש אנו מודים על אשר אתה עתיד לעשות עמי. **אני מודה לך על העתיד**. מדוע? כי אני יהודי, ואני יודע שהגם שעכשיו חושך, בסוף יתגלה האור, כי כל חושך הוא הכנה לאור, כל גלות היא אתחלתא דגאולה. ובכן, **נסיונות כאלה הם הגלות הקשה ביותר, וכיון שהיא הקשה ביותר, אף גאולתה היא הגאולה הנפלאה ביותר**. אכן כן, היהודי יזכה לגאולה מהגלות הזאת, ואם כן לא די שמותר לו, אלא הוא אף מחויב להקציב לעצמו זמן להודאה.

האם יש בנמצא סידור שכתוב בו בברכת המזון בסוגריים: "אם אתה מרגיש שאינך ראוי, אל תאמר ועל ברכתך שחתמת בבשרנו?" לא-לא-לא! תאמר ותודה לה' על כך, ובאמת תתאמן שתוכל לומר את המילים האלה מכל הלב. אך כאמור, עיקר הדבר הוא שהאדם יזכור שהקב"ה בחר בו

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	חדש!! מקוה צאנז	זית רענן
	חדש!! מקווה דושינסקי	שמואל הנביא
בית שמש	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
	שטיבלאך קרית הרמ"א	רמה ב'
בני ברק	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
אשדוד	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
ביתר עילית	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
חיפה	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
פתח תקוה	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
אלעד	מקווה ויזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל
	מקווה חוג חתם סופר	רחוב ברטנורא
קריית גת	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
מודיעין עילית	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
	בית מדרש באיאן	גרין פארק
גבעת זאב	קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם
צפת	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
תל אביב	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
נתניה	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך,

ניתן לפנות ל'מכון הבינני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
Park Ave Copy BQ 5665		
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangenstraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
Brialmontlei 16	ויזניץ	
Antoon van Dyckstraat 41	גור	
Mercatorstraat 58	בית המדרש פשעווארסק	
Sint-Vincentiusstraat 26A	טשרנויבל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפורד	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם **זיכוי הרבים**, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482